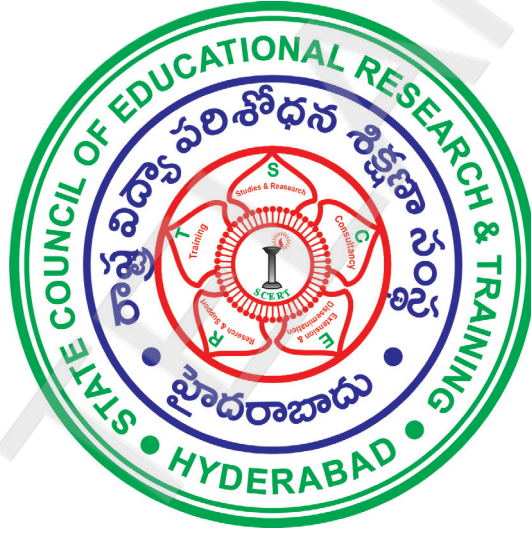

సోషిల్ సైన్స్ అభియాన్

వ్యత్యంతర శిక్షణా కార్యక్రమము 2018-19

ప్రాథమిక ఉపాధ్యాయ శిక్షణా మార్గదర్శి

షోలసోరాల షిక్షణాసంఘం

రాష్ట్ర విద్యా పరిశోధన శిక్షణామండలి,
హైదరాబాద్, తెలంగాణ.

Government of Telangana, Hyderabad

First Published 2018
SCERT Publication Vol. No.00___ of 2018
(పరిసరాల విజ్ఞానం)

This Book has been printed on 70 G.S.M. Maplitho
Title Page 200 G.S.M. White Art Card

ముందుమాట

పాఠశాల విద్యలో ప్రాథమిక స్థాయి పునాది వంటిది. ప్రాథమిక స్థాయిలోని విద్యార్థులు భాష, గణిత సామర్థ్యాలతోపాటు తమ చుట్టూ ఉన్న పరిసరాల గురించి అవగాహనపొందాలి. ధారాళంగా చదువడం, అర్థంచేసుకోవడం, సొంతమాటల్లో అభిప్రాయాలు రాయగలగడం, చతుర్విధ ప్రక్రియలతోపాటు పరిశీలించగలగడం, వర్గీకరించడం, నమోదుచేయడం, విశ్లేషించడం, నిర్ధారించడం, సాధరణీకరించడం వంటి ప్రక్రియా నైపుణ్యాలలో విద్యార్థులు పట్టు సాధించాలి. వీటిని దృష్టిలో పెట్టుకొని పరిసరాల విజ్ఞానం యొక్క అభ్యసన ఫలితాలను రూపొందించారు. పరిసరాల విజ్ఞానంలో వివిధ భావనలను అర్థంచేసుకోవడం అతి ముఖ్యమైనది. భావనలను అర్థంచేసుకోవడంలో పిల్లల స్వభావం, వారు నేర్చుకునే విధానాలు, వారి భాష కీలకపాత్ర పోషిస్తుంది. విద్యాప్రణాళికలో పరిసరాల విజ్ఞానాన్ని ఒక విషయంగా అభ్యసిస్తున్నప్పుడు భాష యొక్క పాత్రను అర్థంచేసుకొని బోధనాభ్యసన వ్యూహాలను నిర్వహించాల్సి ఉంటుంది.

2017 నవంబర్ మాసంలో జాతీయస్థాయిలో పిల్లల సాధనాస్థాయిలను తెలుసుకోవడానికి దేశ వ్యాప్తంగా అన్ని రాష్ట్రాలలో 3వ, 8వ, 10వ తరగతులకు 'NAS' పరీక్ష నిర్వహించారు. వీటి ఫలితాలను విశ్లేషించినప్పుడు పిల్లల సాధనాస్థాయి ఆశాజనకంగా లేదని గుర్తించడమైనది. పిల్లల భాషాస్థాయి అనగా చదువడం, అర్థంచేసుకోవడం, భావనలు అర్థంచేసుకోవడంలోని వైఫల్యాలు ఇందుకు ప్రధాన కారణాలుగా కనిపిస్తున్నవి. వీటిని దృష్టిలో పెట్టుకొని ప్రాథమిక స్థాయిలో ఉపాధ్యాయులకు పరిసరాల విజ్ఞానంకు సంబంధించిన శిక్షణ అవసరం అని నిర్ణయించారు. ఈ కరదీపికలో పిల్లల స్వభావం అంతర్గత శక్తులు, పిల్లలు ఎలానేర్చుకుంటారు? అభ్యసనంలో భాష యొక్క పాత్ర, పరిసరాల విజ్ఞానం బోధనోద్దేశ్యాలు, అభ్యసన ఫలితాలు, జాతీయసాధనా స్థాయి అధ్యయనం ఫలితాల విశ్లేషణ చేపట్టాల్సిన చర్యలు, మూల్యాంకనం మొదలగు అంశాలను చర్చించారు. వీటితోపాటు తెలంగాణ రాష్ట్రంలో తెలుగును ఒక బోధనాంశంగా అమలుపరచడం గురించిన చట్టం గురించి, బాలల లైంగిక వేధింపులు, ఆటలు వంటి అంశాలను కూడా పొందుపరిచారు.

జాతీయ విద్యా ప్రణాళిక చట్టం-2005 (NCF-2005) ప్రకారం ప్రాథమిక స్థాయిలోని ప్రతి ఉపాధ్యాయుడు భాషోపాధ్యాయుడే! కాబట్టి ప్రాథమిక పాఠశాలల్లో పనిచేసే ఉపాధ్యాయుడు పరిసరాల విజ్ఞానం బోధిస్తున్నప్పటికీ వివిధ భావనలను అర్థంచేయించడానికి భాషా సామర్థ్యాలను దృష్టిలోపెట్టుకొని బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలను నిర్వహించాల్సి ఉంటుంది. ఈ కరదీపిక ఇందుకు దోహదపడుతుంది. దీనిని వినియోగించడం ద్వారా విద్యార్థుల్లో పరిసరాల విజ్ఞానం సామర్థ్యాలను వృద్ధిపరుస్తారని ఆశిస్తున్నాము.

24-10-2018

హైదరాబాదు.

సంచాలకులు

రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధన శిక్షణాసంస్థ,

తెలంగాణ.

రూపకల్పనలో పాల్గొన్నవారు

- 1) సువర్ణ వినాయక్, ప్రధానోపాధ్యాయుడు, కన్నాల, మంథని (మం.), పెద్దపల్లి జిల్లా.
- 2) ఎం. పాపయ్య, ఉపన్యాసకుడు, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., హైదరాబాదు.
- 3) కె. ఉపేందర్ రావు, ఉపాధ్యాయుడు, ప్రా.పా., పీఠాతండా, తుర్కపల్లి, యాదాద్రి - భువనగిరి జిల్లా.
- 4) ఐ. కరుణశ్రీ, ఎస్.ఎ., ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., హైదరాబాద్.
- 5) సి. హెచ్. శేషు, ఉపాధ్యాయుడు, ప్రా.పా. వర్కాల, చింతపల్లి (మం.), నల్గొండ జిల్లా.
- 6) జి. రథంగపాణి రెడ్డి, స్కూ.అ., జి.ప.ఉ.పా., జానంపేట, మహబూబ్ నగర్ జిల్లా.
- 7) టి. కిషన్, ఉపాధ్యాయుడు, మం.ప.ప్రా.పా., కమలాపూర్, డిచ్ పల్లి (మం.), నిజామాబాదు.
- 8) ఇ. డి. మధుసూదన్ రెడ్డి, స్కూ.అ., జి.ప.ఉ.పా. కోస్టి, మహబూబ్ నగర్ జిల్లా.
- 9) ఎ. మహేందర్ రెడ్డి, ఉపాధ్యాయుడు, ప్రా.పా., నల్లగొండ, శేరిలింగంపల్లి (మం.), రంగారెడ్డి జిల్లా.
- 10) ఎన్. సి. జగన్నాథ్, ఉపాధ్యాయుడు, ప్రభుత్వ ప్రా.పా., దేవల్ జామ్ సింగ్, ఆసిఫ్ నగర్ (మం.), హైదరాబాదు జిల్లా.
- 11) డి. కృష్ణారావు, ఉపాధ్యాయుడు, యు.పి.ఎస్., ముత్తాలగూడెం, కుసుమంచి (మం.), ఖమ్మం జిల్లా.
- 12) కె. వి. సత్యనారాయణ, స్కూ.అ., జి.ప.ఉ.పా. వెల్లండ, గరిడెపల్లి (మం.) సూర్యాపేట జిల్లా.

సలహా, సమన్వయకర్తలు

డా॥ పి.రేవతి రెడ్డి, ఉపన్యాసకురాలు, శ్రీమతి ఎమ్.దీపిక, ప్రొఫెసర్, శ్రీ హెచ్.నరేందర్ రావు ఖత్రి,
 ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., కన్నలైంటర్, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి.
 హైదరాబాద్. హైదరాబాద్. హైదరాబాద్.

ప్రధాన సలహాదారులు

శ్రీమతి బి. శేషకుమారి, శ్రీ టి. విజయకుమార్,
 సంచాలకులు, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి. సంచాలకులు, పాఠశాల విద్య,
 హైదరాబాద్. తెలంగాణ.

విషయ సూచిక

క్రమ సంఖ్య	విషయం	పేజి
I	పిల్లల స్వభావం - అంతర్గత శక్తులు	1
II	పిల్లలు బడికి రాకముందు ఎలా నేర్చుకుంటారు? - భాష యొక్క పాత్ర - తరగతి గది అన్వయం	5
III	విద్యా ప్రణాళిక 'భాష' - పరిసరాల విజ్ఞానం, అవగాహన వ్యూహాలు	10
IV	పరిసరాల విజ్ఞానం అంటే ఏమిటి?	19
V	పరిసరాల విజ్ఞానం - ఉద్దేశాలు (Goals) - బోధనాభ్యసన లక్ష్యాలు - అభ్యసన ఫలితాలు - తరగతి గది సమన్వయము	23
VI	పరిసరాల విజ్ఞానం - సామాజిక, సాంస్కృతిక విమర్శనాత్మక దృక్పథం	29
VII	ఎన్.ఎ.ఎస్. ఫలితాలు - విశ్లేషణ	33
VIII	మూల్యాంకనం	41
IX	వనరులు	53
	తెలంగాణ ఆటలు	57
	తప్పనిసరి బోధనాంశంగా తెలుగు అమలు	62
	బాలలపై లైంగిక వేధింపులు - ప్రశ్నోత్తరాల ద్వారా అవగాహనాకల్పన	67

SCERT TELANGANA

I. పిల్లల స్వభావం - అంతర్గత శక్తులు

ఆలోచించండి.

- సాధారణంగా ప్రాథమిక స్థాయిలోని పిల్లలు ఎలా ఉంటారు?
- వారి ప్రవర్తన గురించి మనం ఏమనుకుంటాం?
- పిల్లలకున్న శక్తి సామర్థ్యాలు ఏమిటి?
- ఉపాధ్యాయులుగా మనం ముఖ్యంగా మూడు కీలక ప్రశ్నలు వేసుకోవాలి. మనం ఎవరికి బోధిస్తున్నాం? ఏమి బోధిస్తున్నాం? ఎలా బోధిస్తున్నాం? వీటిలో మొదటిది 'ఎవరికి' అనేది. మనం బోధిస్తున్నది పిల్లలకు. పిల్లలు ఎలా ఉంటారు? వారి స్వభావం ఏమిటి? అనేవి అర్థమయినప్పుడే సరైనరీతిలో బోధన చేయగలుగుతాం. పిల్లను అర్థం చేసుకోకుండా బోధిస్తే అది విఫలమవుతుంది. అందుకే పిల్లల స్వభావం గురించి తెలుసుకుందాం! కింది సన్నివేశాలు చూడండి.

సన్నివేశం-1 :

- ఆరుబయట వాకిట్లో పిల్లలు క్రికెటు ఆడుతున్నారు. ఒకవైపు నలుగురు ఉన్నారు. ఇంకోవైపు నలుగురు ఉన్నారు. వారిలో 'పింకి' అందరికంటే చిన్నది. ఆమె రెండువైపులా ఆడింది. ఇంతలో ఆదిలో గొడవ మొదలైంది. ఒకరితోనొకరు వాదించుకున్నారు. అందరిలోకి పెద్దవాడైన రాజు సర్దిచెప్పాడు. మళ్ళీ ఆట మొదలైంది.

సన్నివేశం-2 :

- సహస్ర ఇంటి ఆవరణలో వర్షాలు పడిన తరువాత పెరిగినటువంటి మొక్కను చూసింది. ఇంతకుముందు ఈ మొక్కలేదు కదా...? ఎవరునాటారు? ఎప్పుడు నాటారు? ఎవరూ నాటకపోతే ఎలా మొలకెత్తింది? మన పొలంలో ఎవరు నాటారు? పొలంలో విత్తనాలు నాటాముకాని ఇక్కడ నాటలేదు ఎలా మొలిచింది? అని అమ్మను అడిగింది.

సన్నివేశం-3:

- అమ్మతోపాటు 'బబ్లూ' బస్సు ఎక్కాడు. బస్సు కదిలింది. బబ్లూ అదేపనిగా కిటికీలోనుండి చూడసాగాడు. బయట ఇండ్లు, చెట్లు అన్ని పరుగెడుతున్నట్లు అనిపించినవి. వెంటనే అమ్మను అడిగాడు. అవి ఎందుకు పరిగెడుతున్నవని?

పై సన్నివేశాలను చూశారు కదా!

- పిల్లలు ఆడుకునేటప్పుడు పరిశీలించినట్లయితే, వారు ఆటలకు సంబంధించిన నియమ నిబంధనలు ఏర్పాటు చేసుకుంటారు, ఆట మొదలుపెడతారు. ఎవరైనా నియమాలు పాటించకపోతే ప్రశ్నిస్తారు. గొడవకు దిగుతారు, తీవ్రంగా ఖండిస్తారు. కొన్ని ఆటలలో జట్టుకు నాయకత్వం వహించి తమ జట్టుకు అవసరం అయిన సహాయసహకారాలు అందిస్తుంటారు. ఇలాంటివి చూసినప్పుడు మనకు ఆశ్చర్యం అనిపిస్తుంది.
- ఇలా దైనందిన జీవితంలోని వివిధ సన్నివేశాలు పరిశీలించి విశ్లేషించినట్లయితే పిల్లలు స్వభావం గురించి మనకు బోధపడుతుంది.

- కొత్త విషయాలు తెలుసుకోవడానికి ఆసక్తి చూపుతారు.
- విషయం అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రశ్నిస్తారు. పరికల్పనలు చేస్తారు.
- ప్రతిది చేసి చూడాలనుకుంటారు.
- ఏ విషయం గుడ్డిగా నమ్మరు.
- స్వేచ్ఛను కోరుకుంటారు.
- తమకిష్టమైన పద్ధతిలోనే పనులు చేయాలనుకుంటారు.
- ఒకేచోట స్థిరంగా కూర్చోరు.
- మాట్లాడడానికి ఇష్టపడుతారు.
- తిరగడం, వెతకడం... వంటివి చేస్తారు.
- సమవయస్కులతో కలిసి పనిచేయడానికి ఇష్టపడతారు.
- వారుచేసే పనులలో తప్పులను వెతకడం ఇష్టపడరు.
- ఏది వద్దంటామో అదే చేస్తారు.
- ఆటలు ఆడటం, కథలు అంటే ఇష్టపడతారు.
- నమూనాలు తయారుచేయడానికి ఇష్టపడతారు.
- తప్పు జరిగితే నిలదీస్తారు.
- ఇతరులపై ఫిర్యాదులు చేయడం అంటే ఇష్టం.
- సవాళ్ళను స్వీకరిస్తారు. ఎవరితోనైనా వాదిస్తారు. చర్చిస్తారు.
- ఆత్మాభిమానం ఎక్కువ, ఇది దెబ్బతింటే సహించరు.

పిల్లల స్వభావం గురించి ఎందుకు తెలుసుకోవాలి?

సాధారణంగా మన తరగతి గదుల్లో పిల్లల గురించి మనం ఏమనుకొంటామో, ఏం చేస్తామో ఆలోచించండి. పిల్లలను నిశ్శబ్దంగా ఉండమంటారు. ఒకేచోట స్థిరంగా కూర్చోమంటారు. మాట్లాడనివ్వండి. ప్రశ్నలను అడగడానికి అవకాశముండదు. వినిపించడం లేదా చదివించడం ద్వారా అవగాహన కల్పించాలని చూస్తారు. పిల్లలు మాట్లాడడాన్ని అల్లరిగా భావిస్తుంటారు. ఇవన్నీ సాధారణంగా జరుగుతున్నవే! వీటికిగల కారణం పిల్లల స్వభావాన్ని మనం అర్థం చేసుకోకపోవడమే. పిల్లల స్వభావం బోధిపడితే... పిల్లలతో మాట్లాడిస్తాం, చర్యలు నిర్వహిస్తాం, ప్రశ్నించే అవకాశమిస్తాం, కృత్యాలను నిర్వహిస్తాం, తప్పులు వెదకడానికిబదులు తప్పులు సరిదిద్దుకొనే అవకాశం, వాతావరణం కల్పిస్తాం.

పిల్లల అంతర్గత శక్తులు :

- పిల్లల స్వభావం గురించి తెలుసుకున్నాకదా, ఇప్పుడు పిల్లలలో దాగిఉన్న అంతర్గత శక్తుల గురించి తెలుసుకుందాం.

సన్నివేశం :

- రాము వాళ్ళ మామయ్యతో కలిసి ఆరుబయట మంచంలో పడుకున్నాడు రాత్రి, వారి మామయ్య కథ చెబుతున్నాడు. రాము వింటూ ఉన్నాడు. ఆరుబయట చక్కటి వెన్నెల ఉంది. ఆ వెన్నెలలో ఆహ్లాదంగా కథవింటున్నాడు రాము, అంతలో చలివేయడంతో రాము చద్దరు కప్పుకున్నాడు, అంతలో ఆకాశంలో మేఘాలు ఏర్పడ్డాయి. చందమామను మేఘాలు కమ్మేశాయి. అప్పుడు రాము అడిగాడు మామయ్యను. నాకు చలివేసి చద్దరు కప్పుకున్నాను. అలాగే చందమామకు కూడా చలివేసిందా మామయ్య మబ్బులతో కప్పుకున్నాడు. ఇది విన్న మామయ్యకు చాలా ఆశ్చర్యం వేసింది.

రాము అలా అడిగాడు అంటే అతని మనసులో ఎటువంటి మానసిక ప్రక్రియలు జరిగి ఉంటాయి? ఆలోచించి చెప్పండి.

విశ్లేషణ :

రాము మబ్బు చందమామను కప్పివేయడాన్ని పరిశీలించాడు. నీకు చలివేసినప్పుడు చద్దరు కప్పుకున్న సందర్భాన్ని గుర్తుకొచ్చుకున్నాడు. రెండు సంఘటనల్ని పోల్చుకున్నాడు. తనకు చలివేసినప్పుడు ఎలాగైతే చద్దరు కప్పుకున్నాడో అలాగే చందమామకు చలివేసినప్పుడు మబ్బును కప్పుకున్నాడు అని నిర్ధారణకువచ్చాడు. తన ఆలోచన నిజమేకదా అని తెలుసుకోవడానికి మామయ్యను ప్రశ్నించాడు. ఇలా రాములో ఎన్నో మానసిక ప్రక్రియలు జరగడంవల్లనే మామయ్యను అలా ప్రశ్నించాడు.

- రాముకు పరిశీలించమని, పోల్చమని, గుర్తుకొచ్చుకోమని, ప్రశ్నించమని, నిర్ణయానికి రమ్మని - ఎవరైనా నేర్పారా? పుట్టుకతోనే ఉన్నాయా? ఎలా జరిగాయి? ఎక్కడ జరిగాయి?
- ఇవి మెదడులోని కణాలలో జరిగే మానసిక ప్రక్రియలు. వీటిని ఎవరూ నేర్పరు, అందరు పిల్లలలోనూ అంతే. సందర్భం ఎదురైనప్పుడు వారిలో ఎన్నో మానసిక ప్రక్రియలు జరుగుతాయి. ఈ మానసిక ప్రక్రియలకు కారణం...? పిల్లలలో దాగి ఉన్న అంతర్గత శక్తులు, ఈ అంతర్గత శక్తులు పిల్లలకు పుట్టుకతోనే ఉంటాయి. వీటిని సందర్భం ఎదురైనప్పుడు వినియోగించుకుంటారు. ఈ అంతర్గత శక్తులలో భాషా వినియోగం కూడా చాలా ముఖ్యమయినది, ఏ విషయామైనా భాష ద్వారా వ్యక్తపరచడం జరుగుతుంది.

మీరు 5 సం॥లలోపు పిల్లలు చేసిన ఆశ్చర్యకరమైన - మరపురాని ఏదైనా సన్నివేశాన్ని రాయండి.
ఆ సన్నివేశంలో మీరు గమనించిన అంతర్గత శక్తుల జాబితా రాయండి.

- సాధారణంగా పిల్లలందరూ ఈ అంతర్గత శక్తుల్ని కలిగి ఉంటారు.
 - పరిశీలించుట
 - వర్గీకరించుట
 - గుర్తించుట
 - పోల్చుట

- గుర్తుకొచ్చుకొనుట
- ప్రశ్నించడం
- పరికల్పన చేయడం
- వర్ణించడం
- అంచనావేయడం
- సాధారణీకరించడం
- సంబంధాలు ఏర్పర్చడం మొదలగునవి.

ఈ అంతర్గత శక్తులన్నీ పుట్టుకతోనే వస్తాయి. అందుకే ఎన్నో విషయాలు గ్రహిస్తున్నారు. అనుభవం గడించడం ద్వారా వీటిని వినియోగించుకుంటున్నారు, నేర్చుకుంటున్నారు. అందుకే పిల్లలు అంతర్గత శక్తుల్ని ఎంతగా వినియోగించుకుంటే వారిలో అభ్యసనం అంతగా జరుగుతుంది.

పిల్లలు అవసరం ఉన్నప్పుడు, ఆసక్తి ఉన్నప్పుడు వారిలోని అంతర్గత శక్తుల్ని వినియోగించుకుంటారు.

తరగతి గది అన్వయం :

- పిల్లల స్వభావం, వారి అంతర్గత శక్తులు తెలుసుకున్నాక, వివిధ పాఠ్యాంశాలకు సంబంధించిన బోధనాభ్యసన కృత్యాల ద్వారా తగిన వాతావరణాన్ని కల్పించాలి.
- పిల్లలందరూ కృత్యాలలో పాల్గొనేలా, స్వేచ్ఛాపూరిత వాతావరణం ఉండాలి. పిల్లలు తమ అంతర్గత శక్తులను ఉపయోగించేలా చూడాలి. వీటి ద్వారా పిల్లల మనసులో అనేక ప్రక్రియలు చోటుచేసుకుంటాయి. మెదడులో నరాలు ఉత్తేజితం అవుతాయి. తద్వారా జ్ఞాన నిర్మాణం జరుగుతుంది. అవసరం, అవకాశం, తపన కల్పించడం ద్వారా పిల్లల తమ అంతర్గత శక్తులను వినియోగించుకొనేలా చేయవచ్చు.
- పిల్లలపట్ల ఉపాధ్యాయుని వైఖరి బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు విజయవంతం కావడానికి ఒక ముఖ్యకారకం.

ముగింపు :

- పిల్లలంతా నేర్చుకోగలిగే సామర్థ్యం ఉండడంవలన, తమతమ స్వభావాలరీత్యా పాల్గొనకలిగే వాతావరణం కల్పించాల్సిన బాధ్యత మనపైన ఉంది. పిల్లల నేపథ్యం, స్వభావం, అంతర్గత శక్తులు, వారి పునాది, అభ్యసనంలో ప్రాతిపదిక అంశాలుగా పరిగణనలోకి తీసుకోవడం అత్యవసరం.

II. పిల్లలు బడికి రాకముందు ఎలా నేర్చుకుంటారు?

- భాష యొక్క పాత్ర - తరగతి గది అన్వయం

ఉపోద్ఘాతం :

“EVERY CHILD IS UNIQUE” - NCF-2005

ప్రతి బాలుడు / బాలిక ప్రత్యేకంగా తమదైన స్వభావాన్ని కలిగి ఉంటూ, వారి సొంత శైలిలో వివిధ అంశాలను నేర్చుకుంటారని మనకు జాతీయ పాఠ్య ప్రణాళిక చట్రం-2005 తెలుపుతోంది. పిల్లలు అనేక సామర్థ్యాలు కలిగిఉంటూ, అన్వేషణ, పరిశీలన, ఆసక్తి, అనుభూతులద్వారా తమ చుట్టూ ఉన్న పరిసరాల నుంచి అనేక విషయాలను గ్రహిస్తారని మనం ఇంతకుముందు అధ్యాయంలో చర్చించాం. పిల్లలు బడికి రాకముందు కూడా తన కుటుంబం, పరిసరాల నుంచి ఎన్నో అంశాలను తెలుసుకుంటారు. ఆ అంశాల అవగాహనలో తమ మాతృభాష ప్రముఖపాత్ర వహిస్తుంది. పిల్లలు బడిలో చేరిన తరువాత పరిసరాల విజ్ఞానం అవగాహనలో భాష యొక్క ప్రభావం చాలా ఎక్కువ. ఈ అధ్యాయంలో పరిసరాల విజ్ఞానం, భాష ఒకదానిపై ఒకటి ఆధారపడి ఏ విధంగా అభివృద్ధి చెందుతాయో చర్చిద్దాం.

ఈ అధ్యాయం చదివిన తరువాత మీరు...

- పిల్లలు బడికి రాకముందు ఏమేమి చేయగలుగుతారో తెలుసుకుంటారు.
- పిల్లలు ఎలా నేర్చుకుంటారో తెలుసుకుంటారు.
- పిల్లలు భాషను ఏవే అంశాలకోసం ఉపయోగిస్తారో తెలుసుకుంటారు.
- పిల్లలలో ఉండే, అభ్యసనకు తోడ్పడే లక్షణాలను గురించి తెలుసుకుంటారు.
- తరగతి గది అన్వయంలో పరిసరాల విజ్ఞానం, భాష ఒకదానిమీద మరొకటి ఎలా ఆధారపడి ఉంటాయో తెలుసుకుంటారు.

ఆలోచించండి :

సాధారణంగా మనం, పిల్లల తల్లిదండ్రులందరూ పిల్లలకు అంతా మనమే నేర్పుతున్నామని భావిస్తుంటాం కదా! ఇది వాస్తవమేనా? పిల్లలు బడికి రాకముందు ఏమేమి చేయగలుగుతారు? పిల్లలకు ఏమేమి తెలుసు? వాటిని ఎలా నేర్చుకున్నారు? వీటిని నేర్చుకోవడం లేదా గ్రహించడంలో భాష పాత్ర ఏమైనా ఉందా?

→ పిల్లలు బడికి రాకముందు చేయగల్గేవి :

- శిశువు పుట్టినప్పటినుండే స్పృహ ద్వారా తల్లి అనుభూతిని పొందుతారు.
- రకరకాల శబ్దాల ద్వారా తన ఉనికిని తెలియచేస్తారు.
- తల్లిదండ్రులు, ఇతర వ్యక్తులను గమనిస్తూ వారి మాటలను అర్థం చేసుకుంటారు.
- భాషను పరిశీలిస్తూ వివిధ పనులకు భాషను అన్వయించుకుంటారు.
- తమ అవసరాలను తీర్చుకునేటందుకు ముందుగా అక్షరాలు, పదాలు క్రమేపీ, వాక్యాలు ఉపయోగిస్తారు.
- పస్తువులను ముట్టుకుని చల్లగా ఉంది, వేడిగా ఉంది, మెత్తగా ఉంది, గరుకుగా ఉంది మొదలైన భావాలను చెబుతారు.

- ఆహారాన్ని రుచిచూసి తీసి, కారం మొదలైన రుచులను తెలుపుతారు.
- కుటుంబీకులతో ఉన్న సంబంధాలను చెబుతారు.
- కుటుంబీకులను నాన్న, అమ్మ, మామ, తాత మొదలైన పేర్లతో పిలుస్తారు.
- తోటి పిల్లలతో ఆడుకుంటూ నియమ, నిబంధనలను రూపొందించుకుంటారు.
- ఆటకు కావలసిన భాషను ఉపయోగిస్తారు.
- వస్తువులను పరిశీలించి పెద్ద, చిన్న మొదలైన వర్గీకరణలు, పోలికలు, భేదాలు చెప్పగలుగుతారు.
- తన పరిసరాలలో ఉన్న జంతువులు, మొక్కలు, పండ్లు, ఆహార పదార్థాలు, వాహనాలు, వస్తువులు మొదలైన వాటిని పేర్లతో పిలుస్తారు.
- కొన్ని వస్తువుల ఉపయోగాలను చెబుతారు.
- ఇష్టం, అయిష్టం, ప్రేమ, బాధ మొదలైన భావాలను వ్యక్తపరుస్తారు.

మనం నేర్పకపోయినా పిల్లలు పైవన్నీ చేయగలుగుతున్నారు కదా!

ఇవన్నీ పిల్లలు ఎలా నేర్చుకుంటారు? ఆలోచించండి...

బడికి రాకముందు పిల్లలు...

- పరిసరాలను గమనించడం ద్వారా
- పరిశీలన ద్వారా...
- వినడం ద్వారా
- వస్తువులను ఉపయోగించడం ద్వారా
- స్పర్శ ద్వారా
- మాట్లాడడం ద్వారా
- ప్రశ్నించడం ద్వారా
- ఆటల ద్వారా
- సమూహాలుగా విభజించడం ద్వారా
- చర్చించడం ద్వారా
- అన్వేషించడం ద్వారా
- ఉపయోగించడం ద్వారా
- పాల్గొనడం ద్వారా
- ఊహించడం ద్వారా
- ఇతరులతో పంచుకోవడం ద్వారా

- భావాలను వ్యక్తం చేయడం ద్వారా
- వ్యక్తులు, వస్తువులతో ప్రతిచర్యలు జరపటం ద్వారా
- వస్తువులను వర్గీకరించడం ద్వారా మొదలగువాటి ద్వారా నేర్చుకొంటారు.

పిల్లలు అర్థవంతమైన వివిధ సన్నివేశాలలో పాల్గొనడం ద్వారా, సందర్భోచితంగా నేర్చుకొంటారు. దీంట్లో అతిముఖ్యమైనది పిల్లలు పాల్గొనడం, ప్రశ్నించడం, తప్పులుచేస్తూనే వాటిని సరిదిద్దుకోవడం, పలుమార్లు చేసినదాని నుండి నిర్ధారించుకోవడం, తిరిగి అవసరం ఎదురైనప్పుడు వినియోగించడం జరుగుతుంది. దీంట్లో అతి ముఖ్యమైంది భాష. పాల్గొనడానికి, అర్థంచేసుకోవడానికి, ప్రశ్నించడానికి, చర్చించడానికి, ప్రతిచర్యలుపొందడానికి, ఆలోచించడానికి తోడ్పడేది భాష. అందుకే నేర్చుకోవడానికి భాష ముఖ్య సాధనం.

పిల్లలలో ఉండే అభ్యసనకు తోడ్పడే లక్షణాలు :

విద్యాభ్యసనలో పిల్లలకు తోడ్పడే నాలుగు లక్షణాలు మీకు తెలుసా?

Hriday Kant Dewan, Advisor, Vidya Bhavan Society గారి ప్రకారం పరిసరాల విజ్ఞానం అభ్యసనచేసే పిల్లలు నాలుగు లక్షణాల ద్వారా తమ జ్ఞానాన్ని అభివృద్ధి చేసుకుంటారు. అవి :

- 1) పరిసరాల నిరంతర అన్వేషణ
 - 2) కొత్త పనులు చేయాలనే దృఢ సంకల్పం
 - 3) ప్రతి అంశాన్ని సొంతంగా చేయడం
 - 4) పరిసరాలలో జరిగే విషయం గురించి ఆసక్తి
- 1) **పరిసరాల నిరంతర అన్వేషణ :** తన చుట్టూ ఉన్న పరిసరాలను, ప్రపంచాన్ని అన్వేషించటం అభ్యసనచేసే పిల్లల మొదటి లక్షణం. నూతన అనుభవాలను పొందాలనే అంతర్గత జిజ్ఞాసను పిల్లలు కలిగి ఉంటారు. సవాళ్ళను స్వీకరించే సామర్థ్యం పొందాలని అనుక్షణం ప్రయత్నం చేస్తారు.
 - 2) **కొత్త పనులు చేయాలనే దృఢ సంకల్పం :** పిల్లలు కొత్త పనులను చేయాలనే దృఢ సంకల్పంలో, మధ్యలో అడ్డంకులెదురైనా చేసే పనిని అంత సులభంగా వదిలిపెట్టకపోవడం రెండో లక్షణం. ఈ విషయంలో కొన్నిసార్లు మొండిగా ప్రవర్తిస్తారు. తాము మాట్లాడేభాష ఇతరులకు పూర్తిగా అర్థం కాకపోయినా, తమకు కావలసినది నేర్చుకుంటారు.
 - 3) **ప్రతి అంశాన్ని సొంతంగా చేయాలనుకోవడం మూడవ లక్షణం.**
 - 4) **పరిసరాలలో జరిగే విషయం గురించి ఆసక్తి :** పరిసరాలలో ఏం జరుగుతోంది, ఎవరికి జరుగుతోంది, ఎందుకు జరుగుతోంది అనే విషయాలపట్ల హద్దులులేని ఆసక్తిని కనబరుస్తారు. కుతూహలంతో వివరాలు తెలుసుకోవాలని ప్రయత్నించడం నాలుగవ లక్షణం.

పిల్లలు భాషను దేనికోసం ఉపయోగిస్తారు?

పిల్లలు కుటుంబసభ్యులు, స్నేహితులు మొదలైన వ్యక్తులతో సంభాషిస్తూ ప్రాథమిక భాషా నైపుణ్యాలు సాధించగానే, పరిసరాలను గమనిస్తూ, తమ అవసరాలను తీర్చుకోవడం కోసం భాషను విస్తృతంగా ఉపయోగించడం ప్రారంభిస్తారు. NCERT డైరెక్టరు శ్రీ కృష్ణకుమార్ గారు రచించిన 'THE CHILD'S LANGUAGE AND THE TEACHER - A HANDBOOK' ప్రకారం పిల్లలు ఈ క్రింది అవసరాల కోసం భాషను ఉపయోగించడం ప్రారంభిస్తారు.

- 1) తమ పనులను తామే నిర్దేశించుకోవటం : పిల్లలు ఏదైనా పనిచేస్తున్నప్పుడు దాని గురించి మాట్లాడుతూ ఉంటారు. ఇది ఒక రకంగా 'క్రికెట్ కామెంటరీ'లాగా ఉంటుంది. ఈ విషయంలో అవతలివాళ్ళు తాము చెప్పేది వినకపోయినా తమ ధోరణిలో తమ పనిపై ఆసక్తి కనబరుస్తూ మాట్లాడతారు.
- 2) ఇతరులు చేసేపనులను నిర్దేశించటం, వారిని తమని గమనించమని అడగటం : పిల్లలు తమకి ఆసక్తిని కలిగించే, ఆకర్షించే విషయాలపై అందరి దృష్టిని కోరుకుంటూ మాట్లాడతారు. దీనిలో ముఖ్యమైన విషయం ఏమిటంటే తాము గమనించిన విషయాలను ఇతరులు కూడా గమనించాలని కోరుకోవడం.
- 3) ఆటలు ఆడుకోవటానికి : చాలామంది పిల్లలు వారికి 2 1/2 సంవత్సరాల వయస్సురాగానే ఆటలలో భాషను ప్రధాన వనరుగా ఉపయోగించటం ప్రారంభిస్తారు. తాము మాట్లాడే భాషకు, పదాలకు సరియైన అర్థం లేకపోయినా ఆ పదాలనే ఉపయోగిస్తూ ఆనందంపొందుతారు. ఈ వయస్సులో పద్యాలను సులువుగా నేర్చుకుంటారు. వారి సృజనాత్మకతకు, భాషా శక్తి దోహదం చేస్తుంది.
- 4) విషయాలను వివరించడం : పిల్లలు పరిసరాలలోని, కుటుంబం, మిత్రులు మొదలైన వివిధ విషయాల గురించి మాట్లాడుతారు. తమ చుట్టూపక్కల, పరిసరాలలో జరిగే విషయాలపై తాము ఏర్పరుచుకున్న అభిప్రాయాలను, ఉద్దేశాలను పెద్దవాళ్ళలాగే వ్యక్తీకరిస్తూ ప్రతిస్పందిస్తారు. కథలుగా చెబుతారు.
- 5) జరిగిపోయిన దానిని చెప్పడం : పిల్లలు పెద్దవారిలాగానే తమ అనుభవాలను, జరిగిపోయిన సంఘటనలను, గతాన్ని, వ్యక్తుల గురించి, చిన్న చిన్న విషయాల గురించి తమకు తెలిసిన భాషను ఉపయోగిస్తూ నిమిషాల తరబడి వివరిస్తారు. ఈ సమయంలో తమ మనస్సులోని భావాలను, భయాలను వ్యక్తీకరిస్తారు.
- 6) ఇతరులతో మానసిక సంబంధం ఏర్పరుచుకోవడం : పిల్లలు ఆడుకుంటూ, ఒక ఆటబొమ్మ భావాలను చెప్పటం కోసం తమను ఆ బొమ్మగా ఊహించుకుని మాట్లాడుతారు.
- 7) జరుగబోయే విషయాలను ముందే ఊహించడం : పిల్లలు భిన్న పరిస్థితులలో తమ భయాలను, అంచనాలను, ప్రణాళికలను, ఆలోచనలను, జరుగబోయే పరిణామాలను, విషయాలను ఊహించి, తమకొచ్చిన భాష ద్వారా వ్యక్తీకరిస్తారు.
- 8) వివరాలను, కారణాలను తెలుసుకోవడం : పిల్లలు తమదైన శైలిలో సమస్యలకు కారణాలను తెలుసుకుని వాటిని పరిష్కరించుకుంటారు.

తరగతి గది అన్వయం :

ఉపాధ్యాయుడు బోధనాభ్యసన కార్యక్రమంలో కింది విషయాలను దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి.

- అభ్యసనం వ్యక్తిగతం - Learning is Individual
- పిల్లలు ప్రతి ఒక్కరూ విభిన్నంగా నేర్చుకుంటారు.
- వివిధ కుటుంబాలు, సమాజాల నుండి వచ్చే పిల్లల సామర్థ్యాలు విభిన్నంగా ఉంటాయి.

- వారు పొందే అనుభవాలు వారి జ్ఞానాన్ని ప్రభావితం చేస్తాయి.
- తరగతి గదిలో పిల్లల భాషకు ప్రాధాన్యమివ్వాలి.
- వారి భాషను కించపరచకూడదు.
- వారి అనుభవాలను సొంతభాషలోనే వ్యక్తపరచటానికి అవకాశం కల్పించాలి.
- మధ్యమధ్యలో కీలక పదాలను చెప్తూ వారి భాషను సవరించాలి.
- వీలయినంతవరకు వారి భాషలోనే బోధన నిర్వహించాలి.
- దీనివలన జ్ఞాన సముపార్జనకు అధిక అవకాశం, ఆసక్తి పెరుగుతాయి.

ముగింపు :

పిల్లలు బడికి రాకముందే తమ కుటుంబము, తమ చుట్టూ ఉన్న పరిసరాలను పరిశీలించడం, విశ్లేషించడం, సమాజంలో ఒక భాగమవటం మొదలైన విషయాలను కొద్దిగా నేర్చుకుని ఉంటారు. ఈ విషయాలన్నింటినీ తమకు వచ్చిన అమ్మభాష ద్వారా గ్రహిస్తారు. పిల్లలందరూ నేర్చుకొనగలరు. వారంతా ఎవరికి వారే ప్రత్యేకంగా అభ్యసనను తమ భాష ద్వారా అభివృద్ధిపరచుకుంటారు. అందువలన పరిసరాల విజ్ఞానము, పిల్లల భాష ఒకదానిపై మరియొకటి ఆధారపడి ఉంటాయని తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయులు అందరూ గ్రహించాలి.

III. విద్యా ప్రణాళికలో 'భాష' - పరిసరాల విజ్ఞానం, అవగాహన వ్యూహాలు

విద్యా ప్రణాళికలో 'భాష' :

ఆలోచించడానికి సాధనం భాష. పిల్లలందరూ నేర్చుకొనే శక్తిని కల్గి ఉన్నారు. నేర్చుకోవడం లేదా గ్రహించడం కూడా భాష ద్వారానే జరుగుతుంది. పిల్లలు వారి ఆలోచనలను, భావాలను వ్యక్తపరచడానికి భాషను ఉపయోగిస్తారు. భాషను తల్లిదండ్రుల ద్వారా, కుటుంబ సభ్యుల ద్వారా మరియు పరిసరాల ద్వారా గ్రహిస్తారు. తన తోటి పిల్లల ద్వారా కూడా క్రొత్త పదాలను నేర్చుకుంటారు. గత అనుభవాల ద్వారా వాక్యనిర్మాణం చేపడతారు. వినడం లేదా చూడడం ద్వారా దృశ్యాల, చేష్టలతో అనుసంధానం (Association) చేసుకోవడం ద్వారానే భాషను గ్రహిస్తారు. వినడం అనేది శిశువు పుట్టినప్పటి నుంచే ప్రారంభం అవుతుంది. పెద్దలను, తోటివారిని అనుసరించడం ద్వారా మాట్లాడడం జరుగుతుంది. ఇందుకు అనుగుణమైన వ్యవస్థ పిల్లల మెదడులో ఉందా. దీనినే సార్వత్రిక భాషా విభాగం (Universal Language Faculty) అంటారు.

అంశము ఏదైనా పిల్లలకు అర్థం కావడానికి 'భాష' ప్రధానమైనది. జ్ఞాన నిర్మాణానికి భాష ఒక సాధనంగా ఉపయోగపడుతుంది. ప్రాథమిక స్థాయిలో 1, 2 తరగతుల పిల్లలు భాషావగాహన లేకుండానే మాట్లాడుతారు. పిల్లల్లో మాట్లాడే నైపుణ్యం అభివృద్ధి చెందాక, వాక్యాల్లోని భావంపై అవగాహన ఏర్పడుతుంది. పిల్లల్లో భాషావగాహన ఏర్పడినప్పుడే అభ్యసనం వేగవంతమవుతుంది. పిల్లలు విషయంపై అవగాహన పొందడం, ఆలోచించడం, ప్రశ్నించడం ద్వారా వేగంగా అభ్యసిస్తారు.

భాష నేర్చుకుంటేనే మిగతా సబ్జెక్టులు (గణితం, పరిసరాలవిజ్ఞానం మొ॥) విషయాల అవగాహన సులభమవుతుంది. ప్రాథమిక స్థాయిలో 1, 2 తరగతుల యందు పరిసరాల విజ్ఞానం, గణితం, భాషతోపాటు మిళితమై ఉంటుంది. 3, 4, 5 తరగతులలో నిర్దిష్టంగా పరిసరాల విజ్ఞానంను వాటి ఇతివృత్తాల ఆధారంగా రూపొందించడం జరిగినది. ప్రస్తుతం పాఠ్య పుస్తకాన్ని విద్యార్థులు సొంతంగా చదువుకొని, విషయాలను అర్థం చేసుకోవడానికి వీలుగా వాడుక భాషలో పాఠ్యాంశాలు, చిత్రాలు, ఉదాహరణలు, కృత్యాలు నిర్వహించడానికి సూచనలు పిల్లల స్థాయికి అనుగుణంగా ఉన్నాయి. ఎలాంటి నిఘంటువులు, పదకోశాల అవసరం లేకుండా విద్యార్థులు అన్ని పాఠ్యాంశాలను అర్థం చేసుకోవడానికి వీలుగా ఉన్నవి.

భాష అనేది కేవలం భాషాన్ని వ్యక్తపరచడానికి కాకుండా సమాచారాన్ని చదివి అవగాహన చేసికొని సొంతంగా తన అభిప్రాయాలను లిఖిత రూపంలో తెలిపేటట్లుగా ఉండాలి.

భాషకు వివిధ సబ్జెక్టులకు గల సంబంధం :

వివిధ సబ్జెక్టుల (విషయాల) మధ్య సంబంధం కేవలం భాష వల్లనే ఏర్పడుతుంది. ఒక సబ్జెక్టు (విషయం) భాష వేరే సబ్జెక్టు (విషయం) నేర్చుకోడానికి దోహదపడుతుంది. భాష రెండు వేర్వేరు విషయాల (సబ్జెక్టుల) మధ్య సమన్వయ భావనను పెంపొందిస్తుంది.

5వ తరగతి జంతువులు - జీవనాధారం అను పాఠ్యాంశంలో "గొర్రెలే - నా ఆస్తి" అనే అంశం గొర్రెలను పెంచడం ద్వారా, అమ్మడం ద్వారా ఆదాయం - వ్యయం (ఖర్చులు) లాభ - నష్టాలను 'గణిత' రూపంలో పిల్లలు తెలుసుకుంటారు. జంతువులపట్ల దయ, కరుణను పెంపొందించుకుంటారు.

ఒక విషయంలోగల భావన, రెండవ విషయంలో గల భావనకు అదనపు సమాచారాన్ని బోధిస్తుంది.

ఉదా: సూర్యున్ని తెలుగు భాషలో దేవునిగా పరిగణిస్తారు. పరిసరాల విజ్ఞానంలో శక్తికి సంబంధించిన అదనపు సమాచారం తోడవుతుంది.

ప్రాథమిక స్థాయిలో భాష :

పిల్లలు వస్తువులను గుర్తించడం, వాటి భావనలు గుర్తించడం జరుగుతుంది. వస్తువులను ఉపయోగించి వాటి ఆకారాలు, పరిమాణాలను, చిన్న-పెద్ద, పొడుగు-పొట్టి లాంటి భావనలను ద్వారా తెలుసుకుంటారు. పిల్లలతో పరస్పరం చర్చించడం, పిల్లల్ని పరిశీలించడం, పిల్లలు వస్తువులను వాడడంవల్ల, విసరడంవలన, బాదడం (కొట్టడం), ఇతరులను ప్రశ్నించడం ద్వారా, వినడం ద్వారా, అభినయించడం ద్వారా, ప్రయోగాల ద్వారా నేర్చుకుంటారు. వారి పూర్వ అనుభవాలను జోడించి, క్రొత్తవి నిర్మించుకుంటారు. ఏ పిల్లలకై తమ పూర్వ అనుభవాలను జోడించి నేర్చుకునే అవకాశాలు కల్పించబడతాయో, వారి అభ్యసన సవ్యంగా, సమగ్రంగా జరుగుతుంది.

పరిసరాల విజ్ఞానం - భావనలు - భాష :

పాఠశాలకు వచ్చేసరికి పిల్లల్లో కొన్ని అంశాలపట్ల అవగాహన ఉంటుంది. వారికి పాఠ్యాంశాలలోగల భావనలను కీలక పదాలను గుర్తించి, వాటి గురించి పిల్లలతో చర్చించినప్పుడు ఆ అంశాలపై పిల్లల్లో భావనల నిర్మాణం జరుగుతుంది. దీనికి భాషయే ప్రధానమైనది. పిల్లల వ్యవహారిక భాషలో కీలక పదాలను చర్చించడానికే అవకాశం కల్పించాలి. పిల్లల భాషలోని ప్రతి పదం 'భావన'ను కల్పిస్తుంది.

ఉదాహరణకు కుటుంబం గురించి పాఠ్యబోధన జరుగుతున్నప్పుడు వారి ఇంటిలో ఎంత మంది ఉంటారు? ఎవరెవరు ఉంటారు? వారి స్నేహితుల ఇంట్లో ఎంత మంది ఉంటారు? ఎవరెవరు ఉంటారు? ఒక ఇంట్లో అమ్మా, నాన్న పిల్లలు కలిసి ఉండడాన్ని ఏమంటారు? (కుటుంబం) వారి కుటుంబం ఈ గ్రామానికి ఎక్కడి నుండైనా వచ్చారా? ఎన్ని సంవత్సరాల క్రిందట వచ్చారు? కుటుంబంలో గల సభ్యుల సంఖ్యలో ఏమైనా మార్పులు వచ్చాయా? దానికిగల కారణాలు ఏమిటి? ఒకప్పుడు కుటుంబంలోగల సంఖ్యకు, ఇప్పటి కుటుంబంలోగల సంఖ్యకు ఏమైనా తేడా ఉందా? తక్కువ సభ్యులు అనగా అమ్మ, నాన్న, పిల్లలు మాత్రమేగల కుటుంబాలను ఏమంటారు? అమ్మ, నాన్న, తాత, నానమ్మ, చిన్నాన్న, చిన్నమ్మ, పెద్దనాన్న, పెద్దమ్మ వారి పిల్లలు ఇలా అందరు కలిసి ఉండే కుటుంబాలను ఏమంటారు? అనే అంశాలను పిల్లలతో చర్చించినప్పుడే కుటుంబం - చిన్న కుటుంబం, సమిష్టి కుటుంబం అనే భావనలు కలుగుతాయి. కుటుంబ సభ్యులలో, సభ్యుల సంఖ్యలో ఎందుకు మార్పులు జరుగుతున్నాయో కారణాలను తెలుసుకుంటారు. ఈ క్రమంలో పిల్లలను మాట్లాడించడంవల్ల విషయావగాహనతోపాటు భాషాభివృద్ధి (వినడం, మాట్లాడడం) జరుగుతుంది.

భావనల నిర్మాణం :

భావన అనేది ప్రత్యక్షంగా పరిశీలించడం ద్వారా, వినడం ద్వారా, మాట్లాడడం ద్వారా కలుగుతుంది. ఇట్టి ప్రక్రియ ద్వారా ఆయా అంశాలపై అవగాహన కలిగి భావన నిర్మాణము జరుగుతుంది. ఏదేని అంశం గురించి మాట్లాడినా, చర్చించినా మన మెదడులోగల కణాలు స్పందించి, ఒక రూపాన్ని ఏర్పరచుకుంటాయి (Schema). ఈ రూపమే అట్టి విషయంపై అనేక ప్రతిస్పందనలు అవగాహనలను ఏర్పరచుకుంటుంది.

ఈ భావనల అభివృద్ధి అనేది నిరంతరం జరిగే ప్రక్రియ. సంబంధాలను ఏర్పరచుకుంటూ, కారణాలను వెతుకుతూ, భాషాంశాలను (చదవడం, రాయడం, వినడం వంటి) అభివృద్ధిచేయుటతో భావనలు నిర్మాణం జరుగుతుంది.

భావనల నిర్మాణంలో - పదజాలాభివృద్ధి -

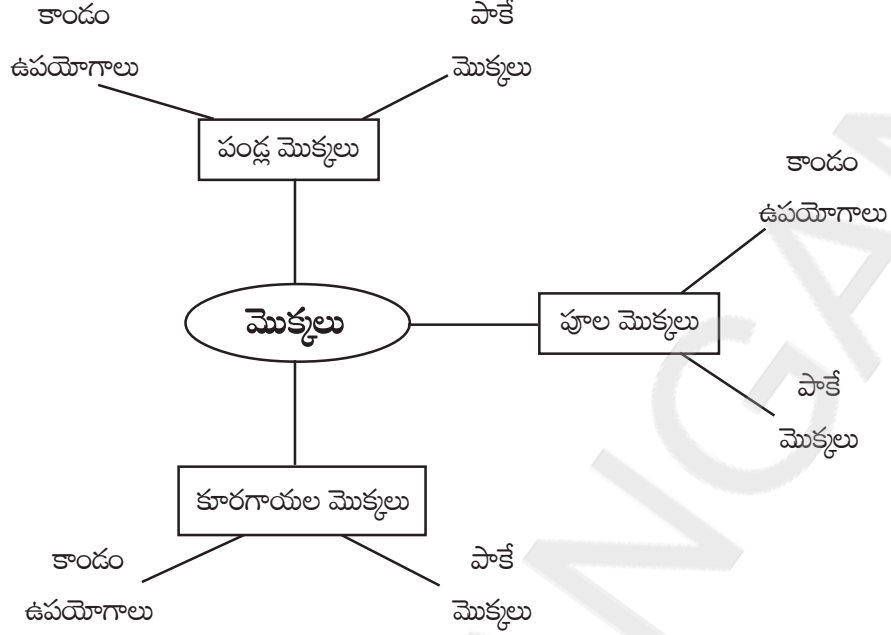
మేథోమథనం, మైండ్ మ్యాపింగ్ల ద్వారా పదజాలాభివృద్ధి, వాక్య నిర్మాణం, అంశంపై అవగాహన, విశ్లేషణ జరుగుతాయి.

Brain Stroming (మేథోమథనం) :

పిల్లలను వారికి గల పూర్వ అనుభవాల ద్వారా అనేక పదాలను రాబట్టడం జరుగుతుంది. దీనితో వారికి తెలిసిన పదాలేగాకుండా తెలియని పదాలను తెలుసుకుంటాడు.

Mind Mapping / Concept Mapping:

విషయాంశాలలో గల కీలకమైన పదం తీసుకొని దానికి సంబంధించిన అంశాలను చర్చించి పిల్లల్లో అట్టి అంశంపై పూర్తి అవగాహన కల్పించడం.

పై 'మొక్కలు' అనే అంశం ద్వారా రకరకాల పూల మొక్కలు, పండ్ల మొక్కలు, కూరగాయల మొక్కలు, నేలపై పాకేవి అనే వివిధ రకాలైన మొక్కలతో పాటు మొక్కలవలన కలిగే లాభాలు, మొక్కలు మనకు ఎలా ఉపయోగపడతాయో అనే అంశాలపై అవగాహన పొంది మొక్కలపై ఒక 'భావాన్ని' ఏర్పరచుకుంటారు.

విషయాంశంలోగల ఒకే రకమైన అర్థాలు ఇచ్చే పదాలు రాయించడం ద్వారా పిల్లల్లో పదజాలం అభివృద్ధి చెందుతుంది. దీనితో పిల్లల్లో భాషాంశాలు వృద్ధి చెందుతాయి. సులువుగా చదువగలగడం, రాయగలగడం జరుగుతుంది.

క్రమంలో ఉంచడం :

ఒక విషయాంశం తీసుకొని దానియందుగల కీలక పదాలను క్రమరహితంగా (చిందరవందర)గా అమర్చి, వాటిని తిరిగి క్రమపద్ధతిలో ఉండేటట్లుగా అమర్చేపని చేయించడం ద్వారా, పిల్లల్లో ఒక వాక్య నిర్మాణంగాని వాక్యాల నిర్మాణం గాని చేయించవచ్చును.

1) ఉదా|| పూలు → మొక్క → పండ్లు → విత్తనాలు → కాయలు.

పైన తెలుపబడిన ఈ అంశాలను ఒక క్రమపద్ధతిలో అమర్చడం ద్వారా ఆ అంశంపై అవగాహన కలుగుతుంది.

ఉదా|| విత్తం → మొక్క → పూలు → కాయలు → పండ్లు.

వ్యవసాయం :

2) ఉదా:- కలుపుతీయడం - విత్తనాలు వేయడం / నాట్లు వేయడం - నేలను దున్నడం - పంట కోయడం - నేలను చదునుచేయడం

పై అంశాలు వరుసక్రమంలో అమర్చమనాలి.

నేలను దున్నడం - నేలను చదునుచేయడం - విత్తనాలు / నాట్లు వేయడం - కలుపు తీయడం - పంటను కోయడం

పై విధంగా అమర్చిన పిల్లల్లో వరుస క్రమం అన్న అంశంపై భావన ఏర్పడుతుంది. దీనితోపాటు పిల్లల్లో భాషాంశాలు అభివృద్ధి చెందుతాయి.

SPICE

పరిసరాల విజ్ఞానంలో భావనల అవగాహన కల్పించడానికి బొమ్మల రూపంలోగాని, (చిత్ర రూపంలో) సేకరించడంలోగాని, కథల రూపంలోగాని అనేక అంశాలపై పిల్లలచే మాట్లాడింపజేయాలి. ఈ విధంగా చేసే క్రమంలో పాఠ్యాంశంలోగల కీలక అంశాలను focus చేయాలి. ఈ క్రమంలో భావనల నిర్మాణం గావించడానికి ఒక సాధనం SPICE ను అమలుపరచాలి.

SPICE - Similarity & Difference (సారూప్యత & భేదాలు)

Pattern (క్రమపద్ధతి)

Interdependance & Independance (ఒకదానిపై ఒకటి ఆధారపడడం & స్వేచ్ఛగా ఉండడం)

Continuity & Change (కొనసాగించడం & మార్పులు జరగడం)

Evaluation & Adoption

1) Similarity (సారూప్యత) :

పరిసరాల విజ్ఞానంలో ఇల్లు (నివాసం) పాఠ్యాంశం ఆధారంగా పిల్లలతో రకరకాల ఇళ్ళ గురించి మాట్లాడించడం ద్వారా పోలికలు, భేదాలు అవగతమవుతవి. అట్లాగే 'జంతువులు' పాఠ్యాంశం ద్వారా రకరకాల జంతువులలోని రకాలు 'పక్షులు - జంతువులు' లలోని పోలికలు, భేదాలు గుర్తిస్తారు.

2) Pattern (క్రమ పద్ధతి) :

విత్తనాలు మొలకెత్తే క్రమంలో దశలు ఏమిటి? మొదట విత్తనం నుండి ఏ భాగం (ప్రథమ మూలం) బయటకు వస్తుంది, తర్వాత ఏ భాగం బయటకు వస్తుంది. క్రమంగా మొక్కగా మారే క్రమంలో గల దశలను విద్యార్థులు గుర్తిస్తారు.

3) Interdependance & Independance (పరస్పరంగా ఆధారపడడం / స్వేచ్ఛగా ఉండడం) :

వ్యవసాయం చేసే క్రమంలో మొక్కలకు వానపాము, సాలీడు లాంటి జీవులు ఉపయోగపడతాయి. ఇక్కడ పంట దిగుబడికి ఆటంకం కలిగించే కీటకాలను సాలీడు, పాము లాంటివి ఆహారంగా తీసుకుంటాయి. రెండవవైపు మొక్కలకు హాని కలగకుండా ఇవి ఉపయోగపడతాయి. తమ ఆహారంగా మొక్కలపైగల కీటకాలను సాలీడు, పాము వంటివి తీసుకుంటాయి. ఈ విధంగా పరస్పరంగా ఒకదానిపై ఒకటి ఆధారపడతాయి అనే భావన పిల్లల్లో కలుగుతుంది. అలాగే మనం మొక్కలు, జంతువుల మీద ఆధారపడడం, అని మన మీద ఆధారపడడం కూడా అర్థం చేసుకొంటారు.

4) Continuity & Change (కొనసాగింపు & మార్పు)

ప్రాచీన కాలంలో ఎక్కడ నివసించేవారు? ఇప్పుడు ఎక్కడ నివసిస్తున్నాం? నివాసాలను ఏర్పరచుకోవడం అనాదిగా కొనసాగుతున్నది. కొన్ని నివాసాల నిర్మాణంలో మార్పులు చోటుచేసుకొంటున్నాయి. ఇలాంటి విషయాలను చర్చ ద్వారా పిల్లలు అర్థం చేసుకొంటారు.

5) Evolution & Adoption

5వ తరగతి "జంతువులు జీవన విధానం" పాఠ్యాంశంలో మన పూర్వీకుల జీవన విధానం ఎలా ఉండేది, ప్రస్తుతం మన జీవన విధానంలో గల మార్పులు ఎలా జరిగాయి? ఈ మార్పులు పరిణామ క్రమంలో ఎలా జరిగాయో తెలుసుకుంటారు.

ఈ భావనల నిర్మాణం పెంపొందించడానికి పాఠ్యపుస్తకంలో గల అంశాలు భిన్నమైనవి కాబట్టి. రకరకాలైన వ్యూహాల ద్వారా భావన నిర్మాణాలు పెంపొందించాలి. పిల్లలను, పాఠ్యాంశ స్వభావముబట్టి వ్యూహాలను అమలుపరిచి తరగతి నిర్వహణ క్రమాన్ని సఫలీకృతం చేయాలి.

పరిసరాల విజ్ఞానానికి సంబంధించిన భావనలను అవగాహన చేసుకోవడంలో ఉపయోగించే భాష, పదజాలం కూడా కీలకపాత్ర వహిస్తుంది. ఇవి

- కీలక పదాలను అర్థం చేసుకోవడంలో
- కృత్యాలలో పాల్గొనే సమయంలో
- నిజజీవిత సందర్భాలలో
- చిత్రాలను అర్థం చేసుకునే సందర్భాలలో
- పట్టికలను అర్థం చేసుకునే సందర్భాలలో
- పటాలను అర్థం చేసుకోవడంలో
- ప్రయోగాలను నిర్వహించడంలో
- సమాచారాన్ని అర్థం చేసుకొనే సందర్భాలలో విద్యార్థుల అవగాహనకు భాష, పదజాలం దోహదం చేస్తాయి.

అవగాహన వ్యూహాలు :

పిల్లలందరూ నేర్చుకోగలరు, పిల్లలందరూ విభిన్న సామర్థ్యాలు కలిగి ఉంటారు. పుట్టుకతోనే అంతర్గత సామర్థ్యాలు కలిగి ఉంటారని అందరూ నమ్మాలి. ఇది శాస్త్రీయంగా నిరూపితమైన సత్యం. పిల్లలకు ఏమీ తెలియదు, మనం అందించే సమాచారం ద్వారా మాత్రమే వారు తెలుసుకుంటారు, నేర్చుకుంటారు, జ్ఞానం పొందుతారు అనేది పెద్ద అపోహ. మనం నిశితంగా ఆలోచిస్తే పిల్లలకు బడికి రాకముందే చాలా అంశాలు తెలుసునని, పాఠ్యాంశాలకు సంబంధించిన ప్రాథమిక భావనలు కలిగి ఉంటారని తెలుస్తుంది. వీటితో పిల్లల్లో పరిశీలనాశక్తి, ప్రశ్నించడం, సేకరించడం, కారణాలు తెలుసుకోవడం, సకారణంగా ఊహించడం, కొన్నింటిని చేసి చూడడం, వాటి ఆధారంగా నిర్ధారణకు రావడం, తెలిసిన అంశాలను తోటివారితో పంచుకోవడం (భావప్రసారం), పోల్చడం, తేడాలు చెప్పడం వంటి. ప్రక్రియానైపుణ్యాలు చాలా ఉంటాయని మనకు అవగాహన అవుతుంది. అలాగే సాంఘిక నైపుణ్యాలయిన తోటివారితోగడపడం, పరస్పర సహకారం, సామాజిక ప్రతిచర్యలు జరపడం, నియమాలు పాటించడం - వంటివి కూడా మనం చూడవచ్చు.

ఈ విధంగా పరిసరాల విజ్ఞానానికి చెందిన కుటుంబసభ్యులు, నీరు, ఆహారం, దుస్తులు, రవాణా సౌకర్యాలు, వివిధ వృత్తులపనివారు, వారు వాడే పనిముట్లు, మొక్కలు జంతువులు, ఇండ్లు వంటి అనేక అంశాలలో పిల్లలు పూర్వభావనలు కలిగి ఉంటారు. వీటితోపాటు ఇతర సజ్జెక్టులయిన భాష, గణితం వంటి వాటి గురించి కూడా అవగాహన ఉంటుంది. ముఖ్యంగా పరిసరాల అవగాహనకు భాష ఎంతో తోడ్పడుతుంది. ఆహారం, కుటుంబం, దుస్తులు వంటివి 'భాష'కు సంబంధించిన పదాలుగా కాకుండా కీలక పదాలుగా పిల్లలకు అవగాహన కల్పించాలి. ఈ పదాల గురించి పూర్తిపట్టు సాధించేలా అవగాహనను పిల్లల్లో పెంపొందించాలి.

పిల్లలు వేటిని అవగాహన చేసుకోవాలి?

పరిసరాల విజ్ఞాన అంశాలను పిల్లలు ఎందుకు అవగాహనచేసుకోవాలి? ఏం అవగాహనచేసుకోవాలి? వారికి ఎలా అవగాహన కల్పించాలి? అనేవి పిల్లల అభ్యసనానికి సంబంధించిన కీలకమైన అంశాలు. పరిసరాల విజ్ఞాన బోధనా లక్ష్యాలు ఎందుకు

అవగాహనచేసుకోవాలో తెలియజేస్తే, పాఠ్యాంశాలు ఏం అవగాహన చేసుకోవాలో వివరిస్తాయి. ఈ రెండు అంశాల అవగాహన, అవగాహన కల్పించే విధానాలపైన ఆధారపడి ఉంటుంది. పరిసరాలవిజ్ఞాన అంశాల అవగాహన టీచర్ పీరియడ్ మొత్తం వివరిస్తే సాధ్యమవుతుందో? విద్యార్థులు నిశ్శబ్దంగావింటూ ఉంటే ఇది సాధ్యమా! మొత్తం సమాచారాన్ని ఆలోచన, విశ్లేషణ లేకుండా పిల్లల మెదళ్ళలో నింపడం ద్వారా పిల్లల్లో అవగాహన పెంపొందుతుందా?! భాషాంశాలు వివరించినట్లు వాక్యాలు చదివి వివరించడం లేదా పిల్లలతో వాక్యాలు చదివించి టీచర్లు వివరించడం ద్వారా పరిసరాల విజ్ఞాన అంశాల భావనల అవగాహన విద్యార్థులలో పెంపొందించగలమా?

పరిసరాల విజ్ఞాన భావనలు కృత్యాలు, ప్రయోగాలు, ప్రాజెక్టులు నిర్వహించడం ద్వారా, చర్చించడం ద్వారా, నమూనాల తయారీచేసి వివరణ ఇవ్వడం ద్వారా, సమాచారాన్ని సేకరించి విశ్లేషించడం ద్వారా, క్షేత్రపరిశీలనలద్వారా, బొమ్మలు గీసి వివరించడం వంటి వాటి ద్వారా అవగాహన కల్పించాలి. పిల్లల పూర్తి సమయం, పూర్తి స్థాయిలో సంపూర్ణ భాగస్వామ్యం ద్వారా ఇది సాధ్యమవుతుంది. టీచర్ సంపూర్ణ భాగస్వామ్యం ద్వారా ఇది సాధ్యమవుతుంది. టీచర్ మార్గదర్శకులుగా, సౌకర్యకర్తగా, సమన్వయకర్తగా అభ్యసనకు సహకరిస్తూ సొంతంగా పిల్లలు అభ్యసనం సాధించేలా చూడాలి. పరిసరాలవిజ్ఞాన తరగతి గది ప్రక్రియలు కృత్యాలు, చర్చలు, ప్రయోగాల వంటి వాటితో నిమగ్నమై ఉండాలి. విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయులతో, తోటివారితో, సామగ్రితో ప్రతిచర్యలు జరుపుతూవుండాలి.

పరిసరాల విజ్ఞానంలో అవగాహన కల్పించాల్సిన భావనలు

మానవులందరూ సంఘజీవులు. సమాజాలు రూపొందించుకున్న నియమాలతో, జీవన విధానాలతో మానవులు సమాజంలో జీవించగలుగుతారు. కాబట్టి పిల్లలందరికీ తమ చుట్టూ ఉన్న పరిసరాలు, సమాజాల గురించి అవగాహన తప్పక ఉండాలి. ప్రాథమిక స్థాయిలో పరిసరాలవిజ్ఞానం పేరుతో అభ్యసిస్తే, ప్రాథమికోన్నత స్థాయిలో సామాన్యశాస్త్రం, సాంఘికశాస్త్రంగా, ఉన్నత స్థాయిలో జీవశాస్త్రం, భౌతిక రసాయన శాస్త్రాలుగా సామాన్యశాస్త్రం, చరిత్ర, భూగోళశాస్త్రం, ఆర్థికశాస్త్రం, పౌరశాస్త్రాలుగా సాంఘికశాస్త్రంగా మరింత విస్తృతంగా అభ్యసిస్తారు. ప్రాథమికస్థాయిలో పిల్లలు తమ చుట్టూ ఉన్న పరిసరాల గురించి, పరిసరాల ద్వారా, పరిసరాల కోసం అభ్యసించవలసి ఉంటుంది.

ఇందుకొరకు వారు పరిసరాలను నిశితంగా పరిశీలించవలసి ఉంటుంది. సమాజంలో వివిధ సంఘటనలను పరిశీలించి అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రశ్నించవలసి ఉంటుంది. ఈ విధంగా పిల్లలు తాము నివసించే పరిసరాల గురించి అవగాహన పొందగలగాలి. పరిసరాల కొరకు పరిసరాలను అధ్యయనం చేయడం ద్వారా ఇది సాధ్యమవుతుంది. పరిసరాల పరిరక్షణకు పిల్లలు కృషిచేయాలని, మానవులతోపాటు మొక్కలు, జంతువులకు కూడా సమాన ప్రాముఖ్యత ఇవ్వాలని విద్యార్థులు అవగాహన చేసుకోవాలి. ప్రాథమిక స్థాయిలో కుటుంబం, పనులు, ఆటలు, జంతువులు, మొక్కలు, ఆహారం, గ్రామం, నివాసాలు, దుస్తులు, నీరు, ప్రయాణం, చరిత్ర వంటి అంశాలలో విద్యార్థులు అవగాహన పొందవలసి ఉంటుంది. ప్రతీ భావనకు సంబంధించి విద్యార్థికి బడికి రాకముందు కొన్ని పూర్వభావనలు ఉంటాయి. వాటి ఆధారంగా నూతన భావనల గురించి అవగాహన కల్పించాలి. కీలక భావనల అవగాహనలో పదజాలం, ఉపయోగించే భాష కూడా ప్రముఖపాత్రవహిస్తాయి. అదే విధంగా ముద్రిత సమాచారం, చిత్రాలు, పట్టికలు, పటాలను కూడా విద్యార్థులు అవగాహన చేసుకోవలసి ఉంటుంది.

బోధనాభ్యసన వ్యూహాలు :

పరిసరాల విజ్ఞాన బోధనాభ్యసనలో ఉపాధ్యాయులు చురుకుగా ఉండి, విద్యార్థులు నిశ్శబ్దంగా ఉండడం, పూర్తి భాగస్వామ్యం లేకపోవడం అనేది అభ్యసనకు దారితీయదు. విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయులతో, తోటివారితో, సామగ్రితో ప్రతిచర్యలు జరపడం ద్వారా భావనల అవగాహన పొందగలుగుతారు.

కృత్యాల నిర్వహణ :

విద్యార్థులను భాగస్వాములుగా చేస్తూ, వాళ్ళు పూర్తిస్థాయిలో పాల్గొంటూ విద్యార్థులు సొంతంగా చేయడం ద్వారా భావనల అవగాహన పొందుటకు కృత్యాలు ఎంతగానో తోడ్పడుతాయి. ఉదా:కు ఆకు యొక్క అంచులు, కొనలు వేర్వేరుగా ఉంటాయనే భావన అవగాహన పొందుటకు పరిసరాలలో లభించే కొన్ని రకాల ఆకులను సేకరించి పరిశీలించజేయాలి. దీని ద్వారా వివిధ రకాల మొక్కల ఆకుల అంచులు, కొనలు వేర్వేరుగా ఉంటాయని విద్యార్థులకు అవగాహన కలుగుతుంది. అవగాహన కల్పించాల్సిన అంశాన్నిబట్టి కృత్యాన్ని వ్యక్తిగతంగా, గ్రూపులలో, మొత్తం తరగతి కృత్యంగా కూడా నిర్వహించవచ్చు.

ప్రయోగాల నిర్వహణ :

పరిసరాల విజ్ఞానంలో ప్రముఖంగా ఉండేవి ప్రయోగాలు. ప్రయోగాలు విద్యార్థులు తాము సొంతంగా నిర్వహించగలగాలి. ఇందుకు అవసరమైన సామగ్రిని పరిసరాల నుండి సేకరించడం, అమర్చడం, నిర్వహించడం, ఫలితాలను పరిశీలించి ఫలితాలకు కారణాలను విశ్లేషించడం ద్వారా విద్యార్థులు వివిధ భావనల అవగాహన పొందగలరు. ఉదా:- మొక్కలు బాగా పెరగడానికి ఎరువులు అవసరం అని నిరూపించుటకు నిర్వహించే ప్రయోగం. రెండు మొక్కలు తీసుకొని ఎరువు కలిపిన మట్టిని, సాధారణ మట్టిని కలిగిన కుండీలలో పెంచినప్పుడు ఎరువు కలిపిన మట్టి ఉన్న కుండీలోని మొక్క బాగా పెరగడం పరిశీలించవచ్చు. దీని ద్వారా ఎరువులు కలిపిన మట్టిలో మొక్కలు బాగా ఎదుగుతాయనే భావన పెంపొందుతుంది.

బొమ్మలు :

విద్యార్థులకు ఒక భావనకు సంబంధించిన చిత్రాన్ని చూపించి, దానిని పరిశీలించజేసి, దాని ఆధారంగా ప్రశ్నించడం ద్వారా ఆ అంశం యొక్క భావనను పెంపొందించవచ్చు. ఇందుకు చిత్రానికి సంబంధించి పరిశీలించాల్సిన, చర్చించాల్సిన అంశాలను ముందుగా విద్యార్థులకు తెలియజేయాలి. చిత్రం ఆధారంగా చర్చ నిర్వహించడం ద్వారా ఆయా భావనలు పెంపొందుతాయి. పరిసరాలలోని, ఇతర ప్రాంతాలలో ఉన్నవాటిని, లేదా ఒక వరుస ప్రక్రియలను సూచించే బొమ్మల సీరీస్‌ను ఇచ్చి పరిశీలించ చేయడం ద్వారా విద్యార్థులకు అవగాహన కల్పించవచ్చును. ఉదా:- వరి పండించే వివిధ దశల బొమ్మలను పరిశీలించజేసి వరి పంట పండించడంలోని వివిధ దశలను గురించి విద్యార్థులకు అవగాహన కల్పించవచ్చును. అలాగే వివిధ రకాల జంతువులు, మొక్కల చిత్రాల ద్వారా కూడా నూతన అంశాల అవగాహన పెంపొందించవచ్చును.

క్షేత్రపరిశీలన :

పరిసరాలవిజ్ఞానాన్ని పరిసరాల ద్వారా అభ్యసించడం ద్వారా పూర్తి అవగాహన సాధ్యమవుతుంది. ఇందుకు విద్యార్థులను తరగతి గదిలోనే ఉంచి వివరించడం కంటే వారిని ఆయా అంశాలకు సంబంధించిన అవగాహన కోసం క్షేత్రస్థాయికి తీసుకువెళ్ళడం ద్వారా వేగంగా, సరయిన, లోతయిన అవగాహన పెంపొందించవచ్చును.

ఉదా:- పోలీస్ స్టేషన్, జంతుప్రదర్శనశాల సందర్శన, మగ్గంపై బట్టలువేయడం పరిశీలించడం.

సమాచారాన్ని సేకరించి, విశ్లేషించడం :

అవగాహనపొందవలసిన పాఠ్యాంశానికి సంబంధించిన సమాచారాన్ని వివిధ వనరుల ద్వారా సేకరించి, వాటిని విశ్లేషించి, చర్చించడం ద్వారా ఆయా అంశాల భావనల అవగాహన పొందవచ్చును. ఉదా:- ఒక ప్రాంతంలోని వివిధ వ్యక్తులు ఉపయోగించే రవాణా సాధనాలకు సంబంధించిన సమాచారాన్ని సేకరించి, రూపొందించుకున్న పట్టికలో నమోదుచేసి విశ్లేషించాలి. విశ్లేషణల ఆధారంగా చర్చ నిర్వహించాలి. ఎక్కువ మంది ఏ రవాణా సాధనాలను వాడుతున్నారు, తక్కువగా ఉపయోగిస్తున్న రవాణా సాధనమేది. ఎన్ని రకాల రవాణా సాధనాలను ప్రజలు వినియోగిస్తున్నారు వంటి అంశాలు విశ్లేషించి, చర్చించాలి. దీని ద్వారా విద్యార్థులు ఆ ప్రాంతం యొక్క రవాణా సాధనాల గురించి పూర్తి అవగాహనపొందుతారు.

నిపుణులతో చర్చించడం, ప్రశ్నించడం :

ఒక అంశానికి సంబంధించిన నిపుణులను పాఠశాలకు ఆహ్వానించి తరగతి గదిలో విద్యార్థులతో చర్చించవచ్చేయడం ద్వారా ఆయా అంశాలపై విద్యార్థులకు అవగాహన కలుగుతుంది. ఆ నిపుణులు ఉపయోగించే సామగ్రి లేదా అందుకు సంబంధించిన సమాచారాన్ని కూడా విద్యార్థుల పరిశీలనకు అందుబాటులో ఉంచాలి. ఉదా: - గొర్రెలు పెంచుకునే వ్యక్తులు.

పై వాటితోపాటు ప్రాజెక్టుపనుల నిర్వహణ, ఐ.సి.టి. వినియోగం, సామగ్రిని వినియోగించాలి, వృత్తి నిపుణులతో చర్చించవచ్చేయడం వంటివి కూడా నిర్వహించవచ్చు.

పాఠ్యాంశాన్ని అర్థం చేసుకునేందుకు అనుసరించాల్సిన అవగాహన వ్యూహాలు : (Comprehension Strategies)

- సమాచారానికి సంబంధించి మేథోమథనం (Brain Storming) నిర్వహించాలి. దాని ఆధారంగా చర్చను ప్రారంభించాలి. చర్చించే ముఖ్యాంశాలను నల్లబల్లపై రాయాలి. కీలక భావనల కీలక పదాలను నల్లబల్లపై రాయడంవల్ల విద్యార్థులకు ముద్రితాంశాలు పరిచయం అవుతాయి.
- చదువవలసిన అంశాలలో విద్యార్థులను నిమగ్నం చేయాలి. ఇందుకొరకు ముద్రిత సమాచారంలో ప్రారంభంలో ఏముంది? మొదటి పేరాలో, రెండవ పేరాలో ఏముంది? ఏ ఏ పాత్రలున్నాయి? ఏ పాత్రకు సంబంధించిన వివరాలు ఏ వాక్యంలో ఉన్నాయి?

పై వాటికి సంబంధించిన ఉదాహరణలు ఇవ్వండి. ఇలాంటి కృత్యాలు వ్యక్తిగతంగా, జట్లలో, పూర్తి తరగతిలో నిర్వహించడం ద్వారా విద్యార్థులకు అవగాహన కల్పించవచ్చు.

ముద్రిత సమాచారం ముందుగా విద్యార్థులతో చదివించాలి. విద్యార్థులు చదువడం ద్వారా కొంత అవగాహన పొందుతారు. మన తరగతిగది విద్యార్థులలో చదువడానికి రానివారు, కొద్దికొద్దిగా చదువగలిగేవారు కూడా ఉంటారు. ఆ సందర్భాలలో పాఠ్యాంశాన్ని ఉపాధ్యాయులు పరిచయంచేసి కీలకపదాలు నల్లబల్లపైరాసి చర్చించాలి. నల్లబల్లపై రాసిన కీలకపదాలు విద్యార్థులు పరిశీలించేలా వాటిపై చర్చ నిర్వహించాలి. దీనితో విద్యార్థులు ఒక 'పదం'గా అంశాన్ని గుర్తించి ఆ పదాలు, ఆ పదాల అర్థాన్ని అవగాహన పొందుతారు.

చదువడం సరిగ్గా రాని పిల్లలు, చదువడం వచ్చిన పిల్లలు ఎవరయినా సరే అతి ముఖ్యంగా కావలసింది అవగాహన. పదాలు, వాక్యాలను అర్థవంతంగా అవగాహన చేసుకోవడం. భాషలో అర్థవంతమైన అవగాహన పెంపొందకపోతే, చదువడం వచ్చినా రానట్లే. అసలు చదువడం అంటేనే అర్థవంతంగా చదువడం. లేకపోతే అది శబ్ద ఉచ్ఛారణ మాత్రమే అవుతుంది.

ఇందుకోసం కింది వ్యూహాలను అమలుపరచవచ్చు.

అర్థాన్ని గ్రహించడం (Draw meaning)

- చదివిన సమాచారం నుండి ముఖ్యాంశాలు గుర్తించడం.
- సమాచారం ఆధారంగా సందర్భానికి అన్వయం చేయడం.
ఉదా॥ మన ఇంటిచుట్టూ అనేక మొక్కలు ఉన్నాయి. వీటి నుండి మనకు ఏమి లభిస్తాయి.
- సమాచారంలోని కీలకపదాలు మరోచోట ఉన్న కీలకపదాలు ఉన్న సందర్భం ద్వారా గుర్తించడం.
ఉదా॥ ఆనంద్ నదికి ఈదడానికి వెళ్లాడు. ఉదయ్ ఈత కొట్టడానికి నదికి వెళ్లాడు.

- సమాచారాన్ని నిజజీవితంలోని వివిధ ప్రాపంచిక సందర్భాలకు అన్వయించుకోవడం.

ఉదా॥ ఆహారం లేకుండా మానవులు బతకలేరు. తమ ప్రాంతాలలో తినే ఆహారమే అన్ని ప్రాంతాలవారు తింటారా? ఆహారం తింటారుకాని అందరూ ఒకే రకమైనవి తీసుకోరు.

ప్రశంస (Appreciation) :

- అంగీకరించడం : తాము ఎందుకు అంగీకరిస్తున్నారో సపోర్ట్ చేస్తూ ఉదాహరణలతో వివరిస్తారు.
- వ్యతిరేకించడం : తాము ఎందుకు వ్యతిరేకిస్తున్నారో ఉదాహరణలతో (Counter Examples) తెలియజేస్తారు.

ఈ సందర్భాల ద్వారా ముద్రిత సమాచారం విద్యార్థులకు అవగాహన అవుతుంది. దాంతోపాటు విషయావగాహన కూడా జరుగుతుంది.

నిర్మాణం (Create) :

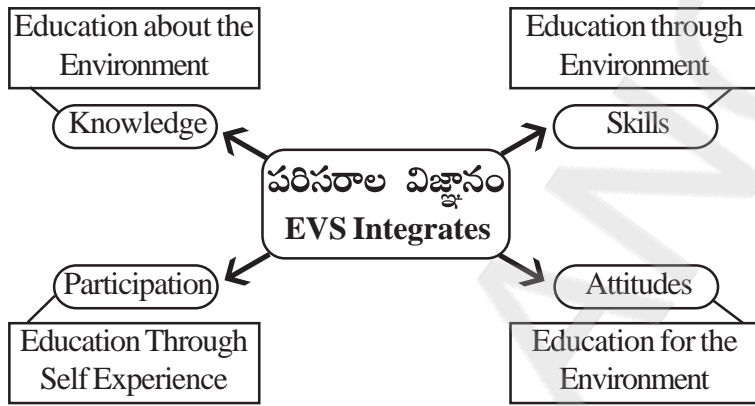
- సొంత పదజాలంలో ఇతర రూపంలో రాయడం చేస్తారు. గేయాలు రాస్తారు. శాస్త్రీయ పదాలతో నివేదిక, వ్యాసం రాస్తారు.
- సమాచారం ఆధారంగా ప్రశ్నిస్తారు.
- సమాచారానికి సంబంధించి (బహుళ దృక్పథాలు) భిన్నరకాలుగా ప్రతిస్పందిస్తారు.
- మైండ్ మ్యాపింగ్ చేయగలరు.
- ఉదాహరణలతో సమాచారాన్ని వివరిస్తారు.
- సమాచారాన్ని క్లుప్తంగా వివరిస్తారు.
- సమాచారంలోని ముఖ్యాంశాలు (Main Ideas) వివరిస్తారు.
- సమాచారాన్ని ఒక రూపం నుండి మరో రూపానికి నాటకీకరణ, చిత్రం, పద్యాల రూపంలోకి మార్చగలరు.
- మరొక భాషలోకి అనువదించగలరు.

ఉపాధ్యాయులు ఈ అవగాహన వ్యూహాలన్నీ అవగాహనచేసుకొని పాఠ్యాంశాన్ని, సందర్భాన్ని, పరిస్థితులకు అనుగుణంగా భిన్నవ్యూహాలు అమలుచేయవలసి ఉంటుంది. ఒక్కోసారి ఒక అంశానికే ఎన్నోవ్యూహాలు అవసరం కావచ్చు, మరో సందర్భంలో ఒకే వ్యూహం ద్వారా ఎన్నో అంశాలను అవగాహనపరిచే అవకాశం కూడా ఉంటుంది. కాబట్టి తరగతి గది నిర్వాహకులయిన ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థుల అభ్యసనాభివృద్ధికి తగిన వ్యూహాలను ఎన్నుకొని అమలుచేయగలగాలి.

IV. పరిసరాల విజ్ఞానం అంటే ఏమిటి?

మనం పరిసరాలపై ఆధారపడి జీవిస్తున్నాం. గాలి, నీరు, నేల, మొక్కలు, జంతువులు, సమాజము, పరిపాలనా వ్యవస్థలపైన మన మనుగడ ప్రత్యక్షంగానో, పరోక్షంగానో ఆధారపడి ఉంది. పిల్లలందరికీ వారి చుట్టూ ఉన్న పరిసరాలు, సమాజం గురించి అవగాహన ఏర్పడాలి. ఇందుకోసం పరిసరాలను విమర్శనాత్మకంగా పరిశీలించాలి. సమాజంలో జరిగే సంఘటనలను అర్థంచేసుకొని ప్రశ్నించగలగాలి. సమీప పరిసరాలను, సుదూర పరిసరాలను అవగాహన చేసుకొని తమను తాము మలుచుకోగలగాలి. పరిసరాల్లోని మొక్కలు, జంతువులు, పక్షులు, నదీనదాలు, మొత్తం పర్యావరణం మొదలైనవి తమతో బాటే ముఖ్యమైనవని భావించి వాటిని కాపాడడానికి అవసరమైన వైఖరులు పిల్లలలో పెంపొందించాలి. పరిసరాలతో సర్దుబాటు చేసుకొంటూ వాటితో మమేకం కావడానికి కావలసిన నైపుణ్యాలు, సామర్థ్యాలు, వైఖరులను పెంపొందించడానికి ఉద్దేశించిందే పరిసరాల విజ్ఞానం.

విద్యాహక్కు చట్టం నిర్దేశించిన విధంగా పాఠశాల విద్యార్థుల్లో కేవలం విషయ సమాచారమే కాకుండా పిల్లల సమగ్ర మూర్తిమత్వం (భౌతిక, సాంఘిక, భావోద్వేగ) వికసించేలా దోహదపడడంలో పరిసరాల విజ్ఞానం పాత్ర కీలకం.

ప్రాథమిక స్థాయిలో పరిసరాల విజ్ఞానం ఎందుకు బోధించాలి?

చిన్నారులు తమను తాము తెలుసుకోవాలంటే తమ పరిసరాలు, సమాజానికి చెందిన జ్ఞానం అవసరం. వీటిపై అవగాహన 'పరిసరాల విజ్ఞానం' (EVS) ద్వారా లభిస్తుంది. ప్రాథమిక స్థాయిలో విషయ జ్ఞానాన్ని చిన్న చిన్న విభాగాలుగా కాకుండా సమగ్రంగా (Holistic Way) చర్చించవలసిన అవసరం ఉంది. ఉదాహరణకు పిల్లలకు ఒక ఆవుదూడ గురించిన అంశాలను పరిశీలిస్తున్నప్పుడు దాని శరీరభాగాలు, ఉపయోగాలేకాకుండా ఆ జంతువును స్నేహితునివలె చూస్తారు. దానిపై సహజంగానే అభిమానం, ప్రేమను ప్రదర్శిస్తారు.

NCF సూచనల మేరకు ప్రారంభంలో పాఠ్య ప్రణాళికా భాగాన్ని తగ్గించడానికి పరిసరాల విజ్ఞానంను 1, 2 తరగతుల్లో భాష, గణితం అంశాలతో సమ్మిళితంగా బోధిస్తున్నారు. 3, 4, 5 తరగతుల్లో పరిసరాల విజ్ఞానాన్ని ఒక ప్రత్యేక సబ్జెక్టుగా బోధిస్తున్నారు. ఈ స్థాయిలో పిల్లలకు తమ కుటుంబం, ఆటలు, పనులు, రకరకాల జంతువులు, మొక్కలు, జీవ వైవిధ్యం, ఆహారం, నివాసాలు, గ్రామం, తయారుచేసే వస్తువులు, దుస్తులు, నీరు, ప్రయాణం, ప్రభుత్వ సంస్థలు, పారిశుధ్యం, చెరువులు, నదులు, చరిత్ర - సంస్కృతి, వ్యవసాయం, పంటలు, శరీరభాగాలు, జ్ఞానేంద్రియాలు, అడవులు, గిరిజనులు, వివిధ ప్రాంతాల జీవన విధానం, వాతావరణం, గాలి, సూర్యుడు, గ్రహాలు, బాలల హక్కులు, మనదేశం, ప్రపంచం, రాజ్యాంగం మొదలైన అంశాలను పరిసరాల విజ్ఞానం అవగాహనపరుస్తుంది.

పరిసరాల విజ్ఞానం - స్వభావం :

సమాజం, ప్రకృతి గతీశీలమైనవి. ప్రాకృతిక నియమాలు శాశ్వతం కాదు. మార్పులకు లోనవుతూ ఉంటాయి. ఇవి ఎక్కువభాగం మూర్తంగానే ఉంటాయి. పరిసరాల విజ్ఞానం భావనలు నిత్యజీవనానికి సంబంధించినవై ఉండి స్వీయ అనుభవాల ఆధారంగా జ్ఞాన నిర్మాణం పొందేందుకు అనువుగా ఉంటాయి.

పరిసరాల విజ్ఞానం మన జీవిత విధానాన్ని ప్రత్యక్షంగానో పరోక్షంగానో ప్రభావితంచేసే భౌతిక, జీవ వ్యవస్థలకు చెందిన వివిధ భావనల సమాహారం. ఇవన్నీ చూసి, చేసి అర్థంచేసుకొనే సౌలభ్యాన్ని కలిగి ఉన్నాయి. ఇవి అంతర్గత సంబంధాన్ని, కార్యకారణ సంబంధాన్ని కలిగి ఉంటాయి. శాస్త్రీయ భావనలు పరీక్షకు నిలుస్తాయి. వీటిని సులభంగా నిరూపించవచ్చు. కంటికి కనిపించే అనేక ఉదాహరణల ద్వారా అవగాహన పరుస్తాము. విషయ భావనలన్నీ పరిసరాలకు చెందడంవల్ల ప్రత్యక్ష అనుభవాల ఆధారంగా అవగాహన పొందడం చాలా సులువు. ప్రకృతినీ, సహజ వనరులను ప్రత్యక్షంగా ఆస్వాదిస్తూ మౌఖిక శాస్త్రీయ భావనలను ఆనందంగా నేర్చుకొనే సౌలభ్యం పరిసరాల విజ్ఞానం సజ్జెక్టు సొంతం.

ఆలోచిద్దాం!

- పర్యావరణ సమస్యలకు కారణం ఎవరు?
- మన పరిసరాల పట్ల మనం సరిగా, బాధ్యతగా వ్యవహరిస్తున్నామా?
- సృష్టించే శక్తి మనకు లేనప్పుడు విధ్వంసం చేసే హక్కు మనకు ఉందా?
- సురక్షితం, పరిశుభ్రం, ఆరోగ్యకరమైన జీవితాన్నిచ్చే పరిసరాలను కలిగిఉండడం మానవ హక్కుల్లో భాగం కాదా?
- అన్ని వ్యవస్థలూ విధ్వంసం అయ్యేవరకు క్రియాహీనంగా ఉండి, నిర్లక్ష్యంగా వ్యవహరిస్తే. భవిష్యత్ పర్యవసానాలు ఎలా ఉంటాయి?
- ఈ విధ్వంసకర ధోరణికి ఎవరు అడ్డుకట్ట వేయగలరు? ఉపాధ్యాయునిగా మీ పాత్ర ఏమిటి?

పరిసరాల విజ్ఞానం భావనలను అర్థం చేసుకోవడానికి, బోధించడానికి వివిధ ప్రక్రియలు ఉపకరిస్తాయి. విద్యార్థులకు నేరుగా సమాచారాన్ని అందించకుండా వివిధ ప్రక్రియల ద్వారా జ్ఞాననిర్మాణం జరగాలి. పరిసరాల విజ్ఞానం స్వభావాన్ని అనుసరించి అభ్యసనం జరిగినప్పుడే జ్ఞాన నిర్మాణం జరుగుతుంది. పరిసరాల విజ్ఞానం అధ్యయనంలో పరిశీలన, చర్చ, సమాచార సేకరణ, వివరించడం, వర్గీకరించడం, విశ్లేషించడం, ప్రశ్నించడం, ప్రయోగాలు చేయడం, పరికల్పనలు చేయడం, క్షేత్ర పరిశీలనలు, ప్రాజెక్టు పనులు, బొమ్మలు గీయడం, నమూనాలు తయారుచేయడం మొదలైన ప్రక్రియలు ఉంటాయి. వీటిని దృష్టిలో పెట్టుకొని ఉపాధ్యాయులు తరగతి బోధనలో వివిధ ప్రక్రియలకు చోటుకల్పించాలి.

పరిసరాల విజ్ఞానం - ప్రక్రియా నైపుణ్యాలు - తరగతి అన్వయం :

పరిసరాల విజ్ఞాన బోధనలో సజ్జెక్టు స్వభావాన్ని అనుసరించి ప్రక్రియా నైపుణ్యాలు పెంపొందించే వివిధ కృత్యాలకు చోటు కల్పించాలి. ప్రస్తుత పరిసరాల విజ్ఞానం పాఠ్యపుస్తకాలు పరిసరాల విజ్ఞానం స్వభావానికి అనుగుణంగా రూపొందించబడ్డాయి. పిల్లలే స్వయంగా తమ తోటివారితో చర్చించి, పరిశీలించి, విశ్లేషించి వివిధ భావనలను అర్థంచేసుకొనేలా కృత్యాలు ఉండాలి. చూసి, చేసి జట్లలో నేర్చుకొనేలా అనేక అభ్యాసాలు చేయించడం ద్వారా సహజంగా జ్ఞాన నిర్మాణం జరిగే వాతావరణాన్ని తరగతి గదిలో నెలకొల్పాలి.

పరిసరాల విజ్ఞాన భావనల అభ్యసనం - ప్రక్రియలు :

1) పరిశీలన, నమోదు :

- పరిసరాలను స్వయంగా పరిశీలించడం. పరిశీలించిన అంశాలను నమోదుచేసి తరగతి గదిలో చర్చించడం.
ఉదా॥ మీ పరిసరాలలో పూర్తిగా పెరిగిన మొక్కలు, చెట్లను చూడండి. వాటి వివరాలను పట్టికలో రాయండి.

మీ కంటే చిన్నగా ఉన్నవి	మీ అంత ఎత్తు ఉండేవి	మీ కంటే చాలా ఎత్తులో ఉండేవి

- చర్చించడం :
 - తరగతిలో లేదా జట్లలో మాట్లాడడం, తమ అభిప్రాయాలు చెప్పడం.
 - ఇతరులు చెప్పేది వినడం.
 - అందరి అభిప్రాయాలను పరిగణనలోనికి తీసుకొని వాస్తవ భావనలను నిర్ణయించడం.
 - పరస్పర అభిప్రాయాలను గౌరవించడం.
- వ్యక్తీకరణ :
 - సృజనాత్మకంగా రాయడం.
 - అభినయంతో చెప్పడం.
 - బొమ్మలుగీచి వివరించడం.
 - నమూనాల ద్వారా వివరించడం.
- వివరించడం :
 - కారణాలు, సంబంధాలు చెప్పడం.
 - క్రమాన్ని వివరించడం.
 - తార్కికంగా వివరించడం.
- వర్గీకరించుట :
 - సమూహాలుగా విభజించుట.
 - ఒకే లక్షణాల ఆధారంగా వర్గీకరించుట.
 - విభిన్న లక్షణాలు గల అంశాలను వర్గీకరించుట.
 - వివిధ అంశాలను పోల్చుట.
- ప్రశ్నించుట :
 - విషయం / భావన పట్ల ఆసక్తిని ప్రదర్శించుట, సందేహాలు అడగడం.
 - విమర్శనాత్మకంగా ప్రశ్నించడం.
 - ప్రశ్నలను వివిధ రూపాలలో అభివృద్ధిచేయడం.

- విశ్లేషించుట :
 - వివిధ పరికల్పనలు చేయుట (Hypothesis)
 - సకారణంగా ఊహించి చెప్పుట (Predicity)
 - అన్వయించి చెప్పుట.
- ప్రయోగాలు చేయడం :
 - వివిధ భావనలు నిర్ధారించుటకు / నిరూపించుటకు ప్రయోగాలు చేయడం.
 - వివిధ వస్తువులు తయారుచేయడం.
 - ఇప్పటికే వినియోగంలో ఉన్న వస్తువులను అభివృద్ధిచేయడం.
- ప్రశంస, విలువలు, జీవన నైపుణ్యాలు :
 - పర్యావరణం ఆవశ్యకతను గుర్తించి సంరక్షించడం.
 - గొప్పదనాన్ని గుర్తించి అభినందించడం.
 - శాస్త్రీయ వైఖరులు కలిగియుండడం.
- సహకారం :
 - బాధ్యతలు స్వీకరించడం, నిర్వర్తించడం.
 - జట్లలో పనిచేయడం.
 - శ్రమ విలువను పెంపొందించడం.

పరిసరాల విజ్ఞానం బోధించే ఉపాధ్యాయులంతా సజ్జెక్టు స్వభావాన్ని సంపూర్ణంగా అర్థం చేసుకొన్నప్పుడే బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు విజయవంతమవుతాయి. పరిసరాల విజ్ఞానం తరగతిలో చెప్పడం - వినడం పద్ధతికి స్వస్తి పలకనంతవరకు విద్యార్థుల్లో ప్రక్రియానైపుణ్యాలు వృద్ధి చెందవు.

పర్యావరణంపై స్పృహ పెంపొందించుకొని, దాని సంరక్షణ కోసం పాటుపడే భావి పౌరుల కోసం ఈ ప్రపంచం ఆశతో చూస్తోంది. సమస్యలపై అవగాహనపొంది పరిష్కార మార్గాలను సూచించే, శాంతి, సోదరభావం, ప్రజాస్వామ్యంగల పౌరులను తయారుచేద్దాం.

V. పరిసరాల విజ్ఞానం - ఉద్దేశాలు (Goals) - బోధనాభ్యసన లక్ష్యాలు - అభ్యసన ఫలితాలు - తరగతి సమన్వయము

పరిచయము :

విద్యా క్షేత్రంలో ప్రతి పాఠ్యప్రణాళిక స్పష్టమైన ప్రత్యేక ఉద్దేశాలు, లక్ష్యాలను కలిగి ఉంటుంది. వీటిని ఉపాధ్యాయులు తెలుసుకోవలసిన అవసరముంది. ఎందుకంటే ఇవి విద్యార్థుల ద్వారా సాధింపబడాలి. వీటి సాధనలో ఉపాధ్యాయుల పాత్ర కీలకంగా ఉంటుంది. ఉపాధ్యాయులు వీటికి అనుగుణంగానే బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలను తయారుచేసి, తరగతి గదిలో అమలుచేయవలసి ఉంటుంది. అనగా లక్ష్యాత్మక అభ్యసనం జరుగుతుంది. ఈ నేపథ్యంలో మనం “పరిసరాల విజ్ఞానం”కు సంబంధించిన పాఠ్యప్రణాళికా ఉద్దేశాలు, లక్ష్యాలను తెలుసుకుందాం.

ఉద్దేశాలు :

- 1) పర్యావరణం మరియు దాని సంబంధిత సమస్యలపట్ల పూర్తి అవగాహన కలిగి ఉండడం.
- 2) భౌతిక, జైవిక, సామాజిక మరియు సాంస్కృతిక రంగాలలో వివిధ రకాల అనుభవాలు & మౌలిక అవగాహన ఏర్పరచుకోవడం.
- 3) పర్యావరణ సంబంధిత సమస్యలపట్ల, విలువల పట్ల తగిన భావనలను ఏర్పరచుకోవడం. పర్యావరణ పరిరక్షణలో మరియు పర్యావరణ మెరుగుదలలో తన వంతు (Improvement) సహాయ సహకారాన్ని అందించడం.
- 4) పరిసరాల విజ్ఞాన ప్రక్రియ నైపుణ్యాల (పరిశీలన, వర్గీకరణ, భాగస్వామ్యం మొదలగునవి) ద్వారా జ్ఞాన, మానసిక చలనాత్మక నైపుణ్యాలు సాధించడం.
- 5) పర్యావరణ సహజ నిర్మాణ రూపము సామాజిక, సాంస్కృతిక మరియు రాజకీయ కారణాలచే ఎలా మార్పునకు గురౌతున్నావో గమనించడం.
- 6) ప్రపంచవ్యాప్తంగా మానవ సంబంధాలలో చర్య ప్రతి చర్యల ద్వారా ఏర్పడే వైవిధ్యమైన జ్ఞానం, అనుభవాల గురించి ఆలోచించడం.
- 7) చారిత్రక సాంస్కృతిక స్థలాలు మరియు పర్యావరణహిత కార్యాలను ప్రశంసించడం వాటి పట్ల బాధ్యతవహించడం.
- 8) సాంప్రదాయ క్రమశిక్షణ, భావప్రసరణ యందు విశ్లేషణ నైపుణ్యాలను పెంపొందించుకోవడం.

అభ్యసన ఫలితాలు - నేపథ్యం :

1986 జాతీయ విద్యా విధానం దేశ వ్యాప్తంగా విద్యా ప్రణాళికలలో సమానత్వం (ఏకత) సాధించబడాలని ఆశించింది. అందుకోసం కనీస అభ్యసన స్థాయిలను రూపొందించాలని, పిల్లలందరూ వీటిని సాధించాలని ఆభిలషించింది. అందులో భాగంగానే 1992 కార్యాచరణ ప్రణాళికలో ప్రాథమిక దశ నిమిత్తం తరగతి వారీగా, విషయం వారీగా కనీస అభ్యసన స్థాయిలను నిర్వచించడం (సూచించడం) జరిగింది. ఫలితంగా పిల్లల సమగ్ర వికాసాన్ని మదింపుచేయడం ప్రధాన అంశంగా మారింది. ఎన్.సి.ఎఫ్. -2005 జ్ఞాన నిర్మాణం కోసం పిల్లలు ఇల్లు, కుటుంబం, పాఠశాల పరిసరం గూర్చి తెలుసుకోవడమేకాకుండా వాటితో బంధం ఏర్పరచుకోవాలని పేర్కొంది.

దాదాపు 25 దశాబ్దాల క్రితం విద్యార్థి సహజ అభ్యాసకుడిగా, జ్ఞానసముపార్జకుడిగా, పిల్లవాడి సామర్థ్యాన్ని గుర్తించడం జరిగింది. అభ్యసన ప్రక్రియ సహాయకారిగా ఉపాధ్యాయుడి పాత్రను కూడా గుర్తించడం జరిగింది. అంటే అభ్యసన ప్రక్రియ ప్రాధాన్య అంశంగా మారింది.

2009లో ఉచిత నిర్బంధ విద్యాహక్కు చట్టం విద్యను ప్రాథమిక హక్కుగా పేర్కొంది. విద్య ద్వారా పిల్లల సమగ్ర వికాసం జరుగాలని తెలిపింది. ఆర్.టి.ఇ. 2009 అధ్యాయం-5 సెక్షన్ 29 లో జ్ఞాన, నైపుణ్యాలు, సామర్థ్యాలు, వైఖరులు పెంపొందించాలని పేర్కొన్నారు. వీటిని సాధించడాన్ని నాణ్యమైన విద్యగా భావిస్తారు. కాబట్టి పాఠశాల స్థాయిలో అన్ని తరగతులలో, అన్ని సబ్జెక్టులలో పిల్లలు ఏమి సాధించాలనే చర్చ బయలుదేరింది. వీటిని దృష్టిలో పెట్టుకొని ఎన్.సి.ఇ.ఆర్.టి. ఒకటి నుండి 8వ తరగతి వరకు తరగతి గదిలో సబ్జెక్టువారీగా అభ్యసన ఫలితాలను రూపొందించింది. వీటిని సాధించేలా ఉపాధ్యాయులను బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు నిర్వహించాలి. ఇందుకు అనుగుణంగా 2017 జూన్ మాసంలో సెక్షన్ 29కు చట్ట సవరణ జరిగింది. దీని ప్రకారం విద్యార్థులందరూ అభ్యసన ఫలితాలను సాధించాల్సి ఉంటుంది. ప్రాథమిక విద్యకు సంబంధించిన స్పష్టమైన లక్ష్యంగా మౌలిక అభ్యసనకు, నాణ్యత ధ్యేయాలను తప్పనిసరిగా సాధించడానికి నియత కాలిక అభ్యసన మదింపుల అవసరానికి పన్నెండో పంచవర్ష ప్రణాళిక ప్రాధాన్యం ఇచ్చింది. ఈ విధంగా ప్రాంతీయ, జాతీయ స్థాయిలో అభ్యసన ఫలితాల మదింపుల ద్వారా నాణ్యతను పర్యవేక్షించడం ముఖ్యమైన అంశం.

అభ్యసనలో ప్రామాణిక అంశాలు ఉండాలని సూచించింది. జ్ఞానం, సామర్థ్యాలు, నైపుణ్యాలు, వైఖరులు అభ్యసన ఫలితాంశాలుగా సాధింపబడాలని చట్టం కోరుతున్నది. ఇదే సమయంలో తల్లిదండ్రులు, సమాజం వంటి విభిన్న లబ్ధిదారులు, క్షేత్రస్థాయిలో నిఘా పెంచడం ద్వారా వ్యవస్థ చైతన్యమవుతుందని చట్టం విశ్వాసం వ్యక్తం చేసింది.

అభ్యసన ఫలితం (Learning Outcome) అనగా :

ఒక అభ్యసన ప్రక్రియ / కృత్యం / కార్యక్రమం / కోర్సు పూర్తయిన తరువాత అభ్యాసకుడు తెలుసుకున్నది / ప్రదర్శించేది / చేయు దానిని అభ్యసన ఫలితంగా నిర్వచించవచ్చు.

అభ్యసన ఫలితాలు ఎందుకు? (లేదా) ఎవరెవరికి ఉపయోగపడుతాయి? :

- ప్రతి తరగతికి సంబంధించిన అభ్యసన ఫలితాలు, ఆశించిన రీతిలో బోధన, అభ్యసనలను నిర్దేశించుకోవడానికి ఉపాధ్యాయులకు సహాయపడుతాయి.
- నాణ్యమైన విద్యను సమకూర్చడంలో తల్లిదండ్రులు, సమాజం, ప్రభుత్వ అధికారులు బాధ్యతాయుతంగా, అప్రమత్తంగా ఉండటానికి తోడ్పడుతాయి.
- తరగతి వారీగా నిర్దారించిన అభ్యసన ఫలితాలు ప్రక్రియాధారితమైనవి. ఇవి సమగ్ర శిశు వికాసం కోసం ఆశించిన సంపూర్ణ అభ్యసన ప్రకారం పిల్లవాడి ప్రగతిని మదింపు చేయడానికి తగిన పరిశీలనాంశాలను సమకూరుస్తాయి.
- దేశంలో విద్యా లక్ష్యాల సాధనలో గల ప్రాంతీయ వ్యత్యాసాలను నిర్మూలించడానికి తోడ్పడుతాయి. రాష్ట్రాల వారి పాఠ్యక్రమ ఆశయాలను, తరగతి వారీ అభ్యసన ఫలితాలను స్పష్టం చేయడంలో ఇవి ఉపయోగపడుతాయి.
- ఇవి ఉపాధ్యాయులను, తల్లిదండ్రులను, విద్యార్థులను అభ్యసన నాణ్యతను మెరుగుపరచే విధానానికి ప్రాథమిక స్థాయిలో పాఠశాల విద్యను వికసంపజేసేందుకు సహాయపడుతాయి.

అభ్యసన ఫలితాలు - ప్రాధాన్యత :

విద్యార్థులకు నాణ్యమైన విద్యను అందించడంలో అభ్యసన ఫలితాలు తోడ్పడుతాయి. ఉపాధ్యాయులు, అభ్యాసకుల బాధ్యతలను స్పష్టం చేస్తున్నాయి. అభ్యసన ఫలితాలు పిల్లలు ఏమి నేర్చుకోవాలో తెలుపుతాయి. పిల్లలు ఎలా నేర్చుకుంటారో తెలుస్తుంది. ఫలితాల ఆధారంగా పిల్లల స్థాయిలను నిర్ధారించవచ్చు. ఉపాధ్యాయులు సరైన, అవసరమైన బోధనాభ్యసన వ్యూహాలను రూపొందించుకోవడంలో సహకరిస్తాయి. పిల్లలు నేర్చుకున్న అంశాలు ఏమేరకు / ఎంత వరకు ఉపయోగించుకుంటున్నారో తెలుసుకోవచ్చు.

అభ్యసన ఫలితాలు - పాఠ్యపుస్తకం సమన్వయం :

2017లో విద్యాహక్కు చట్టానికి సవరణ చేసిన కారణంగా నాణ్యమైన విద్యను అందించడం బాధ్యతగా మారింది. పిల్లలు నాణ్యమైన విద్యను పొందడం హక్కుగా మారింది. అందరికీ నాణ్యమైన విద్యను అందించే దిశలో కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు అభ్యసన ఫలితాలను గుర్తించడం జరిగింది.

ఈ విషయంలో మిగతా రాష్ట్రాలకంటే మన తెలంగాణ రాష్ట్రం ఎస్.సి.ఎఫ్.-2005, ఆర్.టి.ఇ.-2009 ప్రతిపాదనల ఆధారంగా, ఎస్.సి.ఎఫ్.-2011లో సబ్జెక్టు వారీగా ఆధారపత్రాలను, రాష్ట్ర విద్యాప్రణాళిక చట్టం 2011ను రూపొందించడం జరిగింది. విస్తృత స్థాయిలో చర్చించి దానికి అనుగుణంగా నూతన పాఠ్యపుస్తకాలు రూపొందించారు. ఈ పాఠ్య పుస్తకాలలో విద్యాప్రమాణాలు / పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాల పేరిట విపులంగా వివరించారు. వీటిపై ఉపాధ్యాయులందరికీ శిక్షణద్వారా అవగాహన కల్పించారు. విద్యార్థులు కూడా సామర్థ్యాలను సాధిస్తున్న నేపథ్యం ఆవిష్కృతమైంది.

అయితే కేంద్ర స్థాయిలో దేశవ్యాప్తంగా నాణ్యత ప్రమాణాలను గుర్తించే అంశాలను 'అభ్యసన ఫలితాలు' అని పేర్కొన్నారు. ఇకమీదట అందరూ అనగా అన్ని రాష్ట్రాలలో కూడా అభ్యసన ఫలితాలు అని వ్యవహరించటం తప్పనిసరి. ఈ సందర్భంగా మన రాష్ట్రంలో గత విద్యా సంవత్సరంలో అభ్యసన ఫలితాలను నిర్వచించి పోస్టర్ రూపంలో ముద్రించి పాఠశాలలకు పంపిణీచేశారు. ఉపాధ్యాయులు కాంప్లెక్స్ సమావేశాలలో చర్చించారు కూడా!. ప్రతి తరగతి గదిలో వీటిని ప్రదర్శిస్తున్నారు. ట్రోచర్స్ రూపంలో ముద్రించి తల్లిదండ్రులకు పంపిణీ చేశారు.

ఈ విధంగా రూపొందించిన అభ్యసన ఫలితాల ఆధారంగానే 'జాతీయ సాధనా సర్వే' పరీక్షలు 3, 5 మరియు 8వ తరగతి విద్యార్థులకు నిర్వహించారు. ఇక మీదట కూడా జాతీయ స్థాయిలో నిర్వహించే ప్రమాణాల సాధన పరీక్షలు అన్ని అభ్యసన ఫలితాల ఆధారంగా నిర్వహిస్తారు. కావున అభ్యసన ఫలితాల సాధన ఉపాధ్యాయుల బాధ్యత. ఈ తరుణంలో మన పరిసరాల విజ్ఞానం పాఠ్యపుస్తకంలో అభ్యసన ఫలితాలను గుర్తించి సాధనకు అవసరమైన వ్యూహాలు ఎలా రూపొందించుకోవాలనే విషయంపై కొన్ని ఉదాహరణలు పరిశీలిద్దాం.

బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు - అభ్యసన ఫలితాలు - 3వ తరగతి పరిసరాల విజ్ఞానం :

పాఠం పేరు / కీలక భావనలు	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు	బోధనా వనరులు	అభ్యసన ఫలితాలు
<p>కుటుంబం</p> <ul style="list-style-type: none"> • వంశవృక్షం • కుటుంబ చరిత్ర • తల్లిదండ్రులు, తాతలు, అవ్వలు మరియు ఇతర కుటుంబ సభ్యులతో పోలికలు • కుటుంబాలు - రకాలు • ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లలు, వృద్ధులు వారిపట్ల సేవాభావం 	<ul style="list-style-type: none"> • కుటుంబ చిత్రాన్ని పరిశీలించడం • ఉమ్మడి కుటుంబాన్ని సందర్శించి వారి జీవన విధానాన్ని పరిశీలించడం. • కుటుంబ సభ్యుల పోలికల పట్టిక నింపడం. • కుటుంబ చరిత్ర గురించి ప్రశ్నించడం. • కుటుంబాలలో వృద్ధుల ప్రత్యేక అవసరాలుగల వారి సంఖ్య సేకరించడం. • తరగతి గదిలో కుటుంబం, కుటుంబ సభ్యులు అనే అంశంపై చర్చ. • బొమ్మలు గీయడం. 	<ul style="list-style-type: none"> • పిల్లల అనుభవాలు • కుటుంబ సభ్యులు • స్థానిక విషయాలు • కుటుంబ ఫోటోలు • ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లల పఠన సామాగ్రి 	<ul style="list-style-type: none"> • కుటుంబం అంటే ఏమిటో వివరిస్తారు. • చిన్న పెద్ద కుటుంబాల మధ్య భేదాలను తెలుపుతారు. • ఉమ్మడి కుటుంబాల ఆవశ్యకతను ఊహించగలుగుతారు. • కుటుంబాలను వర్గీకరించగలుగుతారు. • కుటుంబ సభ్యులతోగల సంబంధాలను గుర్తించగలుగుతారు. • కుటుంబ సభ్యులందరితో మంచి సంబంధాలను నెలకొల్పుకుంటారు. • వృద్ధులు ప్రత్యేక అవసరాలుగల వారిని గౌరవిస్తారు. తగిన సహాయ సహకారాలనందిస్తారు.

బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు - అభ్యసన ఫలితాలు - 4వ తరగతి పరిసరాల విజ్ఞానం

పాఠం పేరు / కీలక భావనలు	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు	బోధనా వనరులు	అభ్యసన ఫలితాలు
<p>(కుటుంబం - స్నేహితులు)</p> <p>కుటుంబ వ్యవస్థలోని మార్పులు</p> <ul style="list-style-type: none"> • కుటుంబంలో మార్పులు <ul style="list-style-type: none"> - కొత్త సభ్యుల చేరిక - పెళ్ళి - కొత్తప్రదేశాలకు వెళ్ళడం. • కుటుంబాలు నాడు, నేడు, రేపు • కుటుంబ జీవనం - గృహోపకరణాల వినియోగం 	<ul style="list-style-type: none"> • పాప పుట్టిన తర్వాత పుట్టక ముందు కుటుంబ సభ్యుల పనులను పట్టిక రూపంలో రాయడం. • కుటుంబాలు కొత్త ప్రదేశాలకు ఎందుకు వెళ్ళవలసి వస్తుందో కారణాలు చెప్పడం. • కుటుంబాలలో వచ్చే మార్పులకు కారణాలు చెప్పడం. • కుటుంబంలోని వారి చిత్రాలు గీయడం. • గృహోపకరణాల వినియోగ సమాచారం సేకరించి విశ్లేషించడం. • కుటుంబాలలో భవిష్యత్తులో ఏర్పడే మార్పుల గురించి ప్రాగూహింపడం. • భవిష్యత్తులో వృద్ధాశ్రమాల సంఖ్య పెరుగుతుందని నిర్ధారణకు రావడం. 	<ul style="list-style-type: none"> • తల్లిదండ్రులు, తాత, అమ్మమ్మ. • బదిలీపై వెళ్ళిన, ఇతర కారణాలతో కొత్త ఊరికి వెళ్ళిన వారి జీవితాలను తెలిపే దినపత్రిక కటింగ్స్. • ఇంట్లో వాడే గృహోపకరణాల చిత్రాలు చూపే చార్టు. 	<ul style="list-style-type: none"> • కుటుంబం మొత్తం సభ్యుల మధ్య సంబంధాలను, బంధుత్వాన్ని గుర్తిస్తారు. • కుటుంబంలో వచ్చే మార్పులకు కారణాల్ని వివరిస్తారు. • నాటి మరియు నేటి కుటుంబాల నిర్మాణంలో పోలికలు భేదాలు వివరిస్తారు. • గృహోపకరణాలకు ఉదాహరణ ఇస్తారు • కుటుంబ సభ్యుల మధ్య బంధుత్వాలపై ప్రశ్నిస్తారు. • రోజు రోజుకు పెరుగుతున్న వృద్ధాశ్రమాలకు కారణాల్ని ఊహిస్తారు. • పుట్టుక, వివాహం, బదిలీ వంటి సందర్భాలలో కుటుంబంలో కలిగే మార్పుల్ని విశదీకరిస్తారు. • గృహోపకరణాల సమాచారాన్ని సేకరించి పట్టికలో పొందుపరుస్తారు. • కుటుంబంలో వచ్చిన మార్పులను సేకరించి విశ్లేషిస్తారు. • గృహోపకరణాల బొమ్మలు గీస్తారు. • కుటుంబ సభ్యులతో మంచి సంబంధాలు పెంచుకుంటారు.

బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు - అభ్యసన ఫలితాలు - 5వ తరగతి పరిసరాల విజ్ఞానం

పాఠం పేరు / కీలక భావనలు	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు	బోధనా వనరులు	అభ్యసన ఫలితాలు
<p>(జంతువులు)</p> <p>జంతువులు-మన జీవనాధారం</p> <ul style="list-style-type: none"> • మన అవసరాలు - జంతువులను మచ్చిక చేసుకోవడం. • గొర్రెలే నా ఆస్తి • గొర్రెల పెంపకం • రైతు మిత్రులు • జంతువుల వల్ల కలిగే ప్రయోజనాలు • జంతువుల అవసరాలు - బాధలు • జీవ వైవిధ్యం 	<ul style="list-style-type: none"> • చిత్రాన్ని పరిశీలించడం. • సమాచార విశ్లేషణ చేయడం. • మచ్చిక ఆధారంగా జంతువులను వర్గీకరించడం. • పట్టిక తయారుచేయడం. • గొర్రెల పెంపకంపై సమాచారం సేకరించడం, విశ్లేషించడం. • జంతువుల వలన ఆదాయ వ్యయాల పరిశీలన, విశ్లేషించడం. • జంతువులు / కీటకాలు రైతుమిత్రులుగా ఎలా ఉంటాయో కారణాలు చెప్పడం. • జంతువులు చేసే విన్యాసాలు ప్రశంసించడం. వాటి పట్ల దయ, జాలి కలిగివుండడం. • జంతు జనాభా తగ్గడానికిగల కారణాలు చెప్పడం. 	<ul style="list-style-type: none"> • పిల్లల పరిశీలనలు అనుభవాలు. • గొర్రెలకాపరి, రైతులు • సర్కస్ సందర్శన • ఫోటోలు, చిత్రాలు, జంతువుల గురించి తెలిపేవి. • జీవవైవిధ్యం గురించి తెలిపే పేపరు క్లిప్పింగ్స్ • జంతువుల గురించి పాటలు / కథలు 	<ul style="list-style-type: none"> • జంతువుల అసాధారణ లక్షణాలను వెలుతురు, ధ్వని, ఆహారం వంటి వాటకీ జంతువుల స్పందనలు వివరిస్తాడు. • జంతువులు, మొక్కలు, మానవుల మధ్యగల పరస్పర సంబంధాన్ని (జంతువుల నుంచి జీవనాన్ని సంపాదించుకొనే సముదాయాలు) వివరిస్తారు. • కొన్ని కీటకాలను రైతు మిత్రులని ఎందుకు పిలుస్తారో కారణాలు చెబుతారు. • అంతరించిపోతున్న జంతువులకు ఉదాహరణలిస్తారు. • జంతు హక్కులపై ప్రశ్నిస్తారు. • జంతువు చర్మం, శరీరభాగాలతో తయారుచేసి వస్తువుల గురించి తెలుసుకోవడానికి ప్రశ్నిస్తారు. • వ్యవసాయక్షేత్రాన్ని సందర్శించి రైతులకు ఉపయోగపడే జంతువులు, హానికలిగించే కీటకాల జాబితాను తయారుచేస్తారు. • జంతు పెంపక కేంద్రాల వివరాలు సేకరించి పట్టికలో నమోదుచేసి విశ్లేషిస్తారు. • జంతువుల బొమ్మలు గీయగల్గుతారు. • జంతువులపట్ల దయ, సానుభూతి కలిగి ఉంటారు.

VI. పరిసరాల విజ్ఞానం - సామాజిక, సాంస్కృతిక

విమర్శనాత్మక దృక్పథం

చదువంటే జ్ఞాపకం ఉంచుకోవడం. ఇందుకోసం బట్టిపట్టడం, పరీక్షలకు సిద్ధం కావడం మంచి మార్కులు పొందడం అనే చట్రంలో బిగుసుకుపోయి ఉండేది. వీటి ప్రభావంతో ఉపాధ్యాయులు కూడ వివరించడానికి, చదివించడానికి, జ్ఞాపకం చేయించడానికి పరీక్షల్లో ఫలితాలు పొందడానికి అవసరమైన అభ్యాసాలు చేయించడానికి పరిమితం అయ్యేవారు. చదువు అంటే మనకు ఉండే భావనలె మనకు ఒక దృక్పథాన్ని కలిగిస్తాయి. ఆమేరకే మన పనిని వీరు ఉంటుంది.

పరిసరాల విజ్ఞానాన్ని ప్రాథమిక స్థాయిలో ఒక ముఖ్యమైన విషయంగా ఎందుకు బోధిస్తున్నామో విశ్లేషించుకుంటే విషయం బోధపడుతుంది. వాస్తవానికే పరిసరాల విజ్ఞానంలోని విషయాలపట్ల పిల్లలకు బడికి రాకముందే కొంత అవగాహన ఉంటుంది. అయినప్పటికీని కూడ మళ్ళీ మనం వీటిని పాఠ్యాంశాల రూపంలో ఎందుకు బోధిస్తున్నామో ఆలోచించాలి. తెలిసిన విషయాన్ని పోల్చడం, విశ్లేషించడం, వివరించడం, నిర్ధారణలుచేయడం, సాధారణీకరించడం, సంబంధాలను గుర్తించడం నివేదికలు రూపొందించడం విభిన్న ప్రక్రియల్లో సమాచారాన్ని వ్యక్తం చేయడం వంటి నైపుణ్యాలను పరిసరాల విజ్ఞానం సజ్జేక్టుద్వారా పెంపొందిస్తారు. ఇవన్నీ జ్ఞాపకానికి, బట్టిపట్టడానికి అతీతమైన అంశాలు. మానసిక ప్రక్రియలకు సంబంధించినవి అనగా ఆలోచించడానికి, వ్యక్తీకరించడానికి ఉద్దేశించిన అంశాలని చెప్పవచ్చు. జాతీయ విద్యాప్రణాళిక చట్రం 2005 కూడ వీటిని ప్రస్తావించింది. దీని ప్రకారం పిల్లల్లో జ్ఞాన నిర్మాణం జరగాలి. అందుకే నేడు చదువంటే జ్ఞాన నిర్మాణం అని లేదా ఆలోచించడం, వ్యక్తీకరించడం అని భావిస్తున్నారు.

పరిసరాల విజ్ఞానంలో జ్ఞాన నిర్మాణం :

పరిసరాల విజ్ఞానంలో జ్ఞానం అనేది ప్రక్రియనైపుణ్యాల రూపంలో అనగా రెండు అంశాలను పోల్చడం, భేదాలను గుర్తించడం, పరిశీలించిన అంశాల నుండి నిర్ధారణలు చేయడం, పరికల్పనలు చేయడం, ప్రాగృతీకరించడం, (Predication) సాధారణీకరణలు వంటి రూపంలో ఉంటుంది. ఇందుకు అనుగుణంగా పాఠ్యాంశాల బోధన జరుగుతున్నప్పుడు వీటిని సాధించేలా దృష్టిపెట్టాల్సి ఉంటుంది.

ఏం జరుగుతుంది? :

సాధారణంగా తరగతి గదుల్లో విషయాలను వివరించడానికి పరిమితం అవుతున్నారు. పదాలు పరిచయం అవుతుండేగాని భావనల నిర్మాణం జరగడంలేదు. ఒక అంశంపట్ల లోతైన అవగాహన కల్గిఉండడం, బహుకోణాల్లో విశ్లేషించగలగడం, అవసరమైన సందర్భాలలో వినియోగించడం చేయగలగాలి. కారణాలు ఏమైనప్పటికీ వీటికి ఆమడ దూరంలో ఉంటున్నాము. గత సంవత్సరం జరిగిన జాతీయ స్థాయి సాధన పరీక్షలు పరిసరాల విజ్ఞానంలో పిల్లల ప్రగతి 67% దాటలేదు. 75% పైన మార్కులు పొందిన విద్యార్థుల 40% మించలేదు. దీనిని బట్టి పరిసరాల విజ్ఞానంలో ఏం జరుగుతుందో అర్థం చేసుకోవచ్చు. వీటిని నిశితంగా విశ్లేషిస్తే కొన్ని అంశాలు బోధపడుతాయి. సుమారు 95% మంది పిల్లలు బడికి ఇష్టంతో వస్తున్నప్పటికీ ప్రగతి 65% దాటలేదు. అట్లాగే తమ ఇంటి భాష, బడి భాష ఒకలా ఉంది అని చెప్పిన పిల్లలు కూడా 65% మంది ఉన్నారు. పిల్లల భాషకు, పిల్లల ప్రగతికి అవినాభావ సంబంధం ఉందన్న సంగతి ఇక్కడ మనం గుర్తించవచ్చు.

వీటిని దృష్టిలో పెట్టుకొని ఈ క్రింది అంశాలను గుర్తించవచ్చు.

- నేర్పడంలో భాషా ప్రాధాన్యాన్ని గుర్తించకపోవడం.
- పిల్లలకు భావనలపట్ల అవగాహన కొరవడడం.
- ఇంటి భాష నుండి బడి భాష లేదా సాంకేతిక భాషకు వెళ్ళడంలో అంతరం ఏర్పడడం.
- పాఠ్యాంశంలోని వివిధ భావనలను విమర్శనాత్మక దృష్టితో అర్థం చేయించకపోవడం.
- ఇందుకు అవసరమైన అవగాహన కొరవడడం మొదలగునవి.
- పరిసరాల విజ్ఞానం అంటేనే పరిసరాలను గురించి నేర్చుకోవడం, విమర్శనాత్మకంగా పరిశీలించడం, ప్రశ్నించడం. వాటిని కాపాడడానికి వైఖరులను పెంపొందించుకోవడం. ఈ క్రమంలో వీటిని సాకారం చేయడానికి ప్రధానంగా ఈ క్రింది వ్యూహాలపట్ల దృష్టి పెట్టాల్సి ఉంటుంది. అవి.
 - 1) BICS - Basic Inter Personal Communicational Skills - పరస్పర భావ ప్రసార నైపుణ్యాలు.
 - 2) CALP - Cognitive Academic Linguistic Proficiency - జ్ఞానాత్మక విద్యా విషయక భాషాత్మక నిపుణత.
 - 3) Social Cultural Critical Perspective - సామాజిక, సాంస్కృతిక విమర్శనాత్మక దృక్పథం.

BICS - పరస్పర భావ ప్రసార నైపుణ్యాలు :

మన తరగతి గదులు సాధారణంగా బహుళ నేపథ్యాలకు, సంస్కృతులకు భాషలకు నిలయం. ఉపాధ్యాయుడి భాషకు విద్యార్థుల భాషకు మధ్య అంతరం ఉంటుంది. భావనల నిర్మాణంలో అర్థం చేసుకోవడం మొదటిది. ఇది భాష ద్వారానే జరుగుతుంది. పిల్లలు, ఉపాధ్యాయులతో స్వేచ్ఛగా మాట్లాడడం ప్రశ్నించడం, చర్చించడం వంటివి చేయగలగాలి. నిరంతరంగా జరిగే మౌఖిక కార్యకలాపాల ద్వారా ఉపాధ్యాయుడి భాషతో పిల్లలు, పిల్లల భాషతో ఉపాధ్యాయుడు అనుసంధానం అవుతారు. ఇది చోటుచేసుకున్న తరువాతనే పిల్లలకు అర్థం కావడం ప్రారంభం అవుతుంది. మరో విధంగా చెప్పాలి అంటే తరగతి గదికి చెందిన వ్యవహారిక భాష అని చెప్పవచ్చు. ఇందుకోసం ఉపాధ్యాయుడు తరగతి గదిలో పిల్లలతో మమేకంకావాలి, మాట్లాడించాలి. పిల్లల భావనలను ఖండించడం, తప్పుపట్టడం వంటివి చేయకూడదు. పిల్లల అభ్యసనానికి వారి భాష అవరోధం కారాదు. ఇందుకు అవసరమైన భద్రత పూరితమైన అవకాశం ఉపాధ్యాయులు కల్పించాలి.

మన పాఠ్య పుస్తకాలు :

పరిసరాల విజ్ఞానంలోని పాఠ్యాంశాలలో అనేక చిత్రాలున్నవి, సన్నివేశాలున్నవి, చర్చింపజేసే కృత్యాలున్నవి, వీటిని గురించి పిల్లలతో స్వేచ్ఛగా మాట్లాడించాలి. పిల్లలు వారి భాషలో మాట్లాడడాన్ని ప్రోత్సహించాలి. ఈ రకమైన చర్చల్లో పాల్గొనడం ద్వారా పిల్లలలో పరస్పర భావప్రసారం నైపుణ్యం పెంపొందుతుంది. తద్వారా భావనల నిర్మాణానికి దారితీస్తుంది. సాధారణ భాష నుండి సందర్భోచిత భాష అనగా పరిసరాల విజ్ఞానంలో సాంకేతిక భాషను వినియోగించే స్థాయికి పిల్లలు చేరడానికి ఇది ఉపయోగపడుతుంది.

మాతృభాషేతర మాధ్యమాల్లో చదివే విద్యార్థుల్లో పరస్పర భావ ప్రసారం నైపుణ్యాలు పెంపొందించకుండా విషయావగాహన లేదా భావనల అవగాహన పెంపొందించడం సాధ్యంకాదు.

CALP - జ్ఞానాత్మక విద్యా విషయక భాషాత్మక నిపుణత :

పిల్లల్లో పరస్పర భావ ప్రసార నైపుణ్యాలు వృద్ధిచెందిన తరువాత విద్యావిషయక భాష లేదా శాస్త్రసాంకేతిక భాష వినియోగంలోకి ప్రవేశిస్తారు. భావనల నిర్మాణం అనేది జ్ఞానాత్మకమైనది అనగా ఒక అంశం గురించి ఆలోచించడం, విశ్లేషించడం, కారణాలుచెప్పడం, వివరించడం, పోల్చడం, నిర్ధారించడం వంటి పనులను చేయగలగడం. భాష మీద పట్టు ఉన్నప్పుడు మాత్రమే వీటిని చేయగలుగుతారు. పరస్పర భావప్రసార నైపుణ్యాలకు చెందిన కృత్యాలతో వీటిని అనుసంధానం చేయవచ్చు. ఉదా|| ఒక కుటుంబం చిత్రం చూపించి పిల్లలతో మాట్లాడించడం. ఎవరెవరున్నారు? ఎంతమంది ఉన్నారు? ఏం చేస్తున్నారు? మీ ఇంట్లో వీరందరు ఉన్నారా? వంటి ప్రశ్నలతో మాట్లాడిస్తే, పరస్పర భావప్రసారం పెంపొందించవచ్చు. వీరందరిని కలిపి 'కుటుంబం' అంటారని ఒక సాంకేతిక లేదా విద్యా విషయక భాషను పిల్లలకు పరిచయం చేయవచ్చు. ఒకసారి ఇది అర్థమైతే ఈ కుటుంబంతో వారి కుటుంబంతో పోల్చడం, పెద్దకుటుంబం, చిన్నకుటుంబం, ఎందుకు, కారణాలు చెప్పడం వంటి జ్ఞానాత్మక నైపుణ్యం పెంపొందుతుంది.

మన పాఠ్యపుస్తకాలలోని పాఠాలలోని విషయాలు ఇందుకు అనుగుణంగా పొందుపరచబడినవి. నేరుగా సాంకేతిక పదాలు పరిచయం చేయకుండా చర్చలు, కృత్యాలు, ప్రయోగాలు మొదలగు వాటి ద్వారా జ్ఞానాత్మక విద్యావిషయక అంశాలను గ్రహించేలా ఉన్నవి.

ఇందుకోసం మనం ఈ క్రింది చర్యలు చేపట్టాలి :

- చిత్రాల గురించి మాట్లాడించడం.
- ఆలోచించండి ప్రశ్నలతో చర్చలు నిర్వహించడం.
- నిర్వచనాలను నేరుగా పరిచయం చేయకుండా, వారె గ్రహించే విధంగా చర్చలు చేయడం.
- పాఠంలోని కీలక పదాలను / సాంకేతిక పదాలను గుర్తింపజేసి వాటి గురించి చర్చ నిర్వహింపజేయడం.
- మేధోమధన కృత్యాలు, భావనా చిత్రాలను రూపొందింపజేయడం.
- ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నల ద్వారా జ్ఞానాత్మక నైపుణ్యాలు వృద్ధిపరచడం.

సామాజిక సాంస్కృతిక విమర్శనాత్మక దృక్పథం :

పరిసరాల విజ్ఞానం ద్వారా పరిసరాలను విమర్శనాత్మక దృక్పథంతో పరిశీలించి ప్రశ్నించగలగాలి. మన పాఠ్యాంశాలు పిల్లల అందరి నేపథ్యాలను సంస్కృతులను ప్రతిబింబించకపోవచ్చు. అలాగనె ప్రతి విద్యార్థికి ఒక ప్రత్యేకమైన వాచకాన్ని రూపొందించడం కూడ సాధ్యంకాదు. ఒక సాధారణాంశాన్ని ఆధారంచేసుకొని తమకు అన్వయించుకోవడం లేదా విభిన్న అంశాల ఆధారంగా తమను తాము గుర్తింపజేసుకోవడం చేయగలగాలి. ఒక అంశం గురించి ఆధార రహితంగా ఏకాభిప్రాయానికి లేదా స్థిరమైన అభిప్రాయాన్ని ఏర్పరచుకోకూడదు. ఇది సరైనదేనా ఇది ఇలాగే ఎందుకు ఉన్నది? దీని అంతర్యం ఏమై ఉంటుంది? మనకు వారికిగల భేదాలు ఏమిటి? పోలికలు ఏమిటి? అని ఆలోచించగలగాలి. విశ్లేషించుకోగలగాలి. ఈ విధమైన ఆలోచనల నుండి ఉద్భవించేది విమర్శనాత్మక దృక్పథం.

మనమేం చేయాలి?

- పాఠ్యాంశం ఏదైన పిల్లలతో మాట్లాడించడం, చర్చలు నిర్వహించడం, కృత్యాలు చేయించడం ద్వారా అవగాహన కల్పించాలి.
- జ్ఞానాత్మక నైపుణ్యాలు వృద్ధిచెందినవి అని భావించిన తరువాత పిల్లలను ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నల ద్వారా విమర్శనాత్మక దృక్పథాన్ని పెంపొందించాలి. ఉదా॥ 5వ తరగతి వ్యవసాయం, పంటలు.
- చిత్రం గురించి మాట్లాడించడం.
- వీటికి సంబంధించిన సాంకేతిక పదాలు పరిచయం చేయడం. దృక్పథాన్ని పెంపొందించడం - రైతులు పంటలు పండించకపోతే ఏమౌతుంది, మీ ఊరిలో ఏ పంటలు పండుతాయి, వేరే పంటలు ఎందుకు పండించరాదు, ఎంతమంది పంటలు పండిస్తున్నారు, పంటలవల్ల ఎవరికి ఎక్కువ ప్రయోజనం కలుగుతుంది, ఎందుకు? వంటి ప్రశ్నలద్వారా పిల్లల్లో సామాజిక, సాంస్కృతిక దృక్పథం పెంపొందించాలి.
- ప్రతి పాఠ్యాంశాన్ని బోధించడానికి ముందు వాటిలోని చిత్రాలు, ప్రశ్నలు, సన్నివేశాలు నిశితంగా గమనించాలి. ఏయే ప్రశ్నలు అడగడం ద్వారా విమర్శనాత్మక దృక్పథం పెంపొందించవచ్చో గుర్తింపజేయాలి.
- పిల్లలను చర్చలో భాగస్వామ్యం చేయాలి.
- పిల్లల భావాలను ఖండించకుండా వాటి వెనక ఉన్న ఆంతర్యాన్ని గ్రహించాలి.

ముగింపు :

పరిసరాల విజ్ఞానంలోని వివిధ భావనలను అవగాహన కల్పించడానికి తద్వారా పిల్లల్లో జ్ఞాన నిర్మాణం జరగడానికి అనుగుణంగా బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు నిర్వహించాలి. విషయాన్ని చదివించడానికి, వివరించడానికి పరిమితం కాకుండా పరస్పర భావప్రసార నైపుణ్యాలు పెంపొందించడానికి, విద్యావిషయక జ్ఞానాత్మక నైపుణ్యాలు సాధించడానికి అనుగుణంగా కృత్యాలను, జట్టుపనులను నిర్వహించాలి. భావనల నిర్మాణం జరిగింది అవి నిర్ధారించిన తరువాత పిల్లల్లో పాఠ్యాంశాల ఆధారంగా విమర్శనాత్మక దృక్పథం పెంపొందించాలి. పాఠ్యాంశంలోని విషయాలను తమ నేపథ్యం, సంస్కృతి, స్థానిక పరిసరాలతో పోల్చుకునేలా పోలికలు, బేధాలు గుర్తించేలా, ఇందుకుగల కారణాలను అర్థంచేసుకునేలా పిల్లలందరు భాగస్వాములయ్యేలా బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు నిర్వహించాలి.

VII. ఎన్.ఎ.ఎస్. (NAS) ఫలితాలు - విశ్లేషణ

ఉపోద్ఘాతం :

కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు గత కొన్ని సంవత్సరాల నుండి సార్వత్రిక విద్యను సాధించటానికి అనేక కార్యక్రమాలు చేపట్టాయి. అందులో భాగంగా అందరికీ విద్య అందుబాటులో ఉండే విధంగా పాఠశాలలను ఏర్పాటుచేయటం, నిర్బంధ విద్యాచట్టాన్ని అమలుపర్చటం వంటి అనేక అంశాలలో ప్రగతిని సాధించినప్పటికీ ఇప్పటివరకు పిల్లల్లో గుణాత్మక విద్యను ఆశించినమేరకు సాధించలేకపోయాము. కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు అనేక కార్యక్రమాలు చేపట్టినప్పటికీ ఇంకా పిల్లల్లో ఆశించిన అభ్యసనస్థాయిని సాధించవలసి ఉన్నది. దీనిని మెరుగుపర్చుటకు కేంద్ర ప్రభుత్వం విద్యార్థులలో విషయాల వారీగా, తరగతి వారీగా సాధించాల్సిన అభ్యసన ఫలితాలను నిర్దేశించింది. దీని ప్రకారం దేశంలోని వివిధ రాష్ట్రాలలోని విద్యార్థులలో ఎన్నిక చేసుకున్న తరగతులలో వివిధ సబ్జెక్టులలో అభ్యసన ఫలితాలు ఏమేరకు ఉన్నాయో నిర్ధారించుటకు NAS పరీక్షను నిర్వహించింది. వాటి ఫలితాలను క్రింది విధంగా విశ్లేషించుట జరిగింది.

జాతీయ సాధన సర్వే పరీక్ష (ఎన్.ఎ.ఎస్.)ను దేశ వ్యాప్తంగా నవంబర్ 13, 2017వ తేదీన ఎంపిక చేయబడిన ప్రభుత్వ మరియు ఎయిడెడ్ పాఠశాలల్లో నిర్వహించడం జరిగింది. ఈ పరీక్ష భాష, గణితం, సైన్సు, సాంఘిక శాస్త్రంలో నిర్వహించడం జరిగింది. 3, 5 తరగతులలో 45 ప్రశ్నలున్న ప్రశ్నాపత్రం, 8వ తరగతికి 60 ప్రశ్నలున్న ప్రశ్నాపత్రం ఉపయోగించటం జరిగింది. ఉచిత నిర్బంధ విద్యాహక్కు చట్టం పేర్కొన్న ప్రకారం ఎన్.సి.ఇ.ఆర్.టి.చే అభివృద్ధి చేయబడిన అభ్యసన ఫలితాలు ప్రతిబింబించేలా సామర్థ్యాధార ప్రశ్నలను ఇవ్వటం జరిగింది. ప్రశ్నలతో పాటు విద్యార్థులు, ఉపాధ్యాయులు, పాఠశాలలకు సంబంధించిన అభిప్రాయ సేకరణకు ప్రశ్నావళిని రూపొందించడం జరిగింది. దేశ వ్యాప్తంగా 35 రాష్ట్రాలు / కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలలో 701 జిల్లాల్లో ఒక లక్షా పది వేల పాఠశాలలకు చెందిన 2.2 మిలియన్ల విద్యార్థుల యొక్క అభ్యసనస్థాయిలను అంచనావేయటం జరిగింది.

విద్యా సంబంధ విధాన రూపకల్పనకు మరియు దేశ, రాష్ట్ర, జిల్లా స్థాయి నుండి తరగతి స్థాయి వరకు అభ్యసన స్థాయిలను మెరుగుపర్చటానికి తద్వారా నాణ్యతలో గణనీయమైన వృద్ధి సాధించటానికి ఈ సర్వే ఫలితాలు మార్గదర్శకంగా ఉపయోగపడుతాయి.

తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని 31 జిల్లాల్లో నిర్వహించిన జాతీయ సాధన సర్వే పరీక్ష (ఎన్.ఎ.ఎస్.)ను దేశ వ్యాప్తంగా నవంబర్ 13, 2017లో 3వ తరగతిలో 1840 పాఠశాలల్లోని 25,910 విద్యార్థుల సామర్థ్యాన్ని, 4928 ఉపాధ్యాయుల అభిప్రాయాలను; 5వ తరగతిలో 1853 పాఠశాలల్లోని 28,709 విద్యార్థుల సామర్థ్యాన్ని, 5134 ఉపాధ్యాయుల అభిప్రాయాలను; 8వ తరగతిలో 1579 పాఠశాలల్లోని 37,659 విద్యార్థుల సామర్థ్యాన్ని, 7270 ఉపాధ్యాయుల అభిప్రాయాలను సేకరించడం జరిగింది.

- పరిసరాల విజ్ఞానం 3వ తరగతిలో 67%, 5వ తరగతిలో 54% సరైన సమస్యలను గుర్తించారు.

*** 3, 5 తరగతులలో పరిసరాల విజ్ఞానం విద్యార్థుల సరాసరి ప్రగతి వివరాలు :**

తరగతి	విషయం	స్థాయి	శాతం (%)
3వ తరగతి	పరిసరాల విజ్ఞానం	రాష్ట్ర స్థాయి సాధన	67%
		జాతీయ స్థాయి సాధన	65%
5వ తరగతి	పరిసరాల విజ్ఞానం	రాష్ట్ర స్థాయి సాధన	54%
		జాతీయ స్థాయి సాధన	57%

- 3వ తరగతి పరిసరాల విజ్ఞానంలో జాతీయ స్థాయి సాధన కంటే రాష్ట్ర స్థాయి సాధన మెరుగ్గా ఉంది.
- 5వ తరగతి పరిసరాల విజ్ఞానంలో రాష్ట్ర స్థాయి 54% గాను, 8వ తరగతి సామాన్య శాస్త్రంలో 38% గాను నమోదయింది. దీన్ని బట్టి 3వ తరగతి నుండి 8వ తరగతి వరకూ వచ్చే కొలది విద్యార్థుల ప్రగతి క్రమంగా క్షీణించింది. అదే విధంగా జాతీయ స్థాయిలో కూడా విద్యార్థుల ప్రగతి లో పై తరగతులకు వెళ్ళే కొలది క్షీణత కనిపించింది.

- 3వ తరగతి పరిసరాల విజ్ఞానంలో రాష్ట్ర స్థాయి సాధన జాతీయస్థాయి కంటే మెరుగ్గా ఉండటం అభినందించాల్సిన అంశం.
- 3వ తరగతిలో 67% ఉండగా, 5వ తరగతిలో 54%, 8వ తరగతిలో 38%గా నమోదయ్యింది. అంటే 3 నుండి 5వ తరగతికి తగ్గగా, 5 నుండి 8వ తరగతికి 16% తగ్గింది.

* 3, 5 తరగతులలో పరిసరాల విజ్ఞానం విద్యార్థుల సరాసరి ప్రగతి విస్తరణ :

తరగతి	విస్తరణ స్థాయి	విస్తరణ శాతం (%)
3వ తరగతి	30% వరకు	8.5%
	30 - 50% వరకు	15.8%
	50 - 75% వరకు	34.8%
	75% పైన	40.9%
5వ తరగతి	30% వరకు	18.1%
	30 - 50% వరకు	26.6%
	50 - 75% వరకు	34.5%
	75% పైన	20.8%

- 3వ తరగతిలో 75% పైన ప్రశ్నలకు సరిగ్గా సమాధానాలు రాసిన వారి శాతం సుమారు 41% కాగా 5వ తరగతిలో 21% మంది విద్యార్థులు 75% ప్రశ్నలకు సరయిన సమాధానాలు రాయగలిగారు. దీన్ని బట్టి 5వ తరగతి నుండి 8వ తరగతికి వచ్చే సరికి 75% ప్రశ్నలకు సరైన సమాధానాలు రాయగల్గిన విద్యార్థుల సంఖ్య దాదాపు 50% తగ్గింది.

3, 5వ తరగతి పరిసరాల విజ్ఞానంలో విద్యార్థుల ప్రగతి వివరాలు :

బాలురు, బాలికల వారీగా

- * సర్వేలో సాధనా పరీక్షకు హాజరైన మొత్తం విద్యార్థులలో 54% బాలురు; 46% బాలికలు కలరు.

	3వ తరగతి	5వ తరగతి
• రాష్ట్ర స్థాయిలో బాలుర ప్రగతి	: 66%	54%
• రాష్ట్ర స్థాయిలో బాలికల ప్రగతి	: 67%	54%
• జాతీయ స్థాయిలో బాలుర ప్రగతి	: 64%	57%
• జాతీయ స్థాయిలో బాలికల ప్రగతి	: 65%	57%
• 8వ తరగతి సైన్స్లో రాష్ట్ర స్థాయిలో జాతీయ స్థాయిలో కూడా బాల బాలికల ప్రగతి సమానంగా ఉంది. కాని జాతీయ స్థాయి ప్రగతి రాష్ట్ర స్థాయి ప్రగతి కంటే 6% అధికంగా ఉంది.		

పట్టణ, గ్రామీణ వారీగా

* సాధనా పరీక్షకు హాజరైన విద్యార్థులలో 20% పట్టణ ప్రాంతానికి, 80% గ్రామీణ ప్రాంతానికి చెందినవారు.

	3వ తరగతి	5వ తరగతి
• రాష్ట్ర స్థాయిలో గ్రామీణ ప్రాంతం	: 66%	54%
రాష్ట్ర స్థాయిలో పట్టణ ప్రాంతం	: 55%	56%
• జాతీయ స్థాయిలో గ్రామీణ ప్రాంతం	: 55%	57%
జాతీయ స్థాయిలో పట్టణ ప్రాంతం	: 65%	56%
• రాష్ట్ర స్థాయి మరియు జాతీయ స్థాయిలో గ్రామీణ ప్రాంతపు విద్యార్థుల స్థాయి పట్టణ ప్రాంత విద్యార్థుల కంటే ప్రగతి మెరుగ్గా ఉంది. అదే విధంగా జాతీయ స్థాయిలో కంటే రాష్ట్ర స్థాయిలో గ్రామీణ మరియు పట్టణ ప్రాంత విద్యార్థులు వెనుకబడి ఉన్నారు.		

పాఠశాల యాజమాన్య వారీగా

* సాధనా పరీక్షకు హాజరైన విద్యార్థులలో ప్రభుత్వ పాఠశాలలకు చెందినవారు 80%, ఎయిడెడ్ పాఠశాలలకు చెందినవారు 20% కలరు. వారి సాధన శాతం కింది విధంగా ఉన్నది.

	3వ తరగతి	5వ తరగతి
• రాష్ట్ర స్థాయిలో ప్రభుత్వ పాఠశాలల పిల్లల సాధన శాతం	: 67%	54%
రాష్ట్ర స్థాయిలో ఎయిడెడ్ పాఠశాలల పిల్లల సాధన శాతం	: 67%	51%
• జాతీయ స్థాయిలో ప్రభుత్వ పాఠశాలల సాధన శాతం	: 54%	57%
జాతీయ స్థాయిలో ఎయిడెడ్ పాఠశాలల సాధన శాతం	: 58%	55%

సామాజిక గ్రూపుల వారీగా

* సాధనా పరీక్షలో పాల్గొనిన విద్యార్థులు షెడ్యూల్డ్ కులాలు 16%; షెడ్యూల్డ్ తెగలు 26%; వెనుకబడిన తరగతులు 52%, ఇతరులు 6% కలరు.

	3వ తరగతి	5వ తరగతి
• రాష్ట్ర స్థాయిలో షెడ్యూల్డ్ కులాల విద్యార్థుల సాధన శాతం	: 55%	52%
రాష్ట్ర స్థాయిలో షెడ్యూల్డ్ తెగలు విద్యార్థుల సాధన శాతం	: 61%	49%
రాష్ట్ర స్థాయిలో వెనుకబడిన తరగతులు విద్యార్థుల సాధన శాతం	: 55%	57%
రాష్ట్ర స్థాయిలో ఇతరులు విద్యార్థుల సాధన శాతం	: 58%	55%

	3వ తరగతి	5వ తరగతి
• జాతీయ స్థాయిలో షెడ్యూల్డ్ కులాలు	: 64%	56%
జాతీయ స్థాయిలో షెడ్యూల్డ్ తెగలు	: 53%	55%
జాతీయ స్థాయిలో వెనుకబడిన తరగతులు	: 65%	56%
జాతీయ స్థాయిలో ఇతరులు	: 65%	57%

ప్రధానోపాధ్యాయుల ప్రతిస్పందన ప్రకారం ఎక్కువ మంది ప్రధానోపాధ్యాయులు పాఠశాలలో సహాయ సిబ్బంది లేకపోవడం, టి.ఎల్.ఎమ్. కొరత, గ్రంథాలయ వనరుల కొరత మరియు విద్యార్థులలో క్రమ శిక్షణ కొరవడం వంటివి పాఠశాల కార్యక్రమాలపై ఎక్కువ ప్రభావం చూపిస్తున్నాయని అభిప్రాయ పడ్డారు.

3, 5వ తరగతిలో జిల్లాల వారీగా ప్రగతి

క్ర.సం.	జిల్లా పేరు	జిల్లా సరాసరి శాతం		క్ర.సం.	జిల్లా పేరు	జిల్లా సరాసరి శాతం	
		3వ	5వ			3వ	5వ
1.	సిద్దిపేట	76	61	16.	మహబూబ్ నగర్	65	57
2.	సంగారెడ్డి	71	62	17.	మేడ్చెల్ మల్కాజ్ గిరి	71	65
3.	నిజామాబాద్	67	58	18.	రాజన్న సిరిసిల్ల	70	57
4.	మంచినాపా	73	65	19.	కొత్తూరు	59	49
5.	ఖమ్మం	74	63	20.	నాగర్ కర్నూల్	62	54
6.	రంగారెడ్డి	73	60	21.	జగిత్యాల	65	53
7.	నిర్మల్	71	53	22.	వికారాబాద్	69	56
8.	కామారెడ్డి	67	52	23.	నల్గొండ	71	54
9.	హైదరాబాద్	72	61	24.	వరంగల్ (గ్రామం)	62	52
10.	వరంగల్ (పట్టణం)	73	57	25.	మెదక్	63	50
11.	జనగాం	74	63	26.	భద్రాద్రి కొత్తగూడెం	66	53
12.	పెద్దపల్లి	63	56	27.	సూర్యాపేట	65	56
13.	జోగులాంబగద్వాల	63	51	28.	యాదాద్రి	63	50
14.	వనపర్తి	74	58	29.	జయశంకర్ భూపాల్ పల్లి	65	51
15.	కరీంనగర్	64	56	30.	మహబూబాబాద్	66	50
				31.	ఆదిలాబాద్	50	41

3వ తరగతి పరిసరాల విజ్ఞానంలో జిల్లాల వారి ప్రగతిలో సిద్దిపేట, ఖమ్మం, జనగాం, వనపర్తి జిల్లాలు (74% నుండి 76%) పరుసగా మొదటి 4 స్థానాలలో ఉండగా ఆదిలాబాద్, కుమరం భీం, నాగర్ కర్నూలు, వరంగల్, యాదాద్రి (50%-63%) జిల్లాలు చివరి 5 స్థానాలలో నిలిచాయి.

5వ తరగతి పరిసరాల విజ్ఞానంలో జిల్లాల వారి ప్రగతిలో మంచిర్యాల, మేడ్చల్ మల్కాజిగిరి, ఖమ్మం, జనగాం జిల్లాలు మొదటి 5 స్థానాలలో ఉండగా, ఆదిలాబాద్, కొత్తూరు భీం అసిఫాబాద్, యాదాద్రి, మహబూబాబాద్, జయశంకర్ జిల్లాలు చివరి 5 స్థానాల్లో నిలిచారు.

3వ తరగతి - పరిసరాల విజ్ఞానం
అభ్యసన ఫలితాలలో రాష్ట్రస్థాయి ప్రగతి వివరాలు

	అంశం	సరాసరి ప్రగతి శాతం (%)
1)	తన పరిసరాలలోని పక్షులు, జంతువుల సాధారణ లక్షణాలు (చలనం, నివసించే ప్రదేశం, ఆహారపు అలవాట్లు, అవి చేసే శబ్దాలు (అరుపులు) గుర్తిస్తారు.	53%
2)	కుటుంబ సభ్యుల మధ్య సంబంధాలను గుర్తిస్తారు.	54%
3)	ఇల్లు, పాఠశాల మరియు పరిసరాలలోని వస్తువులు, గుర్తులు (పాత్రలు, వివిధ రకాల స్ట్రాలు, రవాణా సౌకర్యాలు, సమాచార సాధనాలు, నోటీసుబోర్డులు) స్థలాలు (ఇండ్ల రకాలు / ఆవాసాలు, బస్టాండ్, పెట్రోల్ పంపులు) పనులను (ప్రజలు చేసే పనులు, వంటచేసే విధానం) గుర్తిస్తారు.	68%
4)	వివిధ వయస్సుల వారీ ప్రజల ఆహారపు అవసరాలను వివరించడం, జంతువులు / పక్షులకు ఆహారము మరియు నీరు అందుబాటు మరియు ఇంటిలో, పరిసరాలలో నీటి ఉపయోగాన్ని వివరిస్తారు.	72%
5)	వస్తువులను / పక్షులు, జంతువులను వాటి లక్షణాలు చేసే పనులు, వాటి మధ్య ఉన్న పోలికలు, భేదాలు, చలనం నివసించే ప్రదేశం, ఆహారపు అలవాట్లు మరియు ఇతర అంశాల ఆధారంగా వర్గీకరిస్తారు / విభజిస్తారు.	70%
6)	దిక్కులను, స్థలాలను గుర్తుల సహాయంతో పటంలో గుర్తిస్తారు.	60%
7)	నిత్య జీవితంలో వినియోగించే పదార్థాల ధర్మాను, పరిమాణాలను సకారణంగా ఊహిస్తారు, అంచనావేస్తారు. వాటిని వివిధ గుర్తుల ద్వారా లేదా ప్రామాణికం కాని ప్రమాణాలతో సరిచూస్తారు.	67%
8)	వివిధ రకాల వస్తువులు, పనులు, సందర్భించిన ప్రదేశాలకు సంబంధించిన పరిశీలనలను, అనుభవాలను, సమాచారాన్ని నమోదుచేస్తారు.	62%
9)	స్థానిక, ఇంటిలోపల, ఆరుబయట / ఆటస్థలాలలో ఆడే ఆటలలోని నియమాలను పరిశీలిస్తారు.	76%
10)	చెడు / మంచి స్పృహపై అభిప్రాయం తెలపడం, లింగ ప్రాతిపదికన కుటుంబంలో పనులు / ఆటలు / ఆహారం వంటి సాధారణీకరణలను కుటుంబం, పాఠశాలలో నీరు, ఆహారం దుర్వినియోగం / వ్యర్థం చేయడంపై తన అభిప్రాయాలు తెలియజేస్తారు.	76%

రాష్ట్ర స్థాయి అభ్యసన ఫలితాలలో 3వ తరగతి పరిసరాల విజ్ఞానంలో “చెడు / మంచి స్పర్శ, లింగ పరంగా పనులు / ఆటలు / ఆహారం వంటి సాధారణీకరణలను కుటుంబం, పాఠశాలలో నీరు, ఆహారం దుర్వినియోగం / వ్యర్థంపై తన అభిప్రాయాలు తెలియజేస్తారు.” అనే అంశంలో 76% ప్రగతిని కనబరిచారు.

తర్వాత “వివిధ వయస్సుల వారిగా అవసరమైన ఆహారం, పక్షులు, జంతువులకు అందుబాటులో ఉన్న ఆహారం, నీరు మరియు ఇల్లు, పరిసరాలలో నీటి యొక్క ఉపయోగాలను వివరిస్తారు.” అనే అంశంలో 72% ప్రగతిని కనబరిచారు.

రాష్ట్ర స్థాయిలో విద్యార్థులు కనిష్ట ప్రగతి 39% ని సాధించిన అంశం - స్థానికంగా, ఇంటిలోపల, ఆరు బయట / ఆట స్థలాలలో ఆడే ఆటలలోని నియమాలను గుర్తించుట.

3వ తరగతి పరిసరాల విజ్ఞానంలో అత్యధిక ప్రగతి గల అభ్యసన ఫలితాలు

<ul style="list-style-type: none"> • చెడు / మంచి స్పర్శ, లింగ పరంగా పనులు / ఆటలు / ఆహారం వంటి సాధారణీకరణలను కుటుంబం, పాఠశాలలో నీరు, ఆహారం దుర్వినియోగం / వ్యర్థంపై తన అభిప్రాయాలు తెలియజేస్తారు. 	76%
<ul style="list-style-type: none"> • వివిధ వయస్సుల వారిగా అవసరమైన ఆహారం, పక్షులు, జంతువులకు అందుబాటులో ఉన్న ఆహారం, నీరు మరియు ఇల్లు, పరిసరాలలో నీటి యొక్క ఉపయోగాలను వివరిస్తారు. 	72%

అతి తక్కువ ప్రగతి గల అభ్యసన ఫలితాలు

<ul style="list-style-type: none"> • స్థానికంగా, ఇంటిలోపల, ఆరు బయట / ఆట స్థలాలలో ఆడే ఆటలలోని నియమాలను గుర్తిస్తారు. 	39%
--	-----

5వ తరగతి - పరిసరాల విజ్ఞానం అభ్యసన ఫలితాలలో రాష్ట్రస్థాయి ప్రగతి వివరాలు

	అంశం	సరాసరి ప్రగతి శాతం (%)
1)	కుటుంబ సభ్యుల మధ్య సంబంధాలను గుర్తిస్తారు.	60%
2)	వివిధ రకాల పనులు, వస్తువులు, దృగ్విషయాలు, సందర్శించిన ప్రదేశాలకు సంబంధించిన పరిశీలనలను, అనుభవాలను, సమాచారాన్ని నమోదుచేస్తారు.	65%
3)	జంతువుల అతీంద్రియ జ్ఞానం (Supersense), అసాధారణ లక్షణాలను (చూపు, వాసన, వినడం, నిద్ర, శబ్దం) వివరిస్తారు. మరియు కాంతికి, శబ్దాలకు, ఆహారానికి జంతువులు ఎలా ప్రతిస్పందిస్తాయో వివరిస్తారు.	43%
4)	మొక్కలు, జంతువులు మరియు మానవులు ఒకరిపై ఒకరు ఎలా ఆధారపడతారో వివరిస్తారు.	49%
5)	నిజజీవితంలో వివిధ రకాల సంస్థలు (బ్యాంకు, పంచాయతీ కార్యాలయం, సహకారసంస్థలు, పోలీసు స్టేషన్) పాత్ర వాటి విధుల గురించి వివరిస్తారు.	65%

	అంశం	సరాసరి ప్రగతి శాతం (%)
6)	ప్రజల జీవన విధానానికి వారు నివసించే ప్రాంతంలోని భౌగోళిక అంశాలు, వాతావరణం, లభించే వనరులకు (ఆహారం, నీరు, ఆవాసం) మధ్య సంబంధాన్ని వివరిస్తారు. (ఉదా చల్లని / వేడి ప్రాంతాలలోని జీవనం)	33%
7)	పదార్థాలను, పనులను వాటి లక్షణాలు / ధర్మాలు (ఆకారం, రుచి, రంగు, నిర్మాణం, శబ్దం, లక్షణం) ఆధారంగా గ్రూపులుగా చేస్తారు.	37%
8)	ఆచారాలు, సంప్రదాయాలు, సాంకేతిక పరిజ్ఞానంలో గతానికి, వర్తమానానికి మధ్య వచ్చిన మార్పులను నాణేలు, చిత్రాలు, మ్యూజియం, చారిత్రక కట్టడాల ద్వారా మరియు పెద్దలను అడిగి తెలుసుకోవడం ద్వారా గుర్తిస్తారు / తెలుసుకుంటారు.	57%
9)	దూరం, వైశాల్యం, ఘనపరిమాణం, బరువు, సమయాలను సరళమైన ప్రమాణాలతో అంచనా వేస్తారు. మరియు సరళ పరికరాలతో సరిచూస్తారు.	49%
10)	గుర్తులు, దిక్కులను పయోగించి పటంలో ఏ ప్రదేశం ఎక్కడ ఉందో మరియు సందర్శించిన స్థలాలను పటంలో గుర్తిస్తారు.	59%
11)	సమాజంలో చూసిన లేదా ఎదుర్కొన్న సమస్యలపట్ల తన వైఖరిని తెలియజేస్తారు.	52%
12)	ఆరోగ్యం, పరిశుభ్రత, వ్యర్థ పదార్థాల నిర్వహణ, విపత్తులు, అత్యవసర పరిస్థితి, వనరుల సంరక్షణ కొరకు సూచనలు, సలహాలు, మార్గాలను సూచిస్తారు.	62%

రాష్ట్ర స్థాయి అభ్యసన ఫలితాలలో “పరిశీలించిన అంశాలను, 7 అనుభవాలను, సేకరించిన సమాచారాన్ని పట్టికలో నమోదు చేయడం మరియు నిజ జీవితంలో వివిధ సంస్థల (బ్యాంక్, పోస్టాఫీసు) పాత్ర, విధులను వివరిస్తారు” అనే అంశాలలో రాష్ట్రస్థాయిలో అత్యధిక ప్రగతి 65% ని విద్యార్థులు కనబరిచారు.

తర్వాత “ప్రజల జీవన విధానానికి, వారు నివసించే ప్రాంతంలోని భౌగోళిక అంశాలు, వాతావరణం, లభించే వనరుల (ఆహారం, నీరు, ఆవాసం)కు మధ్య సంబంధాన్ని వివరిస్తారు” అనే అంశంలో రాష్ట్ర స్థాయిలో కనిష్ట ప్రగతి 33% ని విద్యార్థులు కనబరిచారు.

5వ తరగతి పరిసరాల విజ్ఞానంలో అత్యధిక ప్రగతి గల అభ్యసన ఫలితాలు

<ul style="list-style-type: none"> • పరిశీలించిన అంశాలను, అనుభవాలను, సేకరించిన సమాచారాన్ని పట్టికలో నమోదుచేయడం. • నిజ జీవితంలో వివిధ రకాల సంస్థలు (బ్యాంక్, పోలీస్ స్టేషన్) వాటి పాత్ర, విధుల గురించి వివరిస్తారు. 	65%
--	-----

అతి తక్కువ ప్రగతి గల అభ్యసన ఫలితాలు

<ul style="list-style-type: none"> • ప్రజల జీవన విధానానికి ఆ ప్రాంతంలో ఉండే భౌగోళిక అంశాలు, వాతావరణం, లభించే వనరులకు మధ్య సంబంధాన్ని గుర్తిస్తారు. 	33%
---	-----

- ప్రైవేటు పాఠశాలల విద్యార్థులలో ఎక్కువ ప్రగతిని కనబరిచిన జిల్లాలు, సిద్దిపేట, కరీంనగర్, వరంగల్ (పట్టణ), జనగాం; తక్కువ ప్రగతిని సాధించిన జిల్లాలు ఆదిలాబాద్, జగిత్యాల, వికారాబాద్, యాదాద్రి.
- జనగాం, మంచుర్యాల జిల్లాలలో ఎస్.సి. విద్యార్థులు ఎక్కువ ప్రగతి సాధించగా; హైదరాబాద్, మేడ్చల్ జిల్లాల విద్యార్థులు తక్కువ ప్రగతిని సాధించారు.
- ఎస్.టి. విద్యార్థులలో ఎక్కువ ప్రగతిని సాధించింది మహబూబాబాద్, భద్రాద్రి; తక్కువ ప్రగతిని సాధించింది రంగారెడ్డి, వనపర్తి, హైదరాబాద్.
- అతి తక్కువ ప్రగతి సాధించిన జిల్లాలు కొమ్రం భీం, నిర్మల్, ఆదిలాబాద్ మరియు నాగర్ కర్నూల్.

VIII. మూల్యాంకనం

బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల సాఫల్యతను, తదనుగుణంగా బోధనను మెరుగుపర్చడానికి ఉపయోగపడే కార్యక్రమమే 'మూల్యాంకనం'.

నూతన పాఠ్యపుస్తకాలలో మూల్యాంకనాన్ని బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలో భాగంగా చేర్చి మరింత శాస్త్రీయంగా రూపొందించారు. పాఠం మధ్యలో ఉన్న ప్రశ్నలు, ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలు, జట్టుకృత్యాలు, పరిశీలనలు, ప్రయోగాలు, ప్రాజెక్టులు పిల్లల స్థాయిని ఎప్పటికప్పుడు అంచనా వేసి మెరుగు పర్చేందుకు దోహదం చేస్తాయి.

నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం ప్రకారం పిల్లల ప్రగతిని ప్రతి పీరియడ్ లోనూ, ప్రతిరోజూ పరిశీలించవలసి ఉంటుంది. పాఠ్యబోధనకు ముందు, బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు జరుగుతున్నప్పుడు, తర్వాత - తరగతిగదిలో, ప్రయోగశాలలో, గ్రంథాలయంలో, క్షేత్ర పరిశీలనల్లో ప్రాజెక్టుపనుల నిర్వహణలో, వక్రత్వ, వ్యాపరచన పోటీల్లో పిల్లల శారీరక, మానసిక, సాంఘిక, ఉద్వేగ వికాసాలను పరిశీలించి నమోదు చేయవలసి ఉంటుంది.

పరిసరాల విజ్ఞానంలో పిల్లల ప్రగతిని తెలుసుకొనేందుకై 4 ఫార్మేటివ్ (జులై, సెప్టెంబరు, డిశింబరు, ఫిబ్రవరి) 2 సమ్మేటివ్ (అక్టోబరు, ఏప్రిల్) అసెస్ మెంట్లను నిర్వహించవలసి ఉంటుంది.

ఆలోచించండి

- పరిసరాల విజ్ఞానం ద్వారా మనం ఆశిస్తున్న అభ్యసన ఫలితాలు ఏవి?
- వాటిని అంచనా వేసేందుకై ఎలాంటి టూల్స్ అవసరమవుతాయి?

పరిసరాల విజ్ఞానం - నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం

ఫార్మేటివ్ ఎవాల్యుషన్ లో పరిశీలనలు, ప్రయోగాలు నిర్వహించే విధానం, సమాచార సేకరణ, ప్రాజెక్టు పనుల్లో పిల్లలు పాల్గొన్నతీరు, పిల్లల నివేదికలు, రాత పనులు, జట్టుకృత్యాలు, లఘుపరీక్షలు వంటి వాటిద్వారా రోజువారీ బోధనాభ్యసనంలో భాగంగా ఉపాధ్యాయుడు పిల్లల్ని పరిశీలించి వారి ప్రగతిని మార్కుల రూపంలో నమోదు చేయాలి.

ఫార్మేటివ్ మదింపులో 4 అంశాలు ఉంటాయి.

1.	పిల్లల భాగస్వామ్యం, ప్రతిస్పందనలు	:	10 మార్కులు
2.	రాసిన అంశాలు	:	10 మార్కులు
3.	ప్రాజెక్టు పనులు	:	10 మార్కులు
4.	లఘు పరీక్ష (ఫ్లిప్ టెస్ట్)	:	20 మార్కులు

ఫార్మేటివ్ మదింపు - భారత్వపట్టిక

అంశం	పిల్లల భాగస్వామ్యం, ప్రతిస్పందనలు	రాసిన అంశాలు	ప్రాజెక్టు పనులు	లఘు పరీక్ష (స్లిప్ టెస్ట్)	మొత్తం
భారత్వం	20%	20%	20%	40%	100%
మార్కులు	10	10	10	20	50మా.

1. పిల్లల భాగస్వామ్యం - ప్రతిస్పందనలు :

తరగతి గదిలో పిల్లలు బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలో పాల్గొనడం, ప్రశ్నించడం వంటివి చేయాలి. పిల్లలు జట్లలో (కృత్యాలు) పనిచేయడం, ప్రదర్శించడం, నివేదికలు చెప్పడం వంటి అంశాలను పరిశీలించి నమోదుచేయాలి. అదే విధంగా తరగతిలో బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ జరుగుతున్నప్పుడు పిల్లలు భాగస్వామ్యం అవుతున్న తీరు, ప్రతిస్పందనను ఉపాధ్యాయుడు పరిశీలించాలి.

2. రాసిన అంశాలు :

పిల్లలు తరగతి గదిలో రాసుకొంటున్న నోటుపుస్తకాలు, పాఠ్యాంశం చివర గల అభ్యసనాన్ని మెరుగుపరచుకుందాంలోని ప్రశ్నలకు రాసిన జవాబులు పరిశీలించి నమోదు చేయాలి.

3. ప్రాజెక్టు పనులు :

3, 4, 5 తరగతుల పరిసరాల విజ్ఞానంలో ఇవ్వబడిన ప్రాజెక్ట్ పనులు

3వ తరగతి	4వ తరగతి	5వ తరగతి
<ul style="list-style-type: none"> • మీ మిత్రుల ఇళ్ళల్లో ఎవరెవరున్నారు? అడిగి కింది పట్టికలో రాయండి - (పట్టిక ఇవ్వాలి) మిత్రుని పేరు - కుటుంబ సభ్యుల పేర్లు - కుటుంబ సభ్యుల సంఖ్య. • మీ ప్రాంతంలో బడికి వెళ్ళని పిల్లల పేర్లు తెలిపి వారు బడికి ఎందుకు వెళ్ళడంలేదో తెలుపండి. • రకరకాల ఆటలకు సంబంధించిన చిత్రాల్ని దినపత్రికల నుండి సేకరించి స్ట్రాప్ బుక్ లో అంటించండి వాటి పేర్లు రాయండి, అవి ఆడడానికి ఏయే ఆటవస్తువులు కావాలో రాయండి. 	<ul style="list-style-type: none"> • మీరు పుట్టకముందు మీ కుటుంబం ఫోటో, ఇప్పటి మీ కుటుంబం ఫోటోలను చార్టుపై అతికించండి. • మన రాష్ట్రానికి / దేశానికి చెందిన 5 గురు క్రీడాకారుల వివరాలు సేకరించి పట్టికలో రాయండి. (ఆటగాళ్ళ పేరు - ఆడే ఆట - పాల్గొన్న పోటీలు - విజయాలు) • వివిధ రకాల పక్షి గూళ్ళ చిత్రాలను సేకరించి స్ట్రాప్ బుక్ తయారుచేయండి. 	<ul style="list-style-type: none"> • మీ పరిసరాలలోని ఏయే జంతువులు ఏయే అవసరాలకు ఉపయోగపడుతున్నాయో పట్టికలో రాయండి. • మీ ప్రాంతంలోని రైతులను కలిసి వివిధ పంటలు పండించే వివరాలు సేకరించండి. • మొక్కను నాటి, సంరక్షిస్తు రోజువారి మార్పులను రాయండి. • 5 గురు మిత్రులను అడిగి వారుర తినే ఆహారం వాటిలో లభించే పోషక పదార్థాల వివరాలు రాయండి.

3వ తరగతి	4వ తరగతి	5వ తరగతి
<ul style="list-style-type: none"> • జంతువుల చిత్రాల్ని సేకరించండి. అల్పం తయారుచేసి ఒక్కో జంతువును పరిశీలించి 2, 3 వాక్యాలు రాయండి. • మీ చుట్టుపక్కల ఉన్న పూలు, పండ్లు, నీడ, కలుపనిచ్చు మొక్కల పేర్లు రాయండి. • ఆకులతో వివిధ ఆకారాలు తయారుచేయండి. చార్టుపై అతికించి తరగతి గదిలో ప్రదర్శించండి. • మీ మిత్రులలో 5 గురిని అడిగి వారు ఇంట్లో ఎప్పుడెప్పుడు కలిసి భోజనం చేస్తారో పట్టికలో రాయండి. • మీ గ్రామంలో సామాజిక సంస్థల పేర్లు అవి చేసే పనులు పట్టికలో రాయండి. • మీ మిత్రుల ఇండ్లకు వెళ్ళి వారి ఇండ్లు ఎలా ఉన్నాయో (శుభ్రం - అపరిశుభ్రం) పట్టికలో రాయండి. • మీకు నచ్చిన డిజైనులున్న బట్ట ముక్కల్ని సేకరించండి. వాటివని చార్టుపై అతికించి ప్రదర్శించండి. • మనం ప్రతిరోజు నీరు తాగుతాం కదా! ఉదయం నుండి రాత్రి పడుకునేవరకు ఎన్నిగ్లాసుల నీరు త్రాగుతారో లెక్కించి వివరాలు పట్టికలో నమోదుచేయాలి (మీ మిత్రుల వివరాలు - నీ వివరాలు) • బంకమట్టి, చొప్పబెండ్లు, అట్టముక్కలతో బస్సును / బండిని తయారుచేయండి. ప్రదర్శించండి. 	<ul style="list-style-type: none"> • మీ గ్రామ పంచాయితీకి వెళ్ళండి, దానిలో ఎవరెవరు ఉంటారు? ఏ ఏ పనులు చేస్తారు? ఆకారాలయం ద్వారా ప్రజలకు జరిగే మేలు ఏమిటి? వివరాలు సేకరించి, ప్రదర్శించండి. • మీ సమీపంలోని 5 ఇండ్లకు వెళ్ళి వారు చెత్తను ఎక్కడవేస్తున్నారు. (పెంటకుప్ప, చెత్తకుండి, గోడపక్కన, రోడ్డుమీద) వివరాలు పట్టికలో నింపండి. • ఏదైనా విందు జరిగే ప్రదేశానికి వెళ్ళండి, ఆహారం ఎలా వృధా అవుతుందో, ఏ రకం అయినచెత్త వచ్చిందో రాయండి. అలాకాకుండా ఉండాలంటే ఏ నియమాలు పాటించాలో రాయండి. • వార్తాపత్రికలు చూడండి. మీ సమీప ప్రాంతం రైల్వేస్టేషన్ నుండి ఏయే ప్రాంతాలకు రైల్లో ప్రయాణం చేయవచ్చో వివరాలు సేకరించండి (రైలు పేరు, వెళ్ళే ప్రాంతం, వచ్చే సమయం, వెళ్ళే సమయం) • కాకతీయుల గురించిన కొన్ని వివరాలు సేకరించి తరగతి గదిలో ప్రదర్శించండి. 	<ul style="list-style-type: none"> • ఆరోగ్య కార్యకర్తను కలిసి గత నెలరోజులుగా ఊరిలోని ప్రజలకు చెవి, చర్మం, కళ్ళు, నాలుకలకు సంబంధించిన వ్యాధులకు గురైన వివరాలు, కారణాలు తెలుసుకొని రాయండి. • మీ సమీపంలోని వైద్యుడు / ఆరోగ్య కార్యకర్తవద్దకు వెళ్ళి కలవండి. వారిని అడిగి ఏ వయస్సువారి గుండె ఎన్నిసార్లు కొట్టుకుంటుందో తెలుసుకొని రాయండి. • నలుగురు విద్యార్థులు జట్టుగా ఏర్పడి, మీ గ్రామంలోని ఏమైనా ఐదు ఇండ్లను ఎంపికచేసుకొని, వారి ఇండ్లలో ఉపయోగించే అటవి ఉత్పత్తుల జాబితా తయారుచేయండి. • గోదావరి నది తీరంలోని ఏదైన ఒక పారిశ్రామిక సంస్థ గురించి లేదా దేవాలయం గురించి వివరాలను సేకరించి, రాసి ప్రదర్శించండి. • గాలితో పనిచేసే వస్తువులు వివరాలు సేకరించండి. ఒక్కొక్కదానికి గాలితో గల సంబంధం గురించి రెండేసి వాక్యాలు రాయండి. • వారం రోజులు సూర్యాస్తమయం, సూర్యోదయం సమయం వివరాలను సేకరించండి. వివరాల ఆధారంగా చర్చించండి. • వారం రోజులు కనిష్ట, గరిష్ట

3వ తరగతి	4వ తరగతి	5వ తరగతి
		<ul style="list-style-type: none"> • ఇటీవల జరిగిన వరద / తుఫాను / రోడ్డు ప్రమాదాలు / అగ్నిప్రమాదాలు వంటి వాటి వివరాలు దినపత్రిక నుండి సేకరించి ఆల్బం తయారుచేసి ప్రదర్శించండి. కారణాలు నివారణ చర్యల గురించి జట్లలో చర్చించండి. • మీ జిల్లాలోని ప్రాచీన కట్టడాల వివరాలు లేదా కీలక వివరాలు సేకరించండి, వాటి వివరాలతో పట్టిక తయారుచేయండి. • మనదేశంలో వివిధ రాష్ట్రాలలో వివిధ భాషలు మాట్లాడేవారున్నారు, ఏయే రాష్ట్రాల్లో ఏయే భాషలు మాట్లాడుతారో వివరాలు సేకరించండి. • మీ గ్రామంలో ఇటీవల జరిగిన ఎన్నికల గురించిన సమాచారం సేకరించి కింది వివరాల ఆధారంగా పట్టిక తయారుచేసి నమోదు చేసి విశ్లేషించండి. (ఎన్నికలు ఎందుకు నిర్వహించారు? ఓటిచేసిన వారి పేర్లు, గెలిచినవారి పేర్లు)

ప్రాజెక్టు పనులు నిర్వహించే విధానం :

- పిల్లలకు కేటాయించడం ప్రాజెక్టుపని చదివి వినిపించాలి.
- ప్రాజెక్టు కోసం సేకరించే అంశాలను గుర్తింపజేయాలి.
- అందుకు అవసరమయ్యే వనరులు సమకూర్చాలి.
- నమోదుచేసుకునే విధానంపై అభ్యాసం కల్పించాలి.
- వ్యక్తిగతంగా, జట్లలో చేయడం గుర్తించి పిల్లలకు కేటాయించాలి.
- సమాచార సేకరణకు పంపించాలి. తగిన సమయం ఇవ్వాలి.
- సమాచార సేకరణ సమయంలో అవసరమైతే సహాయం అందించాలి.
- సమాచార సేకరణ అనంతరం తరగతి గదిలో చర్చ నిర్వహించాలి.

- నివేదిక రాయడం గురించి అవగాహన కల్పించాలి.

నివేదిక వివరాలు

- I) ప్రాథమిక వివరాలు - ప్రాజెక్ట్ పేరు
- పాల్గొన్నవారి పేర్లు
- II) సమాచారం సేకరించిన విధానం.
- III) సేకరించిన సమాచారం (సంక్షిప్తంగా).
- IV) ప్రాజెక్ట్ ద్వారా నేర్చుకున్న అంశాలు.

- పిల్లలు నివేదిక రాయడం వ్యక్తిగతంగా / జట్లలో రాసేవిధంగా చూడాలి, సహాయం అందించాలి.
- పిల్లలచే నివేదిక తరగతి గదిలో ప్రదర్శింపజేయాలి.

మార్కులు కేటాయించే విధానం :

ప్రాజెక్ట్ పనులకు 10 మార్కులుంటాయి. సమాచారం సేకరించడం, నివేదిక రాయడం, నివేదిక ప్రదర్శించడం అనే ప్రాతిపదికన మార్కులు కేటాయించాలి.

దృష్టిలో పెట్టుకోవాల్సినవి :

- ఒక నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనానికి ఒక (1) ప్రాజెక్ట్ మాత్రమే చేయించాలి.
- పూర్తి అయిన పాఠాలలోని ప్రాజెక్ట్ పనులు నల్లబల్లపై రాసి పిల్లలను ఎంపిక చేసుకోమనాలి.
- సమాచారం సేకరించే విధానానికి ఇబ్బంది కలిగించే వాటిని తొలగించి, స్థానికంగా పరిశీలించేవి, ఇతర ప్రాజెక్ట్ పనులు ఇవ్వవచ్చు.
- పిల్లలు సొంతంగా రాయడం ప్రోత్సహించాలి.

4. రాత పరీక్ష :

ఫార్మేటివ్ ఎవాల్యూయేషన్లో 40 శాతం భారత్వం రాత పరీక్ష కోసం నిర్ధారించారు. ముందస్తు ప్రణాళిక లేకుండా ఏదైనా ఒక రోజు రాత పరీక్షను నిర్వహించుకోవచ్చు. ఇది ఒక టెస్ట్ వలె ఉండాలి. దీనికోసం ప్రత్యేకంగా టైంట్ బుల్ రూపొందించవలసిన అవసరం లేదు. నిర్ధారించిన సెలబ్స్కు సంబంధించిన అంశాలపై రాత పరీక్షను నిర్వహించాలి. ఈ ప్రశ్నాపత్రం అన్ని సామర్థ్యాలను పరీక్షించేదిగా ఉండాలి అవసరంలేదు. ఏవైనా కొన్ని ఎంపిక చేసుకున్న సామర్థ్యాల ఆధారంగా ఉండాలి. సమ్మేటివ్ పరీక్షకు సంసిద్ధులను చేయుటకు దోహదపడాలి. ప్రతి ఫార్మేటివ్లో 1 నుండి 3 వరకు స్లిప్ టెస్ట్లు పెట్టవచ్చు. వీటిలో అత్యధికంగా వచ్చిన మార్కులనే పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

సమ్మేటివ్ ఎవాల్యూయేషన్ :

సాధారణంగా సంవత్సరంలో 2 సార్లు సమ్మేటివ్ ఎవాల్యూయేషన్ నిర్వహించవలసి ఉంటుంది.

సమ్మేటివ్ మదింపులో పరిసరాల విజ్ఞానం కోసం నిర్ధారించిన బ్యూప్రింట్ ఆధారంగా రూపొందించిన ప్రశ్నాపత్రంలో రాత పరీక్షను నిర్వహించాలి.

సమ్మేటివ్ ఎవాల్యుయేషన్ - భారత్వపట్టిక

అంశం	విషయావగాహన	ప్రశ్నించడం పరికల్పన	ప్రయోగాలు క్షేత్ర పరిశీలనలు	సమాచార నైపుణ్యం ప్రాజెక్టు పనులు	పటనైపుణ్యాలు బొమ్మలు తయారీ	మొత్తం
భారత్వం	40%	10%	10%	20%	20%	100%
మార్కులు	20	5	5	10	10	50మా.

సమ్మేటివ్ రాత పరీక్ష కోసం ప్రత్యేకంగా కాలనిర్ణయ పట్టికను రూపొందించుకోవాలి. రాత పరీక్షను నిర్ధారిత సమయంలో నిర్వహించి పూర్తిచేయాలి.

సమ్మేటివ్ ప్రశ్నాపత్రం రూపొందించడం ఎలా?

- సమ్మేటివ్ మదింపులో రాత పరీక్షలో అన్ని సామర్థ్యాలను పరిశీలించాలి.
- ప్రశ్నాపత్రాన్ని సామర్థ్యాల వారీగా విభజించి రూపొందించాలి. 3, 4, 5 తరగతుల పరిసరాల విజ్ఞానంలో 6 సామర్థ్యాలు ఉంటాయి కాని ప్రశ్నాపత్రంలో 5 విభాగాలు ప్రశంస - విలువలు నిజజీవిత వినియోగం జీవవైవిధ్యం మినహాయించి ఉండాలి.
- సామర్థ్యానికి కేటాయించిన భారత్వం ఆధారంగా ప్రశ్నలు ఉండాలి.
- ప్రశ్నలు వ్యాసరూప, స్వల్ప సమాధాన, సంక్షిప్త సమాధాన, బహుకైచ్చిక రూపాలలో ఉండాలి.
- విషయావగాహనకు 40% (20మా||) ప్రశ్నించడం 10% (5మా||). ప్రయోగాలు చేయడం 10% (5మా||), సమాచార నైపుణ్యం 20% (10 మా||) పటనైపుణ్యాలు 20% (10 మా||) ఉండాలి.
- భారత్వం ఆధారంగా ప్రశ్నలసంఖ్య ఉండాలి.
పై విధంగా వివిధ కాంబినేషన్లతో ప్రశ్నలు ఇవ్వవచ్చును. కానీ సబ్-యూనిట్లోని మార్కులు మొత్తం 5గా ఉండాలి. సామర్థ్య భారత్వాన్ని అనుసరించి ఈ సబ్-యూనిట్స్ సంఖ్యను నిర్ణయించుకోవాలి. సామర్థ్య స్వభావాన్ని బట్టి పెద్ద / చిన్న ప్రశ్నలను నిర్ణయించుకోవాలి.
- సరైన సమాధానాన్ని గుర్తించడం, బహుకైచ్చిక ప్రశ్నలు 'అర మార్కు' లేదా ఒక మార్కు ప్రశ్నగా ఇవ్వవచ్చు.

పరిసరాల విజ్ఞానం ప్రశ్నల వారిగా భారత్వం

(సమ్మేటివ్)

సామర్థ్యాలు ప్రశ్న రకం	వ్యాసరూప ప్రశ్నలు	స్వల్ప సమాధాన ప్రశ్నలు	అతి స్వల్ప సమాధాన ప్రశ్నలు	బహుకైచ్చిక ప్రశ్నలు	మార్కులు శాతం
విషయావగాహన 40%	1 (1 × 5 = 5 మార్కులు)	1 (1 × 3 = 3 మార్కులు)	4 (4 × 2 = 8 మార్కులు)	4 (4 × 1 = 4 మార్కులు)	20 మార్కులు
ప్రశ్నించడం, పరికల్పనలు 10%		1 (1 × 3 = 3 మార్కులు)	1 (1 × 2 = 2 మార్కులు)		5 మార్కులు
ప్రయోగాలు - క్షేత్రపరిశీలనలు 10%	1 (1 × 5 = 5 మార్కులు)	-	-	-	5 మార్కులు
సమాచార / ప్రాజెక్టు పనులు / నైపుణ్యాలు 20%	(1 × 10 = 10 మార్కులు) (లేదా) (2 × 5 = 10 మార్కులు)	-	-	-	10 మార్కులు
పటనైపుణ్యాలు, బొమ్మలు గీయడం, సమూహాలు తయారుచేయడం 20%	10 (2 × 5 = 10 మార్కులు)	-	-	-	10 మార్కులు

ప్రశ్నలు రకాలు వాటి వివరాలు

వ్యాసరూప ప్రశ్నలు :

ఈ ప్రశ్నల్లో పిల్లలు తమ భావనలను స్వేచ్ఛగా వ్యక్తం చేయగలరు. కనీసం 5 నుండి 8 వాక్యాలలో జవాబులు రాయాలి. ఒక భావనను సొంతమాటల్లో వివరించగలగాలి. ప్రయోగ విధానం కాని, ఒక అంశం పట్ల తన అభిప్రాయంగాని, పరిశీలించిన సన్నివేశం లేదా సంఘటనల గురించి రాయగలగాలి. దీనికి 5 మార్కులు కేటాయించడం జరుగుతుంది.

స్వల్ప సమాధాన ప్రశ్నలు :

ఈ ప్రశ్నలకు 2 లేదా 3 వాక్యాలలో జవాబులు రాయాలి. ఒక అంశం లేదా భావన, వర్గీకరణ, ఉదాహరణలతో వివరించడం, పోలికలు భేదాలు తెల్పడం లాంటి జవాబులు రాయడం కోసం ఈ ప్రశ్నలు ఉంటాయి. పటం గీయడం, భాగాలు గుర్తించడం, బొమ్మలు గీయడం, వివరించడం కూడా ఈ ప్రశ్నల క్రిందనే ఇవ్వడం జరుగుతుంది. సన్నివేశం, సంఘటన గురించి ప్రశ్నించడం, ఫలితాలను పరికల్పనచేయడం లాంటి జవాబులు రాయడాన్ని స్వల్ప సమాధాన ప్రశ్నల రూపంలో ఇవ్వడం జరుగుతుంది. వీటికి 3 మార్కులు కేటాయించడం జరుగుతుంది.

అతిస్వల్ప సమాధాన ప్రశ్నలు :

ఈ ప్రశ్నలకు ఒక పదం లేదా ఒక వాక్యంలో జవాబులు రాయాలి. ఉదాహరణలు, తేడాలు, లక్షణాలు లాంటి జవాబులు రాయడానికి ఈ ప్రశ్నలు ఇవ్వడం జరుగుతుంది. నిజజీవితం వినియోగం, సందర్భం, సమాచారంపై విశ్లేషణ, నిర్ధారణ లాంటి జవాబులు రాయడానికి ఈ ప్రశ్నలు దోహదపడతాయి. దీనికి రెండు మార్కులు కేటాయించడం జరుగుతుంది.

బహుళైచ్ఛిక ప్రశ్నలు :

ఈ ప్రశ్నలకు నాలుగు జవాబులు ఇవ్వడం జరుగుతుంది. వాటిలో సరైన దానిని గుర్తించి ఆ సంఖ్యను రాయాలి. జవాబులు అన్నీ ఒకే విధంగా ఉంటాయి. విశ్లేషణ చేసి జవాబులు గుర్తించాలి. దీనికి ఒక మార్కు కేటాయించడం జరుగుతుంది.

మాదిరి ప్రశ్న పత్రం - సమ్మేటివ్

D) విషయావగాహన (20 మార్కులు)

సూచన : సరియైన సమాధానమును సూచించే అక్షరాన్ని బ్రాకెట్‌లో గుర్తించుము.

4 × 1 = 4

1) కింది వాటిలో ఆహార పంటలను గుర్తించండి.

()

a) వరి, పత్తి, జనుము

b) వరి, గోధుమ, జొన్న

c) జొన్న, మిర్చి, పత్తి

d) పత్తి, మిర్చి, జనుము

2) శక్తినిచ్చే పోషక పదార్థం.

()

a) ఆలుగడ్డ

b) గోధుమలు

c) జొన్నలు

d) చర్మం

3) కింది వాటిలో విసర్జకావయం

()

a) కళ్ళు

b) ముక్కు

c) చెవులు

d) చర్మం

4) శ్రీధర్ ఒక గులాబి మొక్కను వేపచెట్టు కింద నాటి ప్రతి రోజు నీళ్ళు పోస్తున్నాడు. కానీ కొంత కాలం తర్వాత

గమనించగా ఆ మొక్క పెరగటంలేదని గమనించాడు. ఆ మొక్క పెరగకపోవటానికి కారణం ఏమై ఉండవచ్చు.

a) నీరు ఎక్కువగా పోసి ఉండవచ్చు

b) నీరు తక్కువగా పోసి ఉండవచ్చు

c) ఎండ తగలకపోవడం

d) గాలి తాకకపోవడం

సూచన : కింది అన్ని ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

4 × 2 = 8

5) పంచగవ్యను తయారుచేయడంలో ఉపయోగించే రెండు పదార్థాలను రాయండి.

6) సమతుల ఆహారం అంటే ఏమిటి?

7) ఏవేని రెండు ఆరుతడి పంటల పేర్లు రాయండి.

8) రైతు మిత్రులని వేటినంటారు?

సూచన : కింది ప్రశ్నకు రెండు లేదా మూడు వాక్యాలలో జవాబు రాయండి.

1 × 3 = 3

9) జంతువుల వలన కలిగే ప్రయోజనాలను రాయండి.

సూచన : కింది వానిలో ఏదేని ఒక ప్రశ్నకు జవాబు రాయండి.

1 × 5 = 5

10) కింది పట్టికలో జ్ఞానేంద్రియాలు వాటి ఉపయోగాలు రాయండి.

జ్ఞానేంద్రియం పేరు	ఉపయోగం

(లేదా)

చెట్ల వలన కలిగే ప్రయోజనాలు ఐదింటిని రాయండి.

II) ప్రశ్నించడం - పరికల్పన చేయడం. (5 మార్కులు)

11) రాజు ఎప్పుడు ఆరోగ్య పరంగా ఇబ్బంది పడుతూ తరచుగా అనారోగ్యంగా ఉంటాడు. అతన్ని మీ సమీపంలోని డాక్టరు దగ్గరకు తీసుకొనివెళ్ళి అనారోగ్యం గురించి ఏమేమి ప్రశ్నలు అడుగుతావు?

12) మనం నీళ్ళు తాగకపోతే ఏమౌతుంది?

III) ప్రయోగాలు, క్షేత్రపరిశీలనలు. (5 మార్కులు)

13) మొక్కలు పెరుగుటకు కాంతి / వెలుతురు అవసరమని చేసిన ప్రయోగ విధానాన్ని రాయండి.

(లేదా)

మీకు దగ్గరలోగల వ్యవసాయ క్షేత్రానికి వెళ్ళి అక్కడ రైతులు పంట పండించే విధానం ఉపయోగించే వ్యవసాయ పనుముట్లు గమనించారు కదా! అక్కడ మీరు గమనించిన అంశాలు రాయండి.

IV) సమాచార సేకరణ - ప్రాజెక్ట్ పనులు. (10 మార్కులు)

14) రామాపురం గ్రామంలో ఆరోగ్య కార్యకర్త సర్వే నిర్వహించి వివిధ అవయవాల ఆరోగ్య సమస్యలతో ఇబ్బంది పడుతున్న ప్రజల సమాధానం సేకరించి కింది విధంగా పట్టికలో నమోదుచేశారు. దీని ఆధారంగా ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

క్ర.సం.	ఆరోగ్య సమస్య	గురైన వారి సంఖ్య	చికిత్స చేయించిన వారి సంఖ్య
1	కళ్ళు	165	134
2	చర్మం	18	07
3	దంతాలు	268	102
4	శ్వాస (ముక్కు)	195	16
5	చెవి	72	72

అ) రామాపురం గ్రామంలో ఎక్కువ మంది ఏ సమస్యకు గురైనారు?

అ) శ్వాస సమస్యకు గురైనవారిలో ఎంత మందికి చికిత్స చేయించారు?

ఇ) రామా పురం గ్రామంలో చర్మ సంబంధ సమస్యకు గురైనవారి సంఖ్య ఎంత?

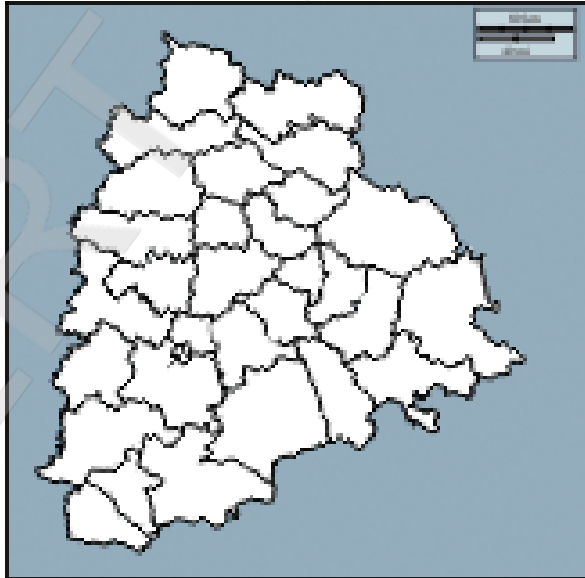
ఈ) ఏ సమస్యలకు 100 మందికి పైగా ఇబ్బంది పడుతున్నారు?

ఉ) ఏ గ్రామంలో ఏ ఆరోగ్య సమస్యతో ఎక్కువ మంది ఇబ్బంది పడుతున్నారు? ఎందుకు?

V) బొమ్మలు గీయడం - పట నైపుణ్యాలు. (10 మార్కులు)

15) శ్వాస వ్యవస్థ - ఊపిరితిత్తులు చూపే బొమ్మ గీసి భాగాలు గుర్తించండి.

16) వరి పంట పండించే ఏవేని రెండు జిల్లాల పేర్లు రాసి కింది తెలంగాణ పటంలో గుర్తించండి.

IX. వనరులు

అభ్యాసనంతో బోధనాభ్యసన సామాగ్రి ప్రముఖపాత్ర వహిస్తుంది. వ్యక్తిగతంగా మరియు జట్లలో బోధనాభ్యసన సామాగ్రిని వినియోగించడంవల్ల స్వీయ అభ్యసనం జరుగుతుంది. నేర్చుకోవడం అనేది ఒక ఉత్సాహవంతం అయిన కార్యక్రమంగా రూపొందుతుంది. తరగతిలో సహజ అభ్యసన వాతావరణం ఏర్పడుతుంది. చేయడం ద్వారా నేర్చుకోవడం జరుగుతుంది. ఫలితంగా బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు సమర్థవంతంగా నిర్వహించబడతాయి.

అభ్యాసకులు బోధనాభ్యసన సామాగ్రి తయారీలో భాగస్వామ్యంకావడం అవసరం. తయారీలో అభ్యాసకులు పాలుపంచుకున్నప్పుడు వాటిని సమర్థవంతంగా వినియోగించుకుంటారు. విషయంపై అవగాహన పెరుగుతుంది. బోధనాభ్యసన సామాగ్రి వినియోగించడం ద్వారా విద్యాలక్ష్యాల సాధన సులభం అవుతుంది. పిల్లలు కలిసి నేర్చుకోవడం జరుగుతుంది. ఫలితంగా సహకారం, సమన్వయం, నాయకత్వం వంటివి పెంపొందుతాయి. బాధ్యతాయుతం అయిన పౌరులుగా ఎదుగుతారు.

ఈ దృష్ట్యా పరిసరాల విజ్ఞానంలో బోధనాభ్యసన సామాగ్రిని రూపొందించుకోవడం, వాటిని వినియోగించుకోవడం, అవసరం అయిన వనరుల గురించి తెలుసుకోవడం, అవగాహనపొందడం ఎంతైనా అవసరం. కనుక 3-5 తరగతులలో అవసరం అయ్యే / వినియోగించు బోధనాభ్యసన సామాగ్రిని తెలుసుకోవల్సిన వనరుల గురించి స్థూలంగా తరగతి వారిగా పేర్కొనడం జరిగింది.

పరిసరాల విజ్ఞానం 3వ తరగతి - బోధనాభ్యసన సామాగ్రి :

- 1) వంశవృక్ష చార్టు
- 2) వివిధ పనులు / వస్తువులను తెలిపే చార్టు
- 3) ఆటలు - కావల్సిన సవతువులు - ఎంతమంది ఆడుతారు తెలిపే చార్టు.
- 4) జంతువులు - నివాసాలు - పక్షులు - నివాసాలు తెలిపే చార్టు.
- 5) పూలమొక్కలు - పండ్ల మొక్కలు - నీటి మొక్కలు - ఎడారి మొక్కలు తెలిపే చార్టు.
- 6) ఆహార పదార్థాలు తెలిపే చార్టు.
- 7) జంతువులు - పక్షులు - ఆహారం తెలిపే చార్టు.
- 8) పాఠశాల పటం, గ్రామ పటం.
- 9) కుండల తయారీని క్రమంగా చూపు చార్టు.
- 10) తరగతి గది పటం.
- 11) నీటి వనరులు చార్టు.
- 12) నీరు తాగడంలో మంచి అలవాట్లను తెలిపే చార్టు.
- 13) వాహనాలను తెలిపే చార్టు (రోడ్డు - రైలు - వాయు - జల).

4వ తరగతి :

- 1) ఆటలు ఆడేవిధానం - నియమాలు తెలుపు చార్టు.
- 2) ఆటలు ఆడడంవల్ల కలిగే ప్రయోజనాలు తెలుపు చార్టు.

- 3) జంతువులు - చెవులు కనిపించేవి - చెవులు కనిపించనివి తెలిపే చార్టు.
- 4) జంతువులు - చర్మంపై ఈకలు కలిగినవి - వెంట్రుకలు కలిగినవి తెలుపు చార్టు.
- 5) అంతరిస్తున్న జంతువుల - పక్షుల - కీటకాలను తెలుపు చార్టు.
- 6) పక్షి, జంతువు పేరు - నివాసం పేరు - నివాస నిర్మాణానికి వాడే వస్తువులు తెలిపే చార్టు.
- 7) తీగలు - పొదలు - వృక్షాలు తెలిపే చార్టు.
- 8) విత్తనం మొలకెత్తు దశల్ని తెలిపే చార్టు.
- 9) తరగతి గదిలో దిక్కులను తెలుపు చార్టు.
- 10) దిక్కులు - మూలలు తెలిపే చార్టు.
- 11) తరగతి గది పటం.
- 12) గ్రామ పటం (దిక్కులు, సరిహద్దులు తెలుపబడాలి.)
- 13) మండలం పటం (దిక్కులు, సరిహద్దులు తెలుపబడాలి.)
- 14) జిల్లా పటం (దిక్కులు, సరిహద్దులు తెలుపబడాలి.)
- 15) రాష్ట్ర పటం (దిక్కులు, సరిహద్దులు తెలుపబడాలి.)
- 16) సామాజిక సంస్థలు చేయుపనులను తెలుపుచార్టు (గ్రామ - మండల - జిల్లా స్థాయిలు).
- 17) సమాచారహక్కు చట్టం - ముఖ్యాంశాలు - తెలుపు చార్టు.
- 18) ఇటుక తయారీ క్రమం తెలిపే చార్టు.
- 19) చెరువులు - ప్రయోజనాలు తెలుపు చార్టు.
- 20) వాహనాలు నడిపేటప్పుడు పాటించు నియమాల్ని తెలుపు చార్టు.

5వ తరగతి :

- 1) వ్యవసాయపనులు - ఉపయోగించు పనిముట్లు తెలిపే చార్టు.
- 2) పంటలు - పంటలు పండించు జిల్లాల పేర్లు - చార్టు.
- 3) ఆహార పదార్థాలు - శక్తినిచ్చేవి - పెరుగుదలకు ఉపయోగపడేవి - ఆరోగ్యాన్నిచ్చేవి - తెలుపు చార్టు.
- 4) ఆహార పిరమిడ్ చార్టు.
- 5) చెవుకు సంబంధించిన తీసుకోవల్సిన జాగ్రత్తల్ని తెలుపు చార్టు.
- 6) కళ్ళ సంరక్షణకు తీసుకోవల్సిన జాగ్రత్తల్ని తెలుపు చార్టు.
- 7) దంతాలను ఎలా శుభ్రం చేసుకోవాలి తెలుపు చార్టు.
- 8) చర్మ జాగ్రత్తల్ని తెలుపు చార్టు.
- 9) శ్వాసవ్యవస్థ - ఊపిరితిత్తుల చార్టు.
- 10) రక్త ప్రసరణ వ్యవస్థ గుండె చార్టు.

- 11) జీర్ణవ్యవస్థ చార్టు.
- 12) వినయక వ్యవస్థ - చార్టు.
- 13) నాడీ వ్యవస్థ చార్టు.
- 14) తెలంగాణ - నదులను చూపు చార్టు.
- 15) సౌరకుటుంబం చార్టు.
- 16) చంద్రకళల చార్టు.
- 17) తరిగిపోవు శక్తివనరులు - తరిగిపోని శక్తివనరుల్ని తెలుపుచార్టు.
- 18) భారతదేశ రాష్ట్రాలు తెలిపే చార్టు.
- 19) ప్రపంచ పటం.
- 20) గ్లోబు.
- 21) భారతరాజ్యాంగ ప్రవేశికను తెలుపు చార్టు.
- 22) బాలల హక్కులు తెలిపేచార్టు.

EVS - Resources / Reference Books

- బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు విజయవంతం అవడానికి, బోధన సులభతరం అవడానికి, ఉపాధ్యాయుడు తన విషయపరిజ్ఞానాన్ని పెంచుకోవడానికి ఎన్నో గ్రంథాల్ని పఠించాలి. అప్పుడు మాత్రమే పిల్లలకు అవసరం అయిన జ్ఞానాన్ని అందించి, పిల్లలలో జ్ఞాన నిర్మాణం జరిగేలా చేయగలడు.
- పరిసరాల విజ్ఞానాన్ని బోధించు ఉపాధ్యాయుడు, ఈ క్రింద చూపిన పుస్తకాలు చదవడం, అవసరం అయిన అంశాల్ని తరగతి గదిలో ఉపయోగించడం చేయాలి. ఇవేకాకుండా అంతర్జాలంలో నుండి కొన్ని విషయాల్ని సేకరించుకోవాలి. ఇప్పుడు EVS - Resource Books చూద్దాం.
- కేరళ రాష్ట్రం 3వ తరగతి పరిసరాల విజ్ఞానం పాఠ్య పుస్తకం.
- కేరళ రాష్ట్రం 4వ తరగతి పరిసరాల విజ్ఞానం పాఠ్య పుస్తకం.
- కేరళ రాష్ట్రం 5వ తరగతి పరిసరాల విజ్ఞానం పాఠ్య పుస్తకం.
- Looking around - 3rd level
- 4th level
- 5th level - NCERT - Delhi - Books
- ఛటీస్ గడ్ రాష్ట్రం 3, 4, 5, తరగతుల పరిసరాల విజ్ఞానం పాఠ్య పుస్తకాలు.
- Issues in Primary Education MHRD - Delhi.
- Small Science 3rd, 4th, 5th Classes - Homibaba Science Centre - Mumbai.

- Learning Curve Science Special Issues.
- Learning Curve Social Special Issues Azim Premji.
- ప్రాశిక శిక్షణ కరదీపిక - ఏకలవ్య - మధ్యప్రదేశ్.
- చెకుముకి సైన్స్ మ్యాగజైన్ - ఏకలవ్య - మధ్యప్రదేశ్.
- 'బునియాది' - విద్యాభవన్ సొసైటీ - ఉదయపూర్.
- మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్ర 3, 4, 5 తరగతులు పాఠ్య పుస్తకాలు.
- RTE-2009 భారత ప్రభుత్వం - న్యూఢిల్లీ.
- SCF-2011 తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం - హైదరాబాద్.
- సైన్స్ పొజిషన్ పేపర్ (AP SCF) - హైదరాబాద్.
- సోషల్ పొజిషన్ పేపర్ (AP SCF) - హైదరాబాద్.
- ప్రాథమిక స్థాయిలు ప్రయోగాలు.

Websites

- Ekalaya Society - Madhya Pradesh
- NCERT - New Delhi
- Vidyabhavan Society - Udaypur
- Digantar
- www.trueknowledge.com
- sciencekids.com
- misscmceptionsim.com
- science elum.com
- పైన చూపిన వెబ్సైట్స్ నుండి మనకు ఎంత సమాచారం లభిస్తుంది.

తెలంగాణ ఆటలు

భాషలు, ఆటలు, పండుగలు ఇలా ప్రతీ విషయంలో తెలంగాణ రాష్ట్రానికి వైవిధ్యమైన గుభాలింపు కనిపిస్తుంది. మన సంస్కృతి సంప్రదాయాల పరంగా మన తెలంగాణ గొప్పగా ఉండటానికి ప్రాచీన ఆటలు ఎంతగానో దోహదం చేస్తాయి.

కాలం అనేక మార్పులను తీసుకు వస్తుంది. ఆ మార్పులకు అనుగుణంగా మన జీవన విధానాల్లో కూడా మార్పులు వస్తుంటాయి. ఆధునిక ధోరణులకు అలవాటుపడుతున్న నేటి సమాజం అనాదిగా వస్తున్న ప్రాచీన ఆటలను మరచిపోతున్నారు. మన తెలంగాణలోని ఆటలు పిల్లల్లో శారీరక, మానసిక వికాసానికి తోడ్పడతాయి. అనాటి జీవన పరిస్థితులకు అద్దంపడుతూ. ఒకరికొకరు సహకరించుకొని ఐక్యతను పెంచేవిగా ఉంటాయి.

స్నేహాలను పెంచి, మరచిపోలేని బాల్యపు జ్ఞాపకాలను మన సంప్రదాయక ఆటలను నేటి తరానికి అందించాల్సిన బాధ్యత మనందరిది. మన తెలంగాణ యాసను, హక్కును చేర్చుకున్నట్లు మన ఆటలను పిల్లలకు పరిచయం చేద్దాం. పల్లెల్లో, పట్టణాల్లో ఈ ఆటలకు జీవం పోద్దాం.

దస్తీ ఆట :

పిల్లలు గుండ్రంగా కూర్చోని వారి రెండు అరచేతులను వెనుకకు పెట్టి కళ్ళు మూసుకొని కూర్చోని ఉంటారు. ఒక పిల్లవాడు ఒక చిన్న చేతి దస్తీ పట్టుకొని కూర్చున్న వారి వెనుక ప్రతి ఒక్కరి వద్ద వంగుతూ అందులో ఒకరి వెనుక గుడ్డను పెట్టేసి పరుగెత్తుతాడు. అప్పుడు అందరూ కళ్ళు తెరిచి తమ వెనుక వైపు చూసుకుంటారు. ఎవరు వెనుక దస్తీ ఉంటే వారు దాన్ని తీసుకొని దస్తీ వేసిన పిల్లాడి వెంట పరుగెత్తుతూ దస్తీతో కొడుతుంటాడు. పరుగెత్తే పిల్లవాడు తన వెనుక వస్తున్న పిల్లవాడు లేచిన స్థలంలోకి వెళ్ళి కూర్చోవాలి. మళ్ళీ నిలబడిన పిల్లవాడు కూర్చున్న వారి చుట్టు తిరుగుతూ ఈ దస్తీ వేయాలి. ఇలా సాగుతుంది ఆట.

వామనగుంతలు :

ఇది ఎక్కువగా ఆడపిల్లలు ఆడే ఆట. వరుసగా ఆరు చిన్న గుంతలు, వాటికి సమాంతరంగా ఆరు గుంతలుంటాయి. నాలుగు చింత గింజలను చేతిలోకి తీసుకొని వాటిని పైకి ఎగురవేసి అవి కింద పడే లోపున అరచేతిని తిరిగేసి వాటిని పట్టుకోవాలి. ఎన్ని పట్టుకోగలిగితే అన్నింటిని ఆ గుంతలో పెట్టాలి. అలా కొన్నిసార్లు ఆడిన తర్వాత ఏ గుంతలో నాలుగు పిక్కలు చేరుతాయో వాటిని గెలుచుకున్నట్లు.

వెన్నె కుప్పలు (పిల్ల కుప్పలు) :

ఇది చిన్న ఆట. ఈ ఆటలను ఆడపిల్లలు, మగపిల్లలు కలిసి ఆడుతారు. ఒక పిల్లవాడు ఒకచోట కళ్ళు మూసుకొని 1 నుండి 100 అంకెల వరకు లెక్క పెడుతుంటాడు. ఇంత లోపల మిగతా పిల్లలు తలో దిక్కు వెళ్ళి మట్టితో వెన్నెల నీడలో చిన్న కుప్పలు పెట్టాలి. తరవాత కళ్ళు మూసుకున్న పిల్లవాడు కళ్ళు తెరిచి మిగతా పిల్లలు పెట్టిన కుప్పలను చెరిపివేయాలి. అలా చెరపలేకపోయిన కుప్పలను లెక్కపెట్టుకొని వాటిని తాము గెలిచిన పాయింట్లుగా లెక్కించుకుంటారు.

బొంగరాలాట :

ఈ ఆటను పెద్ద పిల్లలే ఎక్కువగా ఆడుతుంటారు. బొంగరానికి మొనదేలిన మొల (మేకు) ఉంటుంది. శంఖాకారంలో ఉండే ఈ కర్ర బొంగరం కింది భాగాన ఉండే చిన్న మొల దగ్గర నుండి ఒక సన్నని తాడు చుట్టాలి. దాన్ని చేతిలో గట్టిగా పట్టుకొని బలంగా విసిరి నేలపైకి వేస్తే అది మొల ఆధారంగా వేగంగా నేలపై తిరుగుతూ ఉంటుంది.

నేల బండ :

ఈ ఆటను బాలబాలికలు ఆడుతారు. ఒకరిని దొంగగా నిర్ణయిస్తారు. ఈ ఆట ఆడే ప్రదేశంలో నేల, బండ ఉండాలి. ముందుగా దొంగను నేల కావాలి, బండ కావాలి కోరుకొమ్మంటారు. దొంగ బండ కావాలి అని అంటే మిగతా వారంతా నేలపైన నిలబడాలి. ఒకవేళ మనం బండపైన నిలబడితే దొంగ వచ్చి పట్టుకుంటే వారు ఔట్ అయినట్టే. తర్వాత ఔట్ అయిన పిల్లవాడు ఈ ఆటను ఆడాల్సి ఉంటుంది.

చిరగోనె (బిల్లంగోడి, గోటిబిళ్ళ, గిల్లిదండా) :

గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో బాగా ఆదరణ ఉన్న ఆట ఇది. కానీ ఇప్పుడు అంతగా కనిపించడం లేదు. క్రికెట్ ఆటకు ఇదే మూలం అని చెబుతారు. కర్రతో తయారుచేసిన జానెడు కర్రముక్కను 'సిర్ర' అని, ఒకటిన్నర రెండు మూరల పొడవున్న కర్రను 'గోనె' అని అంటారు. దీన్ని గుంచి (బొంద) తవ్వి ఆడుతారు. అదే మాదిరిగా సిర్రను గోనెతో కొట్టి అది పైకి లేచినంత గోనెతో మళ్ళీ కొడతారు. అది గాలిలో ఎగిరి కొంత దూరంలో పడుతుంది. అది పడ్డ దూరం నుండి ఒంటి కాలుతో కుంటుకుంటూ వృత్తం లేదా గుంచి దగ్గరకు చేరుకోవాలి.

కచ్చకాయలు (గచ్చకాయలాట) :

ఇది పూర్తిగా ఆడపిల్లలు ఆడే ఆట. దీని కోసం గచ్చకాయల చెట్టు ఉంటుంది. దాని కాయలు ఎండిన తర్వాత వాటిని సేకరించి ఆడుతారు లేదా నునుపుగా గుండ్రంగా ఉండే 5 చిన్నరాళ్ళను తీసుకొని వాటితో ఈ ఆట ఆడతారు. ఈ రాళ్ళనే కచ్చకాయలు అంటారు.

కోతికొమ్మచ్చి :

చెట్టు కింద గుండ్రంగా గీత గీసి మధ్యలో ఒకరు నిలబడాలి. మరొకరు కట్టెను విసిరేసి చెట్టుపైకి ఎక్కాలి. అతను ఎక్కే లోపు విసిరేసిన కట్టెను మొదటి పిల్లవాడు తీసుకువచ్చి వృత్తంలో ఉంచాలి. ఆ కర్రకు కర్రకు కాపలాగా ఉంటూ అటూఇటూ తిరగాలి. చెట్టుపైన ఉన్నవారు దూకి కర్రను పట్టుకోవాలి. కర్రను పట్టుకోకముందే దొరికితే వారు ఔటు అయినట్లు. ఇప్పుడు ఔటు అయిన వారు కర్రను కాపలా ఉండాలి.

రాజు, రాణి, మంత్రి, దొంగ :

దీన్ని చిట్టిలాట అని కూడా అంటారు. ఆడే వారి సంఖ్యను బట్టి చిట్టిల మీద పేర్లు రాసి చుడతారు. ఆ తర్వాత వాటిని గుప్పిట్లో పట్టుకొని నేలపైన వేస్తారు. అందులోంచి రాజు అన్న పేరు ఉన్న చిట్టి ఎవరికి వస్తుందో వారు దొంగను గుర్తించాలి.

కుంటుదాట :

గుండ్రంగా వృత్తాన్ని గీసి ఈ ఆట ఆడతారు. ఒక కాలి మీద కుంటుతూ మిగిలిన వారిని పట్టుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తుంటారు. వారిలో ఎవరినైనా ముట్టుకుంటే (పట్టుకుంటే) వారు కుంటుకుంటూ ఎవరినైనా పట్టుకోవాలి.

గోలీలాట :

ఈ ఆటను కొంచెం పెద్ద పిల్లలు ఎక్కువగా ఆడుతారు. గోలీలను కుప్పలుగా పోసి దేన్ని కొట్టాలో ఒక పిల్లవాడు చెబుతారు. కొట్టే పిల్లవాడు ఒక నిర్ణీత దూరం నుండి గోలితో కొట్టాలి. మొదటి పిల్లవాడు చూపిన గోలిని కొడితే అతను గెలిచినట్లు. ఇలా ఈ గోలీలాటను 'గుంచి' తప్పకొని, బేంద గీసుకొని రకరకాలుగా ఆడుతారు.

పచ్చీసు :

ఇది పూర్వం నుండి వస్తున్న ఆట. దీన్ని నేలపై గీసి గాని, ప్రత్యేకంగా దారంతో అల్లి గాని, గడుల రూపంలో తయారు చేస్తారు. ఇందులో ఏడు గవ్వలు, నాలుగు రకాల కాయలు ఉంటాయి. దీన్ని నలుగురు ఆడవచ్చు. గవ్వలను ఊపి నేలపై వేస్తారు. అలా వేసినపుడు పడే విధానాన్ని బట్టి పచ్చీస్, తీస్, ఎక్సీస్ ఇలా అంకెలు నిర్ణయించి గడుల్లో కాయలు జరుపుతుంటారు. గడుల మధ్యలో ఇల్లు ఉంటుంది. ముందుగా ఎవరి కాయలు ఇంట్లోకి చేరుతాయో వారే విజేతలు.

చెడుగుడు (కబడ్డీ) :

ఇది అప్పటి, ఇప్పటి తరంలో గుర్తింపు పొందిన ఆట. ఈ ఆట కోసం ప్రత్యేకంగా కోర్టు గీసి రెండు జట్లు ఆడతాయి. ప్రతి జట్టులో ఏడుగురు సభ్యులు ఉంటారు.

కాసెపుల్ల ఆట :

దీనిని ఇద్దరు కలిసి ఆడుతారు. ఇసుక ఉన్న చోట ఎక్కువగా ఆడటానికి వీలుగా ఉంటుంది. ఇసుకను నిలువుగా చిన్న కట్టలాగా పోసుకుంటారు. ఇద్దరిలో ఒకరు చిన్న కట్టెపుల్లను తీసుకొని ఇసుకలో దాస్తారు. రెండోవారు పుల్ల ఎక్కడుండో గుర్తించి రెండు చేతుల్లో కప్పుతారు. అలా పుల్ల ఎవరికైతే దొరకదో వారు దొంగ. అప్పుడు వారి చేతిలో ఇసుకపోసి అందులో పుల్ల ఉంచి, వారు కళ్ళు మూసి కొంత దూరం తీసుకెళ్ళి ఇసుక కుప్ప పోస్తారు. తిరిగి మొదటి ప్రాంతానికి వచ్చి వారిని వదిలేస్తారు. ఎక్కడ ఇసుక కుప్ప పోశారో గుర్తించాలి. ఇలా ఎంతసేపైనా ఆడుకోవచ్చు.

తొక్కుడు బిళ్ళ :

ఈ ఆటను ఒంటరిగా లేదా జట్టుగా ఆడవచ్చు. పక్కపక్కనే నాలుగు నిలువు గళ్ళు, రెండు అడ్డ గళ్ళు గల దీర్ఘచతురస్రాకార గడులను గీయాలి. ఆడేవారు గడుల బయట నిలుచోవాలి. ముందుగా ఒకరు చేతిలో బిళ్ళను ముందు గడిలో వేసి కుంటికాలుతో బిళ్ళను చిమ్ముతూ (జరుపుతూ) మిగతా గడులను దాటించి బయటకు తీసుకురావాలి. ఆడుతున్నప్పుడు కాలు గాని, బిళ్ళ గాని గడుల గీతలు తాకరాదు. గడులన్నీ అయిపోయాక కాలివేళ్ళ మధ్య బిళ్ళను బిగించి పట్టుకొని దాన్ని కుంటికాలుతో ఎనిమిది గడులను గెంతి రావాలి. తరవాత కాలి మీద, తల మీద, అరచేతిలో, మోచేతి పైన, భుజం పైన పెట్టుకొని అన్ని గడులను దాటాలి. ఇవ్వన్నీ దాటిన వారే గెలిచినట్లు.

నాలుగు స్తంభాలాట (గుడ్లాట) :

ఈ ఆటలో ఐదుగురు పిల్లలుంటారు. నలుగురు నాలుగు వైపుల చతురస్రాకారంలో నిలబడాలి. వీరిలో ఒకరు దొంగగా ఉంటారు. దొంగ మధ్యలో నిలబడతారు. నాలుగు వైపుల ఉన్న మిగతావారు ఒకరి స్థానాన్ని ఒకరు మారుస్తూ ఉండాలి. ఇలా మారే క్రమంలో ఎవరైతే దొంగకు దొరుకుతారో వారు తదుపరి దొంగవుతారు. తిరిగి వారు ఇలాగే ఆడాల్సి ఉంటుంది.

చిత్తు బొత్తు :

ఇది ఇద్దరు కలిసి ఆడే ఆట. చేతిలో నాణెం తీసుకొని (బొమ్మ బొరుసు) ఊపాలి. ఎదుటివారిని నీకు చిత్తు కావాలా, బొత్తు కావాలా అడగాలి. అడిగి నేలపై వేసి చేతితో మూసి ఉంచాలి. ఒకవేళ వారు కోరుకున్నదే వెళితే వారు గెలిచినట్లు.

లగోరి (బుర్ర, వరంపీట్) :

ఈ ఆటలో రెండు జట్లు ఉంటాయి. ఎంతమందినా ఆడవచ్చు. మధ్యలో గుండ్రంగా వృత్తం గీసి అందులో నాలుగు లేదా ఐదు రాళ్ళు ఉంచుతారు. ఒక జట్టువారు రబ్బర్ బంతి తీసుకొని రాళ్ళను గురి చూసి కొట్టాలి. రాళ్ళు కిందపడి ఎదుటి జట్టువారు బంతిని పట్టుకుంటే ఇతర జట్టువారు అవులైనట్లు. అలా కాకుండా బంతి దూరంగా వెళితే, ఆ బంతిని తెచ్చేలోపు పడిపోయిన రాళ్ళను పేర్చాలి. రాళ్ళు పేర్చే క్రమంలో ప్రత్యర్థి జట్టు బంతిని తీసుకొని రాళ్ళు పేర్చే జట్టులోని వ్యక్తులను గురి చూసి కొడతారు. ఇవతలి జట్టువారు ఆ బంతిని తప్పించుకుంటూ రాళ్ళను పేర్చి లగోరి అని అరవాలి.

పులి జూదం ఆట (మదురంగం) :

ఇది ఇద్దరు ఆడే ఆట. చదరంగం, పచ్చీసులాగా గళ్ళను గీసుకొని చింతగింజలతో లేదా రాళ్ళతో ఆడే ఆట. ఇందులో పులి గొర్రను మింగకుండా జాగ్రత్తగా గడులతో ఆడతారు.

దాడుగుమూతలు (డీబ్డయి) :

మొదటి పిల్లలంతా చప్పట్లు వేసి మిగిలిన ఒకరితో 'డయి' ఆడిస్తారు. ఆ పిల్లవాడు బయటకు వెళ్ళి అంకెలు లెక్కించేసరికి మిగతా పిల్లలంతా దాక్కోవాలి. బయటి నుండి వచ్చిన పిల్లవాడు అందరిని వెతుకుతూ 'డీబ్' అంటూ అవుట్ చేయాలి. అందరూ అవుట్ అయ్యాక మొదట ఎవరైతే అవుట్ అయ్యారో వారు 'డయి' ఆడాల్సి ఉంటుంది.

ఖో... ఖో... :

ఈ ఆటను రెండు జట్లలో ఆడతారు. ప్రతి జట్టులో 12 మంది ఉంటారు. అందులో తొమ్మిది మంది మాత్రమే రంగంలో ఉంటారు. ఈ రెండు జట్లలో ఒక జట్టువారు కూర్చుంటారు. మరోజట్టువారు పరుగెత్తుతారు. కూర్చున్నవారు పరుగెత్తే వారిని అవుట్ చేయాలి. దీనికో నిర్ణీత సమయం ఉంటుంది. ఆ సమయంలోపు ఏ జట్టు వారిని తొందరగా అవుట్ చేస్తారో వారు గెలిచినట్లు.

మరిగళ్ళాట :

ఈ ఆటను వర్షాకాలంలో బాలురు ఆడే ఆట. పొడువాటి రెండు కర్రలకు (బొంగు) ఒక మూర ఎత్తులో ఒక చిన్న కర్రను అడ్డంగా కడతారు. వాటిపై నిలబడి కర్రలను పట్టుకొని బురదలో తిరుగుతారు. వారి కాళ్ళకు బురద అంటకుండా వారు అటూ ఇటూ తిరగడం ఈ ఆట ప్రత్యేకత.

జడకొప్పులాట :

ఊరి మధ్యలో ఒక మండపం వేస్తారు. మండపంలో పైన జడబల్ల చెక్కతో తయారుచేసి, దానికి 12 రంధ్రాలు చేసి ఒక్కో రంధ్రంలో ఒక్కో పట్టుతాడు కడతారు. 12 మంది కోలలు పట్టుకొని, పట్టుతాడును నడుముకు కట్టుకొని లయబద్ధంగా పాటలు పాడుతూ జడను అల్లుతారు. ఐదు రోజుల పాటు ఒక్కొక్క రోజు ఒక్కో రకమైన జడను అల్లుతారు.

గుయ్యేపుంజా :

ఇది రెండు జట్లలో ఆడతారు. మొదటి జట్టువారు కనబడకుండా దాక్కొని, అందులోంచి ఒకరిపైన ముసుగు వేసుకువచ్చి రెండో జట్టు ముందుకు తీసుకువస్తారు. వారి ముందు 'గుయ్యేపుంజా' అంటూ సూచిస్తారు. ఆ శబ్దం ఆధారంగా రెండవ జట్టువారు ఆ ముసుగు మనిషిని గుర్తిస్తే ఆ వ్యక్తి ఆ జట్టులో కలుస్తారు. గుర్తించకపోతే తన జట్టులోకే వెళ్ళిపోతారు. ఇలా రెండు జట్టువారు ఆడతారు. చివరకు ఏ జట్టులోనైతే ఎవరు మిగలరో వారు ఓడినట్లు.

పిట్టగూళ్ళాట :

ఈ ఆటను అమ్మాయిలు, అబ్బాయిలు ఆడుతారు. పచ్చి ఇసుకలో కాల్లు/ చెయ్యి దానిపైన ఇసుకపోసి మెత్తుకుంటూ గూడులాగా తయారు చేసుకొని మెల్లగా కాలు/ చెయ్యి తియ్యాలి. అప్పుడు చక్కని గూడులాగా తయారైతుంది.

రాయిది రంగం :

వర్షాలు పడి భూమి మెత్తగా మారినపుడు, కర్రతో గాని, గజంతో గాని ఈ ఆటను ఆడుతారు. ఈ ఆటను ఇద్దరు గాని, రెండు జట్లలో గాని ఆడుతారు. ఒకరు గజం / కర్ర భూమిలో దింపుతూ వెళతారు. ఎంత దూరం వరకైతే దింపుతూ వెళతారో అంత దూరం నుండి ఎదుటివారు / మరో జట్టువారు కుంటుకుంటూ ఆట మొదలుపెట్టిన ప్రదేశానికి రావాలి.

ఈ విధంగా ఎన్నో రకాలైన ఆటలు మనకున్నాయి. వీటిల్లో కొన్ని ఆటలు గ్రామాల్లో ఇంకా కనిపిస్తూ ఉండడం నిజంగా గొప్ప విషయం. ఆధునిక కాలంలో కూడా వాటిని ప్రజలు మర్చిపోలేదు. అంటే ఆ ఆటలు మన జీవనంలో భాగమైపోవడమే. అవి మన సంస్కృతికి ప్రతీకలు.

రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధన, శిక్షణాసంస్థ, హైదరాబాదు

పాఠశాల విద్యాశాఖ, తెలంగాణ రాష్ట్రం

- తీవ్రనిగుల బోధనాంశంగా తెలుగు అమలు -

తెలంగాణ సుందరమైన ప్రదేశం. భౌగోళికంగా సుసంపన్నమైన ప్రాంతం. నదులు, కొండలు, అడవులు, చెరువులు, వాగులు, నల్ల, ఎర్ర రేగడి భూములు, గనులు, ఖనిజాలతో విలసిల్లుతున్న ప్రాంతం. ఉత్తరాన గోదావరీ నది, దక్షిణాన కృష్ణానది, సహజ సరిహద్దులుగా నెలకొని ఉన్న ప్రాంతం. గోదావరినానుకొని దండకారణ్యం, కృష్ణనానుకొని నల్లమల అడవులు సహజ సంపద నిలయాలుగా ఉన్నవి. భౌగోళికంగా ఎన్నో అనుకూలతలు, వనరులు ఉన్న ప్రదేశం కావటంవల్ల ఇక్కడ ఎన్నో జాతుల వాళ్ళు వేల సంవత్సరాలుగా నివసిస్తున్నారు. వీరిలో గోండులు ఒకరు. తాము మూలపురుషులుగా భావించి పూజించే వారిలోని 'తెలింగం'ను తెలుగు జాతి మూలపురుషుడని ఆరుద్ర భావించాడు. స్థానికంగా ప్రాచీనకాలం నుంచి 'తలైంగ్' జాతివారు నివసించారని, 'తలైంగ్'లు నివసించినందువల్లనే 'తిలింగ, తెలుగు' పదాలు వచ్చాయని, వారు మాట్లాడే భాష 'తెలుగు' అని, ఆ జాతి 'తెలుగు' అని ఖండవల్లి సోదరులు భావించారు. మార్కండేయ, వాయు పురాణాల్లో 'తిలింగ' ప్రస్తావన ఉన్నది. గ్రీకు శాస్త్రజ్ఞుడు 'టాలెమి' తన యాత్రా చరిత్రలో 'టిలింగాన్' పదాన్ని పేర్కొన్నాడు. ఈ 'తిలింగ' శబ్దమే 'తెలుగు' శబ్దానికి మూలం. 'తెలుగు', 'గణం' కలిసి తెలంగాణగా మారినట్లు భావించవచ్చు. మెదక్ జిల్లాలోని తెల్లపూర్లో బయటపడిన క్రీ.శ. 1417 నాటి శాసనంలో 'తెలంగాణ' పదం ప్రయోగించబడింది. అనంతర కాలంలో, వ్యవహారాల్లో 'తెలంగాణ' పదం విస్తృత ప్రచారంలోకి వచ్చింది. ఇక్కడి ప్రజల భాష తెలుగు. తెలుగు మాట్లాడే వారుండే ప్రాంతం కాబట్టే ఇది 'తెలంగాణ' అని అంటున్నారు.

భాష కేవలం భావ వినిమయ సాధనం అనేది ప్రాథమిక భావన. భాష పరిధి చాలా విస్తృతమైంది. మన భౌతిక వాతావరణం, చరిత్ర, ఆర్థిక, రాజకీయ, సామాజిక ప్రత్యేకతలు, సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు, వారసత్వం, ఉజ్వల స్మృతులు భాషలో నిక్షిప్తమై ఉంటాయి. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే ఒక జాతి ఆత్మ ఆ జాతి భాషలో ప్రతిబింబిస్తుంది.

తెలంగాణ ప్రజలు వ్యవహరించే తెలుగు విశేషమైంది. ఎన్నో ప్రత్యేకతలు కలిగి ఉన్నది. లయబద్ధంగా ఉండడంవల్ల, దృశ్యాత్మకంగా ఉచ్చరించడంవల్ల వినసొంపుగా ఉంటుంది. జీవితానుభవాలలో వికసించిన సామెతలు, జాతీయాలు, పలుకుబడులు సహజంగానే ఇమిడి ఉండడంవల్ల అర్థవంతమై అలరిస్తున్నది. సహజత్వం, సరళత్వంతోపాటు సృజనాత్మకంగా సాగిపోతున్నది. భావాలను ప్రసన్నంగా వ్యక్తంచేసే పద్ధతివల్ల 'జాను తెనుగు' గా ప్రశంసలందుకున్నది. కమ్మని ధ్వనులకు, కమనీయ అలంకారాలకు నెలవైన భాష. జానపద గీతాలకైనా, పద్యకావ్యాలకైనా, అలవోకగా ఒదిగిపోయే అందమైన భాష. సంస్కృత, ఉర్దూ, పారశీ, అరబ్బీ, ఆంగ్ల, హిందీ పదాలను కలుపుకొని పదవిస్తృతి సాధించి విశాలతత్వంతో కొత్త సాబగులను అద్దుకొని పురోగమిస్తున్న భాష.

ఎన్నో సాహితీ ప్రక్రియలకు పురుడుపోసుకున్న ప్రాంతం తెలంగాణ. తొలికందం, ద్విపద, సీసం, శతకం, దేశీపురాణం, అచ్చతెనుగు కావ్యం, యక్షగానం, పాట-గేయం వంటి సాహితీ ప్రక్రియలు తెలంగాణ కవుల కలాల నుండి జాలువారినవే! వేల సంవత్సరాల చరిత్ర కలిగి ఉన్నది కాబట్టే 'తెలుగు'కు ప్రాచీన హోదా గూడా లభించింది. భారతదేశంలో అత్యధికులు మాట్లాడే భాషల్లో తెలుగు 4వ స్థానంలో ఉన్నది.

తెలుగు ఇక్కడి వారికి మాతృభాష. ఇతరులకు తమ అవసరాలను తీర్చే ప్రాంతీయ భాష. తెలుగును అభ్యసించడం వ్యక్తిగత, సామాజిక అవసరం. ఎవరైనా తమ మాతృభాషలోనే ఆలోచిస్తారు. అతి సున్నిత భావాలనైన మాతృభాషలో వ్యక్తంచేసినంత ప్రభావవంతంగా ఇంకే భాషలోనూ చేయలేరు. ఏ మాధ్యమంలో చదువుతున్నప్పటికీ మాతృభాషలో అర్థం చేసుకొని, అవసరమైన సందర్భాలలో ఇతర భాషలోకి అనువదించుకొని వ్యక్తం చేస్తారు. తెలుగు మాతృభాషకానివారు తెలంగాణ రాష్ట్రంలో తెలుగు నేర్చుకోవడంవల్ల తమ దైనందిన వ్యవహారాలను సమర్థంగా నిర్వహించుకోగలుగుతారు. ఇక్కడి ప్రజలతో మమేకం కావడంలో, మానవ సంబంధాలు ఏర్పరచుకోవడంలో, తెలంగాణ ప్రజల సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు, ఆచార వ్యవహారాలను అర్థం చేసుకోవడం తెలుగేతరులకు ఒక సామాజిక అవసరం. అందుకే తమ మాతృభాషతో పాటు తెలుగును నేర్చుకోవడం వారికి అత్యవసరంగా మారింది. అట్లాగే ఒకటి కంటే ఎక్కువ భాషలు నేర్చుకొనే సత్తా కూడా పిల్లలకుందని, ఎన్ని ఎక్కువ భాషలు నేర్చుకొంటే, అది వారి విజ్ఞాన పరిధిని అంత విస్తృతపరుస్తుందని, ఆయా భాషలపట్ల సున్నితత్వము, గౌరవభావం, సహనం, విశ్లేషణ, సృజనాత్మక వంటివి వ్యక్తుల్లో వృద్ధిచెందుతాయని భాషావేత్తలు పేర్కొన్నారు.

దురదృష్టవశాత్తు ఈ మధ్యకాలంలో తెలుగు మాట్లాడేవారి సంఖ్య తగ్గుతున్నదని UNESCO, ప్రసారమాధ్యమాలు పేర్కొనడం గమనార్హం. ఆంగ్ల మాధ్యమాల మోజులో తెలుగు అభ్యసనం నిర్లక్ష్యానికి, న్యూనతకు లోనౌతున్నది. దీనివల్ల మన భాష, సాహిత్యం, చరిత్ర, సంస్కృతి. సంప్రదాయాలకు దూరమయ్యే ప్రమాదం వాటిల్లుతున్నది. ఈ పరిస్థితిని అధిగమించి 'తెలుగు'ను ప్రతి ఒక్కరూ అభ్యసించేలా చేయడం తక్షణావసరంగా మారింది.

ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల సందర్భంగా తెలంగాణ రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి గౌరవనీయులు శ్రీ కల్వకుంట్ల చంద్రశేఖర్ రావు గారు తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని విద్యార్థులందరూ తప్పనిసరిగా తెలుగును ఒక సబ్జెక్టుగా చదువాలని, దీనికి చట్టాన్ని రూపొందిస్తామని 2017 డిసెంబర్ లో నిర్వహించిన ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల ప్రారంభ, ముగింపు సమావేశాల్లో ప్రకటించి తన భాషాభిమానాన్ని చాటారు. ఇందుకోసం తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు సంఖ్య 213, తేది : 31-10-17 ద్వారా ఒక కమిటీని నియమించింది. కమిటీ సభ్యులు పంజాబ్, ఢిల్లీ, తమిళనాడు, కర్నాటక వంటి రాష్ట్రాలతోపాటు, సి.బి.ఎస్.ఇ., ఐ.సి.ఎస్.ఇ., కేంద్రీయ విద్యాలయాలు వంటి సంస్థలను సందర్శించి భాషా వినియోగం, వివిధ భాషల అభ్యసనం, అమలుతీరు తెన్నులను క్షుణ్ణంగా అధ్యయనం చేసి ప్రభుత్వానికి నివేదిక సమర్పించారు.

గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు ఈ నివేదికను పరిశీలించి, చర్చించి ఒకటవ తరగతి నుండి 10వ తరగతి వరకు తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని అన్ని యాజమాన్యాలు, అన్ని మాధ్యమాలకు చెందిన పాఠశాలల్లో 'తెలుగు'ను తప్పనిసరి బోధనాంశంగా 2018-19 విద్యా సంవత్సరం నుండి అమలు చేయడానికి చట్టాన్ని రూపొందించాలని నిర్ణయం తీసుకొన్నారు. ఇందుకనుగుణంగా 2018 మార్చి మాసంలో జరిగిన శాసన సభ, శాసన మండలి సమావేశాల్లో బిల్లును ప్రవేశపెట్టారు. తేది : 30-03-2018 రోజునాడు "Act No.10 of 2018" గా తెలంగాణ రాష్ట్రంలో తెలుగును బోధించడం, నేర్చుకోవడం తప్పనిసరి (Teaching and Learning Telugu Language At Compulsory in the State of Telangana) అనే పేరుతో చట్టం రూపొందింది.

చట్టంలోని అంశాలను అమలుపర్చుటకు అవసరమైన వివరణలు, విధివిధానాలు, వివిధ అంశాలతో తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు 15ను తేది : 01-06-2018 రోజునాడు విడుదల చేసింది. ఇందుకనుగుణంగా తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని అన్ని యాజమాన్యాలు, అన్ని మాధ్యమాలకు చెందిన పాఠశాలల్లో 2018-19 విద్యా సంవత్సరం నుండి తెలుగును విధిగా నేర్పాలని, విద్యార్థులు నేర్చుకోవాలని తెలుపుతూ పాఠశాల విద్యాశాఖ, తేది : 29-06-2018 రోజున ఉత్తర్వులను జారీ చేసింది.

పాఠశాలలో తప్పనిసరి బోధనాంశంగా తెలుగును బోధించడం, నేర్చుకోవడం గురించి రూపొందించిన చట్టం 10, తేది : 30-03-2018, ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు 15, తేది : 01-06-2018లోని ముఖ్యాంశాలు.

- తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని అన్ని యాజమాన్యాలు అనగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అధీనంలోని ప్రభుత్వ, జిల్లా పరిషత్, మండల పరిషత్ పాఠశాలలు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ గుర్తింపుపొందిన ప్రైవేటు పాఠశాలలు, ఎయిడెడ్ పాఠశాలలు, సి.బి.ఎస్.ఇ., ఐ.సి.ఎస్.ఇ., ఐ.బి. సంస్థలకు అనుబంధంగా నడిచే అన్ని రకాల పాఠశాలల్లో 2018-19 విద్యా సంవత్సరం నుండి తెలుగును తప్పనిసరి బోధనాంశంగా అమలుపరుస్తారు.
- మన రాష్ట్రంలోని రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అధీనంలోని తెలుగు, ఆంగ్ల మాధ్యమ పాఠశాలల్లో తెలుగు ఇప్పటికే అమలులో ఉన్నది. ఐతే ఇతర మాధ్యమ పాఠశాలల్లో అనగా ఉర్దూ, హిందీ, కన్నడ, తమిళం, బెంగాలి, మరాఠీ మాధ్యమ పాఠశాలల్లో, సి.బి.ఎస్.ఇ., ఐ.సి.ఎస్.ఇ., ఐ.బి.పాఠశాలల్లో కూడా తెలుగును నేర్పడాన్ని దశల వారీగా అమలుపరుస్తారు. అనగా ఇప్పటివరకు తెలుగును అమలుచేయని పాఠశాలల్లో 2018-19 విద్యా సంవత్సరంలో ఒకటవ తరగతితో ప్రాథమిక స్థాయిలో ప్రారంభించి సంవత్సరానికి ఒక తరగతి చొప్పున విస్తరిస్తారు. అట్లాగే ఉన్నత పాఠశాలల్లో 2018-19 విద్యా సంవత్సరంలో 6వ తరగతితో ప్రారంభించి ఒక్కో సంవత్సరానికి ఒక తరగతి చొప్పున విస్తరిస్తారు.

అమలు సం॥	ప్రాథమిక స్థాయి	ఉన్నత స్థాయి
2018-19	1వ తరగతి	6వ తరగతి
2019-20	1, 2వ తరగతి	6, 7వ తరగతి
2020-21	1, 2, 3వ తరగతి	6, 7, 8వ తరగతి
2021-22	1, 2, 3, 4వ తరగతి	6, 7, 8, 9వ తరగతి
2022-23	1, 2, 3, 4, 5వ తరగతి	6, 7, 8, 9, 10వ తరగతి

- ఇతర మాధ్యమ పాఠశాలల్లో తెలుగు బోధించడానికి ఉపాధ్యాయులను లేదా విద్యార్థులను ప్రభుత్వం నియమిస్తుంది.
- ఏ పాఠశాలలోనైనా రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధన శిక్షణాసంస్థ రూపొందించిన తెలుగు వాచకాలనే వినియోగించాలి. ఇందుకోసం 2018-19 విద్యా సంవత్సరంలో ఇతర మాధ్యమ పాఠశాలల విద్యార్థులు తెలుగు నేర్చుకోవడానికి 6వ తరగతి తెలుగు పాఠ్యపుస్తకాలు రూపొందించారు.
- ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు సంఖ్య 17, తేది : 14-05-2014 ప్రకారం నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనాన్ని తెలుగు భాష కోసం నిర్వహించాలి. 10వ తరగతిలో ప్రభుత్వం నిర్దేశించిన కనీస ఉత్తీర్ణత మార్కులను పొందాల్సి ఉంటుంది.
- తెలుగు, ఆంగ్ల మాధ్యమ ప్రాథమిక పాఠశాలల్లో తెలుగుతోపాటు ఆంగ్లాన్ని అభ్యసిస్తారు నేర్చుకొంటారు. ఇది గతంలోవలె కొనసాగుతుంది. ఐతే ఇతర మాధ్యమాలు అనగా ఉర్దూ, హిందీ, బెంగాలి, తమిళం కన్నడ, మరాఠీ మాధ్యమ పాఠశాలల్లో ఇప్పటి వరకు వారి మాతృభాష, ఆంగ్లాన్ని మాత్రమే నేర్చుకొంటున్నారు. 2018-19 విద్యా సంవత్సరం నుండి తెలుగును కూడా తప్పనిసరిగా బోధించాలి. విద్యార్థులు నేర్చుకోవాలి.
- అట్లాగే ఉన్నత పాఠశాలల్లో ఇప్పటికే తెలుగు, ఆంగ్ల మాధ్యమ పాఠశాలల్లో తెలుగును నేర్చుకొంటున్నారు. ఇది ఇలాగే కొనసాగుతుంది. ఐతే ఇతర మాధ్యమ పాఠశాలల్లో 2018-19 విద్యా సంవత్సరం నుండి తెలుగు, ఆంగ్లం భాషలతోపాటు తృతీయ భాషగా హిందీ / ఉర్దూ / సంస్కృతం / వారి మాతృభాషలలో ఏదైనా ఒక దానిని కూడా నేర్చుకోవచ్చు.

- సి.బి.ఎస్.ఇ., ఐ.సి.ఎస్.ఇ., ఐ.బి. పాఠశాలలో ప్రాథమిక స్థాయిలో రెండు భాషలనే నేర్పుకొంటారు. దీంట్లో ఆంగ్లం తప్పనిసరి. ఐతే ద్వితీయ భాషగా తెలుగు నేర్చుకోనే అవకాశమున్నది. కాని తప్పని సరికాదు. కాబట్టి చట్టం వల్ల తప్పనిసరిగా తెలుగును నేర్చుకోవాల్సి ఉంటుంది. వారి మాతృభాషను తృతీయ భాషగా నేర్చుకోవచ్చు.
- ఐదవ తరగతి వరకు తెలుగు చదువకుండా 6వ తరగతిలో ప్రవేశించిన విద్యార్థుల కోసం సరళమైన తెలుగు వాచకాలను చదువడం, రాయడం, చేయగలిగేలా రూపొందించారు. 5వ తరగతి వరకు తెలుగు చదివిన వారికి 6వ తరగతిలో సాధారణ తెలుగు వాచకం 'సవ వసంతం'ను వినియోగించాలి. 1వ తరగతిలో కూడా తెలుగు, ఆంగ్ల మాధ్యమ పాఠశాలల్లో సాధారణ తెలుగువాచకం జాబిలి-1 ని, ఇతర మాధ్యమాలలో 'తేనెపలుకులు'-1 సరళమైన తెలుగు వాచకాన్ని వినియోగించాలి.
- ఎవరైనా పిల్లలు 7వ తరగతి వరకు తెలుగు చదువకుండా '8' వ తరగతిలో లేదా ఆపై తరగతుల్లో మన రాష్ట్రంలో విద్యను అభ్యసించడానికి పాఠశాలల్లో ప్రవేశం పొందితే వారు 'తెలుగు' నేర్చుకోవడాన్ని మినహాయింపునిస్తారు. అయితే దీనికి సంబంధిత జిల్లా విద్యాధికారి ద్వారా సంచాలకులు, పాఠశాల విద్యాశాఖ గారికి దరఖాస్తు సమర్పించి మినహాయింపు పొందాల్సి ఉంటుంది.

చట్ట ఉల్లంఘన - చేపట్టే చర్యలు

- "తెలుగు తప్పనిసరి చట్టాన్ని" ఉల్లంఘించడం అంటే...
 - ఎ) తెలుగును తప్పనిసరి సబ్బట్టుగా బోధించకపోవడం.
 - బి) తెలుగు భాషోపాధ్యాయుడిని / బోధకుడిని తెలుగును బోధించడానికి కేటాయించకపోవడం.
 - సి) రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రూపొందించిన ప్రభుత్వ తెలుగు పాఠ్యపుస్తకాలను వినియోగించకపోవడం.
 - డి) చట్టంలో పేర్కొన్న ఇతర నియమాలను పాటించకపోవడం. (Act No.10 off 2018 జి.వో.నెం.15, తేది : 01-06-2018)
- పైన తెల్పిన విధంగా ఏదైనా ప్రైవేటు యాజమాన్యానికి చెందిన పాఠశాలలు తెలుగును తప్పనిసరి బోధనాంశంగా అమలుచేయడంలో విఫలమైతే చట్టాన్ని ఉల్లంఘించినట్లుగా భావిస్తారు. ఈ సందర్భంలో కింది చర్యలు చేపడతారు.

అవి :

 - ఏదైనా పాఠశాలలో తెలుగు అమలుతీరు చట్టాన్ని ఉల్లంఘించినట్లు దృష్టికివస్తే జిల్లా విద్యాధికారి నోటీసు జారీ చేస్తాడు. దీనికి సంబంధిత యాజమాన్యం 15 రోజులలోగా జవాబివ్వాలి.
 - జవాబిచ్చిన తర్వాత మళ్ళీ పరిశీలిస్తారు. అయినప్పటికీ చట్ట ఉల్లంఘన కొనసాగితే జిల్లా విద్యాధికారి జిల్లా కలెక్టరు దృష్టికి తీసుకెళతాడు. జిల్లా కలెక్టరు మొదటి తప్పుగా భావించి 50,000/- (యాభైవేల రూపాయలను) అపరాధ రుసుంను విధిస్తాడు. సదరు పాఠశాల యాజమాన్యం దీని గురించి పాఠశాల విద్యా సంచాలకులకు అప్పీలు చేసుకోవచ్చు.
 - అయినప్పటికీ ఇదే విధంగా రెండవసారి కూడా ఉల్లంఘించినట్లైతే జిల్లా కలెక్టరు గారు సదరు పాఠశాలలకు ఒక లక్ష రూపాయల అపరాధ రుసుమును విధించవచ్చు.
 - అట్లాగే మూడవ సారి కూడా జరిగితే, ఆ పాఠశాల గుర్తింపును రద్దుచేస్తారు. ఇలా గుర్తింపు రద్దైన పాఠశాలల్లో చదివే విద్యార్థులకు 10వ తరగతి పరీక్షను రాష్ట్రంలోని ఎస్.ఎస్.సి. బోర్డు లేదా సి.బి.ఎస్.ఇ. లేదా ఐ.సి.ఎస్.ఇ. వంటి ఏ బోర్డు కూడా పరీక్షలు నిర్వహించడానికి అవకాశముండదు.

రాష్ట్ర స్థాయి, జిల్లా స్థాయి కమిటీలు :

- రాష్ట్రంలోని అన్ని పాఠశాలల్లో తెలుగును తప్పనిసరిగా బోధించడాన్ని పరిశీలించి చర్యలు చేపట్టడానికి రాష్ట్ర స్థాయిలో ఒక కమిటీని, అట్లాగే జిల్లా కలెక్టరు నేతృత్వంలో జిల్లా స్థాయి కమిటీని ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేస్తుంది. ఈ కమిటీలు మొదటి సంవత్సరంలో ప్రతి మూడు మాసాలకు ఒకసారి, రెండవ సంవత్సరం నుండి ఆరు మాసాలకొకసారి సమావేశమై సమీక్షించి తగు చర్యలు చేపట్టడానికి ప్రభుత్వానికి నివేదికను సమర్పిస్తుంది.

వృత్తంతర శిక్షణలు :

- రాష్ట్రంలోని అధికారులు మానిటరింగ్ సభ్యులు, ఉపాధ్యాయులు మొదలగువారందరికీ రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధన శిక్షణాసంస్థ ప్రతి సంవత్సరం శిక్షణ కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తుంది.
- రాష్ట్ర, జిల్లాస్థాయి అధికారులు, మండల విద్యాధికారులు, ఉపాధ్యాయ విద్యా కళాశాలల ప్రిన్సిపాళ్ళు, ఉపవిద్యాధికారులకు రాష్ట్ర స్థాయిలో శిక్షణ కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తారు.
- అట్లాగే ప్రధానోపాధ్యాయులు, ఉపాధ్యాయులు, మండల విద్యాధికారులు మొదలగు వారికి జిల్లా విద్యాధికారి నేతృత్వంలో జిల్లాస్థాయిలో శిక్షణ కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తారు.

వనరులను సమకూర్చడం

- అన్ని పాఠశాలల్లో తెలుగును సమర్థవంతంగా బోధించడానికి, విద్యార్థులు నేర్చుకోడానికి వీలుగా పాఠశాలల్లో, గ్రంథాలయాలను ఏర్పాటుచేయాలి.
- బోధనాభ్యసన సామగ్రిని సమకూర్చాలి.
- సాంకేతికతను వినియోగించాలి. డిజిటల్ పాఠాల బోధనను చేపట్టాలి.
- పాఠశాలల్లో బాలసాహిత్యం పిల్లలకు అందుబాటులో ఉంచడం ద్వారా తెలుగును నేర్చుకొనే వాతావరణాన్ని కల్పించాలి.

ముగింపు

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో తెలుగును తప్పనిసరి సబ్జెక్టుగా అన్ని పాఠశాలల్లో బోధించి పిల్లలు నేర్చుకొనేలా చేయాలి. తద్వారా తెలంగాణ సంస్కృతి, చరిత్ర, సంప్రదాయాలు వంటివి పిల్లలు అర్థం చేసుకొని, వాటి గొప్పదనాన్ని గుర్తించి గౌరవించాలి. తెలుగేతరులు తెలుగును నేర్చుకోవడం ద్వారా తెలంగాణ సమాజంతో మమేకమై, ఉన్నతమైన మానవ సంబంధాలను నెలకొల్పాలి. వారి దైనందిన అవసరాలను తీర్చుకోగలగాలి. ఈ సదుద్దేశంతో రూపొందించిన చట్టాన్ని అమలుపరచడంలో మనం అందరం భాగస్వాములం కావాలి.

బాలలపై లైంగిక వేధింపులు - ప్రశ్నోత్తరాల ద్వారా అవగాహనకల్పన

బాలల సంరక్షణ - పాఠశాలల పాత్ర

1.1. పాఠశాలల్లో బాలల సంరక్షణ ప్రణాళిక ఎందుకు ఉండాలి?

బాలల హక్కులు, బాలల పరిరక్షణ అంశాలు అభ్యుదయ రీతిలో, సమగ్రంగా, బాలలే కేంద్రంగా రూపుదిద్దుకుంటున్నాయి. అందువల్ల పిల్లలతో ప్రమేయం కలిగి ఉండే ప్రతి ఒక్కరూ పిల్లల రక్షణ చర్యలకు సంబంధించి అవగాహన కలిగి ఉండాలి.

ఇల్లు తరువాత పాఠశాలలే బాలలకు సురక్షితమైనవి సంతోషాన్ని అందించేవి. కాబట్టి పాఠశాలల్లో శిశు సంరక్షణా పథకం అవసరం.

1.2. రాజ్యాంగంలోని అధికరణ 21 గౌరవంతో జీవించే హక్కును తెలుపుతుంది. అలాగే 14 సంవత్సరాల లోపు పిల్లలందరికీ విద్యా హక్కును కూడా ఈ అధికరణమే వివరిస్తుంది.

విద్యాహక్కు చట్టం ప్రకారం : పిల్లలను శారీరకంగా శిక్షించడం (ఉపాధ్యాయులు కొట్టడం వంటివి) వారిపై దాడిగానే పరిగణిస్తారు. ఇది వారి స్వేచ్ఛ, గౌరవాలకు భంగకరం. శారీరక శిక్షలకు భయపడి పిల్లలు బడికి వెళ్లటానికి నిరాకరిస్తారు లేదా శాశ్వతంగా బడికి వెళ్లటం మానేస్తారు. ఈ విధంగా శారీరక శిక్షలు పిల్లల విద్యా హక్కుకు భంగం కలిగిస్తున్నాయి.

1.3. బాలల హక్కులు, సంరక్షణ, సంస్థాపరమైన బాధ్యతలు:

UNCRC (యునైటెడ్ నేషన్స్ కన్వెన్షన్ ఆన్ ద రైట్స్ ఆఫ్ ద చైల్డ్) నిబంధన 19 ప్రకారం ఈ ఒప్పందంలోని భాగస్వామ్య దేశాలన్నీ పిల్లల తల్లిదండ్రులు, చట్టబద్ధ సంరక్షకులు లేదా బాగోగులు చూసుకునే మరెవరి సంరక్షణలోనైనా ఉన్నప్పుడు లైంగిక వేధింపు, శారీరక లేదా మానసిక హింస, గాయం లేదా వేధింపు, నిర్లక్ష్యం, నిరక్ష్య వైఖరి, తిండిపెట్టక పోవడం లేదా దోపిడీలకు గురి కాకుండా చట్ట, పాలనాపర, సామాజిక, విద్యాపరమైన చర్యలను తీసుకోవాలి. అన్ని రకాల వేధింపులు, నిర్లక్ష్యాల నుంచి రక్షణ పొందే హక్కు బాలలకు ఉందని UNCRC స్పష్టం చేస్తోంది.

బాలల విద్యార్థి దశలో వారందరికీ రక్షణ కలిగించడమనేది విద్యార్థి దశలో క్లిష్టమైనది. బాలలు 12 సంవత్సరాల పాటు పాఠశాలలో గడుపుతారు కాబట్టి పాఠశాల యాజమాన్యం, పిల్లల కుటుంబాలు వారి సంరక్షణకై ప్రధాన భూమికను నిర్వహించాలి.

1.4. విద్యాహక్కు చట్టం 2009 - బాలల హక్కులపై అధ్యయనబాధ్యతలు :

విద్యా హక్కు చట్టం సెక్షన్ 29 ఏమి చెబుతుందంటే చట్టంలోని సబ్ సెక్షన్ (ఉప నిబంధన) (1) కింద పాఠ్య ప్రణాళిక రూపొందించేటప్పుడు పాఠశాల లేదా విద్యాధికారులు కింది అంశాలను తప్పక పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి:

- ◆ పాఠ్యాంశాలు రాజ్యాంగ విలువలకు అనుగుణంగా ఉండాలి.
- ◆ బాలుడు/బాలిక బహుముఖాభివృద్ధి లక్ష్యం కావాలి.
- ◆ బాలల జ్ఞానం, సమర్థత, ప్రజ్ఞలను అభివృద్ధి చేయాలి.
- ◆ పిల్లల శారీరక, మానసిక సామర్థ్యాలను పూర్తి స్థాయిలో అభివృద్ధి చేయాలి.
- ◆ పిల్లలే కేంద్రంగా స్నేహ పూరిత వాతావరణంలో స్వయంగా వారే కనుగొనడం, వెలికి తీయడం వంటి వివిధ కార్యక్రమాల ద్వారా నేర్చుకునేటట్లు చేయాలి.
- ◆ బోధన సాధ్యమైనంత వరకు వారి మాతృభాషలోనే సాగాలి.
- ◆ పిల్లలు ఎటువంటి భయం, బాధ, ఆందోళన లేకుండా స్వేచ్ఛగా వారి భావాలను వ్యక్తం చేసే వాతావరణం సృష్టించాలి.
- ◆ బాలుడు/బాలిక యొక్క జ్ఞాన అవగాహన స్థాయిని, దానిని వారు అనువర్తించే సామర్థ్యాన్ని ఎప్పటికప్పుడు, సమగ్రంగా మూల్యాంకనం చేయాలి.

ఈ నిబంధనలన్నీ శిశువుకు భయరహిత వాతావరణాన్ని కల్పించడం, పాఠశాలలో ఎలాంటి దాడికి అవకాశం లేకుండా వారి సంరక్షణ యోగక్షేమాలకు ఆస్కారం కల్పించడం ముఖ్యం.

2. POCSO చట్టం, 2012 ప్రకారం బాలలపై లైంగిక దుశ్చర్య అంటే ఏమిటి?

కింది సందర్భాల్లో బాలుడు/బాలిక ఏదైనా లైంగిక కార్యక్రమంలో పాల్గొనడం లేదా ప్రమేయం కలిగి ఉండడాన్ని బాలుడు/బాలిక పై లైంగిక దుశ్చర్యగా చెప్పవచ్చు.

ఆ సందర్భాలు ఏమిటంటే-

- ◆ బాలుడు/బాలికకు జరుగుతున్నది అర్థం కాకపోవడం.
- ◆ బాలుడు/బాలిక తన అసమ్మతిని తెలియచేయలేని అశక్తత.
- ◆ బాలుడు/బాలికకు తమ సమ్మతిని తెలియజేసే పరిపక్వత లేనప్పుడు.
- ◆ చట్టాన్ని ఉల్లంఘించినప్పుడు లేదా సామాజిక కట్టుబాట్లను అతిక్రమించినప్పుడు.

ఒక బాలుడు లేదా బాలికను లైంగికానందం కోసం వయోజనుడు లేదా పెద్ద వాడు లేదా జ్ఞానం ఉన్న బాలుడు/బాలిక ఉపయోగించుకుంటే, ఆ చర్య లైంగిక దుశ్చర్య అవుతుంది. ఈ దాడి శారీరకమైనది, మాటలు లేదా ఉద్వేగాలతో కూడుకున్నది కావచ్చు.

అవి ఏమిటంటే-

- ◆ వస్త్రాన్ని తొలగించి కాని లేదా వస్త్రం పై నుంచి కాని శరీరంలోని ఏ భాగాన్నయినా లైంగికంగా తాకడం.
- ◆ చొప్పించే లైంగిక దాడి (నోటి ద్వారా చొప్పించడం కూడా వస్తుంది).
- ◆ లైంగిక చర్యకు బాలుడు/బాలికను ప్రేరేపించడం (హస్త ప్రయోగం కూడా ఇందులోకి వస్తుంది).
- ◆ బాలుడు/బాలిక ముందు ఉద్దేశపూర్వకంగా లైంగిక చర్యకు పాల్పడడం.
- ◆ పిల్లలకు అశ్లీల సాహిత్యాన్ని, చిత్రాలను చూపడం లేదా అశ్లీల చిత్రాల తయారీకి పిల్లను ఉపయోగించుకోవడం.
- ◆ ఒక వయోజన వ్యక్తి అతని/ ఆమె రహస్యాంగాలు లేదా మర్మాంగాలను పిల్లలకు చూపడం (ఎగ్జిబిషనిజం).
- ◆ పిల్లలను వ్యభిచారం లేదా పదుపు వృత్తిలోకి ప్రోత్సహించడం.
- ◆ పిల్లలతో అశ్లీల సంభాషణలు చేయడం.

3. ఉపాధ్యాయుడు ఇలా ఆలోచించాలి...

- ఎ) బాలలపై లైంగిక దాడి మా పాఠశాలలో ఒక సమస్య కాదు.
- దీ) నా బాధ్యత విద్యా బోధన, పిల్లల రక్షణ కాదు.
- జ) బాలలపై లైంగిక వేధింపుల నిరోధం పట్ల చట్టాలు, నియమాలు నేనెందుకు తెలుసుకోవాలి?

విద్యావేత్తలు / ఉపాధ్యాయులు తమవంతు బాధ్యతగా అనుమానాస్పద లైంగిక దాడి లేక అవమానకరమైన పరిస్థితులను తరగతి గదుల్లో భయరహిత వాతావరణం నెలకొల్పడంలో వారి ఫిర్యాదు ముఖ్యం. ఆకలి లేదా అనారోగ్యాలవలే ఇతరులు కీడు చేస్తారోమేనన్న భయం, వాటికి సంబంధించిన అనుభవాలు కూడా పిల్లల అభ్యుదయను దెబ్బతీస్తాయి. అందువల్ల ఇటువంటి ప్రమాదాలను ముందుగానే పసిగట్టి, తగిన నివారణ చర్యలను తీసుకోవడం పాఠశాల సిబ్బందికే సాధ్యమవుతుంది. అందువల్ల వారి నిరంతర పర్యవేక్షణ ఎంతో కీలకం.

పిల్లల రక్షణ, సంక్షేమాలను పెంపొందించడానికి, వారిని అపాయకర పరిస్థితుల నుంచి తప్పించడానికి పాఠశాలలు, వాటి సిబ్బంది సామాజిక కార్యక్రమాలు; పోలీస్, చట్టం, ఆరోగ్య సేవల్లో పాల్గొని తమ వంతు పాత్రను పోషించాలి.

పాఠశాల సిబ్బంది తమ పిల్లలు (విద్యార్థులు) లైంగిక దాడికి లేదా నిర్లక్ష్యానికి గురవుతున్నారని తెలిసినా లేదా లైంగికదాడికి, నిర్లక్ష్యానికి గురైనా లేదా ప్రస్తుతం అటువంటి పరిస్థితుల్లో ఉన్నా వెంటనే వారు ఎటువంటి అలస్యం చేయకుండా సమాచారాన్ని నిర్దేశిత అధికారులకు ఫిర్యాదు చేయాలి.

POCSO చట్టం - 2012లోని సెక్షన్ 21(1) ననుసరించి బాలలపై లైంగిక దాడుల గురించి ఫిర్యాదుచేయడంలో న్యాయశాఖ తగ చర్యలు గైకొనడం, తల్లిదండ్రులు, మైట్రులు, పాఠశాల సిబ్బందికి బాధ్యత కల్పించారు. ఇందులో విఫలమైతే ఫిర్యాదుపై అనుమానం వస్తే అది నేరంగా పరిగణించబడుతుంది. ఈ చట్టం ఫిర్యాదు చేయడంలో సమాచారం అందించడంలో ఆటంకాలు ఉంటే అవి వృత్తిపరమైన విధుల్లో లోపంగాను, విషయ గుప్తతను పాటించడంలో బాధ్యతను గుర్తు చేస్తుంది.

4. సమస్యను ఫిర్యాదు చేస్తే ఇక నేను ఆ క్లిష్టమైన విధానాలు, ఇబ్బందుల్లో ఇరుక్కుంటానని చింతపడుతున్నాను. నిజమేనా?

ఫిర్యాదు చేసినంత మాత్రాన మొత్తం అన్నీ మీరు ఒక్కరే చూసుకోవాల్సిన పని లేదు. పాఠశాల ఉపాధ్యాయుడు/ ఉపాధ్యాయురాలిగా ఒక బాలుడు / బాలిక పై లైంగిక దాడి జరిగిందని తెలిసినా లేదా జరిగే ప్రమాదం ఉందని అనుమానం ఏర్పడినా కేవలం ఆ విషయాన్ని సంబంధిత అధికారులకు ఫిర్యాదు చేయడంతో మీ బాధ్యత ముగుస్తుంది.

అయితే, మీరు పాఠశాలలో ఏర్పాటు చేసిన ఫిర్యాదు నిబంధనలను పాటించాలి. అవి:

- ◆ బాలుడు/బాలిక చెప్పింది వినాలి. జరిగిన విషయాన్ని వెల్లడించి మంచి పని చేశారని వారికి మద్దతు ఇచ్చి ధైర్యం చెప్పాలి. ఇక భద్రంగా ఉంటామన్న భావన పిల్లల్లో కలిగించాలి.
- ◆ విషయాలను గోప్యంగా ఉంచుతామన్న హామీ ఇవ్వొద్దు. భద్రత కోసమే వివరాలను అవసరమైన వారికి వెల్లడించడం జరుగుతుందని వారికి అర్థమయ్యేలా వివరించాలి.
- ◆ నిర్దేశిత అధికారికి లేదా పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయుడికి లేదా హెల్ప్ లైన్ కు లేదా పోలీసులకు ఫిర్యాదు చేయాలి.
- ◆ అన్ని సంభాషణలు, తీసుకున్న చర్యల వివరాలను భద్రపరచాలి. అలస్యం చేయవద్దు.
- ◆ విచారణ మీ బాధ్యత కాదు. పిల్లల రక్షణ కోసం విధుల నిర్వహించే నిపుణులకు ఫిర్యాదు ఇవ్వడంతో మీ పాత్ర ముగుస్తుంది.

5. పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులుగా నా పాఠశాలలో భద్రతా వాతావరణాన్ని ఎలా సృష్టించగలను?

5.1. కనీస అవసరాలు:

- ◆ స్పష్టమైన ఫిర్యాదు మరియు స్పందన వ్యవస్థ కలిగిన ఒక బాలల రక్షణ ప్రణాళిక లేదా విధానాన్ని రూపొందించుకోవాలి.
- ◆ స్కూలు సిబ్బందిలో ఒకరిని ఈ బాలల రక్షణ ప్రణాళికకు ఇన్‌చార్జ్‌గా నియమించాలి. అవసరం అయినపుడు సహకారం అందించడానికి డిప్యూటీ ఇన్‌చార్జ్‌ని కూడా ఏర్పాటు చేయాలి.
- ◆ బాలల సంరక్షణ చట్టాలు వాటికి సంబంధించిన మార్గదర్శకాలు, రిఫరల్ ఏజెన్సీల గురించి అవగాహన కలిగి ఉండాలి.
- ◆ భద్రతా నియమాలు, పాఠశాల విధానాల గురించి విద్యార్థులకు, వారి తల్లిదండ్రులకు అవగాహన కలిగించాలి. పాఠశాల యాజమాన్య సంఘ సభ్యులకు కూడా వీటి పట్ల అవగాహన ఉండాలి.
- ◆ పిల్లలు తాము భద్రమైన, మర్యాదకరమైన, తమను పట్టించుకునే వాతావరణంలో ఉన్నామన్న భావన కలిగించేలా పాఠశాల సంస్కృతి ఉండాలి. అటువంటి వాతావరణాన్ని అభివృద్ధి చేయాలి. వ్యక్తిగత, ఉద్వేగ అభ్యుసన, ప్రవర్తనపై కార్యక్రమాలు, వేధింపు నివారణ పట్ల అవగాహన, కార్యక్రమాలలో పాల్గొనడం, విద్యార్థి వేదికలు వంటివి బాలల్లో ఆత్మ విశ్వాసం, తట్టుకునే శక్తి, నమ్మకం వంటి రక్షణాత్మక లక్షణాలు వారి వ్యక్తిత్వంలో రూపుదిద్దుకునేలా చేస్తాయి.
- ◆ విద్యార్థులందరికీ వ్యక్తిగత భద్రత గురించి ఎప్పటికప్పుడు అవగాహన కార్యక్రమాలు ఏర్పాటు చేయాలి. లైంగిక దాడి జరిగాక ఫిర్యాదు చేయడం కంటే అటువంటి పరిస్థితులను షేగట్టి ముందుగానే ఫిర్యాదు చేసి నివారించడం మంచిది.

◆ భద్రమైన మౌలిక సదుపాయాలు, మధ్యాహ్న భోజన ప్రాంతాలు, తరగతి గదులు, టాయ్‌లెట్లు (మరుగుదొడ్లు), ఆట స్థలాలు శుభ్రంగా, ఆరోగ్య కరంగా ఉండడం కూడా పాఠశాల భద్రతలో భాగమేనని గుర్తించాలి.

5.2. బాలలపై లైంగిక వేధింపుల గురించి ఫిర్యాదుచేయడం ఎలా?

ఫిర్యాదుచేసే విధానంలో బాలల యొక్క స్టేట్‌మెంటును POCSO చట్టం ప్రకారం రికార్డు చేయాలి.

రికార్డు చేసేది ఎవరు?

లైంగిక నేరానికి సంబంధించిన బాధ్యతలుగాని, సామాజిక మాధ్యమాల వ్యక్తులు, హాస్టళ్ళు, నివాస గృహాలు, వైద్యశాలలు, క్లబ్బులు, స్టూడియోలు లేదా ఫోటోగ్రఫీ సౌకర్యాలు ఉన్నవారు ఇలాంటి సందర్భం తమ దృష్టికి వచ్చినప్పుడు లైంగిక వేధింపులకు గురైన బాలల గురించి ఫిర్యాదు చేయవచ్చు.

అలాంటి ఫిర్యాదు చేయడంలో వైఫల్యాలున్నట్లైతే వారు శిక్షార్హులే కాకుండా ఆరు మాసాల జైలు శిక్ష లేదా జరిమానా లేదా రెండూనూ, ఈ జరిమానా శిశువులకు వర్తించదు.

5.3. ఈ కేసును ఎవరికి రిపోర్ట్ చేయాలి?

కేసు గురించి స్పెషల్ జువనైల్ పోలీస్ యూనిట్ (SJPU) లేదా స్థానిక పోలీసులకు ఫిర్యాదు చేయాలి. కేసు రాగానే పోలీసులు లేదా SJP యూనిట్ ఫిర్యాదును రాత పూర్వకంగా తీసుకుని దానికి ఒక నమోదు సంఖ్యను కేటాయిస్తారు. తర్వాత సదరు ఫిర్యాదును ద్రువీకరణ కోసం ఫిర్యాదుదారుకు చదివి వినిపిస్తారు. తర్వాత దానిని ఒక పుస్తకంలోకి ఎక్కిస్తారు. నమోదు చేసిన ప్రథమ సమాచార నివేదిక(FIR) ప్రతిని ఒక దానిని ఫిర్యాదుదారు లేదా సమాచారం ఇచ్చిన వ్యక్తికి ఎటువంటి రుసుము వసూలు చేయకుండా ఇస్తారు.

5.4. ఫిర్యాదు భాష :

ఒక వేళ కేసును బాలుడు/బాలిక ఫిర్యాదు చేస్తే మాట్లాడినది మాట్లాడినట్టుగా సరళమైన భాషలో నమోదు చేయాలి. ఇలా చేయడం వల్ల బాలుడు/బాలిక ఫిర్యాదులో ఏమి నమోదు చేశారో అర్థం చేసుకోగలుగుతారు. ఒక వేళ వారికి అర్థం కాని భాషలో ఫిర్యాదును నమోదు చేస్తే ఒక అర్హత కలిగిన అనువాదకుడి ద్వారా తర్జుమా చేసి వినిపించాలి.

6. POC SO చట్టం - నిబంధనలు 2018లో తీసుకొనిరాబడిన మార్పులు - చేర్పులు ఏవి?

POC SO చట్టం - నిబంధనలు 2018లో తీసుకొనిరాబడిన మార్పులు - చేర్పులు :

- ◆ ఇండియన్ పీనల్ కోడ్ - సెక్షన్ 376 ప్రకారం బాలికలపై అత్యాచారం జరిపిన వారికి 7 నుండి 10 సంవత్సరాలు కనీస శిక్షగా నిర్ధారించడం.
- ◆ పై సెక్షన్ 376(3) ప్రకారం 16 సంవత్సరాలలోపు బాలికలపై జరిగే అత్యాచారాలకు కనీస జైలు శిక్ష 20 సంవత్సరాలు / ఆజీవాంతం వరకు పొడిగించబడింది.
- ◆ పై సెక్షన్ 376 - A, B ప్రకారం 12 సంవత్సరాలలోపు బాలికలపై అత్యాచారాలకు కఠిన జైలు శిక్ష మరియు జరిమానా కూడా విధించడం.
- ◆ పై ఆర్డినెన్సు ప్రకారం 16 సంవత్సరాలలోపు బాలికలపై సామూహిక అత్యాచారాలకు జీవిత ఖైదు మరియు జరిమానా కూడా విధించడం.
- ◆ ఈ ఆర్డినెన్సు ప్రకారం 12 సంవత్సరాలలోపు బాలికలపై సామూహిక అత్యాచారాలకు కూడా కఠిన జీవిత ఖైదు మరియు జరిమానా విధించడం.

ప్రతి క్షణం విలువైనదే! ప్రతి శిశువు కూడా! ఆ విషయానికొస్తే బాల్య దశ ఎంతో విలువైనది.

- కైలాష్ సత్యాధి

7. శరీరం, వ్యక్తిగత భద్రత

7.1. ఉపాధ్యాయుల పాత్ర

- ◆ తల్లిదండ్రులు పిల్లలకు శరీర భద్రత గురించి 3 నుంచి 5 సంవత్సరాల వయసు మధ్య కాలం నుంచి బోధించడం ప్రారంభించాలి. ఈ విషయం గురించి తల్లిదండ్రులకు అవగాహన కల్పించాలి.
- ◆ పిల్లలకు శరీరాంగాలైన జననేంద్రియాలు, శిశ్నం (లింగం), యోని వంటి రహస్యాంగాలతో పాటు శరీరంలోని అన్ని అంగాలను వివరించి వాటి స్వయం పేర్లు చెప్పాలి.
- ◆ నిపుణుడు లేదా తల్లిదండ్రులు భాష లేదా పదాల పట్ల ఇబ్బందిగా భావిస్తే చిన్న పిల్లలకు అర్థమయ్యే విధంగా వాడుక పదాలను ఉపయోగించాలి. పిల్లలు కొంచెం పెద్దయ్యాక వారికి స్వయం పదాలను తెలియ చెప్పాలి. జననాంగాల గురించి చెప్పేటప్పుడు వాడుక (వ్యవహారిక) పదాలు స్పష్టంగా అర్థమయ్యేలా ఉండాలి. అసహ్యం, అవమాన భావనలు కలిగేలా వాటిని పువ్వు, చిలక, సిగ్గు-సిగ్గు, ఛీ-ఛీ వంటి పదాలతో వివరించరాదు. ఈ విషయాన్ని విద్యా బోధకులు, తల్లిదండ్రులు గుర్తు పెట్టుకోవాలి.
- ◆ చిన్న వయసు నుంచే పిల్లలను సొంతంగా మల విసర్జన, స్నానం, దుస్తులు ధరించడం నేర్పాలి.
- ◆ పిల్లలకు గోప్యత, నమ్రత, వ్యక్తిగత ప్రవర్తనలు, హద్దులు చాల ముఖ్యమని నేర్పాలి.
- ◆ పిల్లలకు తమ ఏకాంతాన్ని లేదా గోప్యతను భగ్గు పరచేవారిని లేదా హద్దులు దాటి ప్రవర్తించేవారిని అనుమతించకూడదని, అది తప్పు అని తెలియచెప్పాలి. అలాగే ఇతరులు వారి రహస్యాంగాల వైపు చూడడం లేదా తాకడం వంటివి కూడా భావ్యం కాదని చెప్పాలి. ఎందుకంటే పూర్తిగా అవి వారి వ్యక్తిగత అవయవాలని వాటిని గోప్యంగా ఉంచుకోవాలని వివరించాలి.

- ◆ ఇతరులు చేసే ఇటువంటి పనులకు 'వద్దు' అని చెప్పడం సరైన పద్ధతి అని పిల్లలకు తల్లిదండ్రులు చెప్పాలి.
- ◆ పిల్లలకు ఇష్టంలేని వ్యక్తులను ముద్దులు పెట్టుకోమని, కౌగిలించుకోమని తల్లిదండ్రులు బలవంతం చేయరాదు. ముద్దు లేదా కౌగిలంత తనకు ఇష్టం లేదని ఎవరికైనా చెప్పడానికి పిల్లలకు హక్కు ఉంది. వారికి ఉన్న ఆ హక్కును పెద్దలు గౌరవించాలి.
- ◆ ఎవరైనా రహస్యాంగాల వంక చూడడం, వాటిని తాకడానికి ప్రయత్నించడం జరిగితే ఆ విషయాన్ని వెంటనే తల్లిదండ్రులకు తెలియచేయాలన్న విషయాన్ని పిల్లలకు తెలియ చెప్పాలి. పిల్లలు చెప్పేది విని సరిగా అర్థం చేసుకుంటారని, నమ్ముతారని, తగిన భద్రత కల్పిస్తారన్న విశ్వాసాన్ని పిల్లలకు తల్లిదండ్రులు కలిగించాలి.
- ◆ సహజంగా తాకడం, తగలడం తప్పు లేదని, అయితే ముట్టుకోవడంలో తేడా అనిపించినా లేదా తాకే విధానం భయం కలిగించినా వెంటనే 'నో' చెప్పాలని ఆ విషయాన్ని తల్లిదండ్రులకు తెలియచేయాలని పిల్లలకు చెప్పాలి.

7.2. పిల్లలకు మూడు శరీర భద్రత నియమాలు బోధించండి:

నేను వ్యక్తిగత శరీర భద్రత నియమాలను పాటిస్తాను

నియమం 1 : వస్త్రానికి సంబంధించిన నియమాలు: ఇతరుల ముందు నా రహస్యాంగాలను కప్పి ఉంచుకుంటాను.

నియమం 2 : తాకడానికి సంబంధించిన నియమాలు: ఇతరుల ముందు నా రహస్యాంగాలను తాకను.

నియమం 3 : సంభాషణ నియమాలు: నేను రహస్యాంగాల గురించి నమ్మదగిన పెద్దవారితోనే మాట్లాడతాను. ఈ భాగాల గురించి నా సందేహాలు, భయాలను వారితో చర్చించి నివృత్తి చేసుకుంటాను.

వ్యక్తిగత శరీర భద్రత నియమాలను తాను పాటిస్తూ ఇతరుల పట్ల కూడా అలానే ప్రవర్తించే వారిని నమ్మదగిన వ్యక్తి (సేఫ్ పర్సన్) అంటారు.

ఎవరైనా నా పట్ల వ్యక్తిగత శరీర నియమాలను ఉల్లంఘిస్తే నేను...

- ◆ 'వద్దు' (నో) అని స్పష్టంగా ఆ వ్యక్తికి చెబుతాను.
- ◆ 'వెళ్ళు' (గో) ఆ వ్యక్తి నుంచి దూరంగా వెళ్లిపోతాను.

'చెబుతాను' (టెల్) ఆ వ్యక్తి గురించి నేను విశ్వసించే వ్యక్తి (సేఫ్ పర్సన్)తో చెబుతాను.

నా భద్రతకు సంబంధించి నష్టం గాని, సమస్య గాని ఎదురైతే నేను సహాయం కోసం '1098' కి కాల్ చేస్తాను.

7.3. లైంగిక దాడికి గురైన బాలల ప్రవర్తన సంకేతాలు:

లైంగిక దాడికి గురైన బాలుడు/బాలికను అనేక ఇతర లక్షణాల ద్వారా గుర్తించవచ్చు. ముఖ్యంగా ప్రవర్తనా పరంగా వారు-

- ◆ దుడుకుగా, తిరస్కార భావంతో ఉంటారు.
- ◆ పిరికిగా ఉంటారు లేదా పెద్ద వాళ్లను చూసి భయపడిపోతారు.

- ◆ దౌర్జన్యం లేదా విధ్వంసక ప్రవర్తన కలిగి ఉంటారు.
- ◆ ఇతరులకు లేదా స్వయం వినాశకారులుగా ఉంటారు.
- ◆ స్కూలుకు చాలా త్వరగా వస్తారు లేదా స్కూలు విడిచి వెళ్లడానికి ఇష్టపడరు. అలాగే ఇంటిని విడిచి వెళ్లడానికి ఇష్టపడరు.
- ◆ నిర్భయత్వాన్ని లేదా తీవ్రమైన తెగింపును ప్రదర్శిస్తారు.
- ◆ సాధన శక్తి తక్కువై పోతుంది (సామన్యంగా పిల్లలు తమలోని దూకుడు శక్తిని అభ్యసనగా మార్చుకుంటారు. సంఘర్షణలో చిక్కుకున్న పిల్లలు ఈ పని చేయలేరు).
- ◆ సహచరుల (సహ విద్యార్థులు)తో స్నేహ సంబంధాలు ఏర్పరచుకోలేరు.
- ◆ వాతావరణం వేడిగా ఉన్న కాలంలో కూడా ఒంటి నిండా దళసరి దుస్తులు కప్పుకుని వస్తారు (అయితే ఇది సంస్కృతికి సంబంధించిన అంశమని కూడా గుర్తించాలి).
- ◆ ప్రతి దానికి వెనుకాడతారు లేదా తక్కువ అపరిపక్వత ప్రదర్శిస్తారు.
- ◆ భౌతికంగా కలవడానికి ఇష్టపడరు లేదా ముడుచుకుపోతారు.
- ◆ ఎక్కువగా ఏడుస్తారు.
ఎక్కువగా చిరాకు పడతారు లేదా పెంకితనం ప్రదర్శిస్తారు
- ◆ ప్రత్యేకించి ఒక వ్యక్తి లేదా ఒక వస్తువు అంటే భయపడతారు.
- ◆ అమర్యాదకర ప్రవర్తన కలిగి ఉంటారు
- ◆ ఇతరుల పట్ల దౌర్జన్యపూరితంగా ప్రవర్తిస్తారు.
- ◆ బడి కార్యక్రమాల్లో వెనుకబడి ఉంటారు
- ◆ పక్క తడపడం (నిద్రలో మూత్ర విసర్జన) లేదా బట్టల్లోనే మల విసర్జన చేస్తారు.
- ◆ ప్రవర్తనలో అనూహ్య మార్పు కనబరుస్తారు. (అంటే అన్నిటా ఉత్సాహం ప్రదర్శించే పిల్లలు నిరాసక్తత వ్యక్తం చేస్తారు)

- ◆ ఆ వయసు కంటే ఎక్కువగా లైంగిక ప్రవర్తన గురించి తెలుసుకుని ఉంటారు.
- ◆ బాలుడు/బాలిక తన జననాంగాలను ద్వేషిస్తారు లేదా తీవ్రమైన రీతిలో అత్యంత గోప్యతను పాటిస్తారు.
- ◆ పిల్లలు వారి సొంత జెండర్‌ను ఇష్టపడరు. అంటే బాలిక స్త్రీత్వాన్ని, బాలుడు పురుషత్వాన్ని ఇష్టపడరు.
- ◆ బాలలు తమ సొంత పదజాలాన్ని తగని భాషలో నిరంతరం ఉపయోగిస్తారు లేదా సమాజం ఆమోదించని యాసలో మాట్లాడతారు.

శారీరక సంకేతాలు

- ◆ నోరు, జననాంగం లేదా గుద ప్రాంతంలో వివరించలేని నొప్పి, వాపు, రక్త స్రావం లేదా ప్రకోపం
- ◆ లైంగిక సాంక్రమిక వ్యాధులు (పుండు, స్రావం, జననాంగాల్లో నిరంతరం దురద)
- ◆ నడకలో చెప్పుశక్యంగాని కష్టం
- ◆ తల నొప్పి లేదా కడుపు నొప్పులు పెరగడం

8. జాగో! బదలో!! బోలో!!!

పోలీసు, పాఠశాల విద్య, వైద్య - ఆరోగ్య, మహిళా శిశు సంరక్షణ శాఖలు వారి స్వచ్ఛంద సంస్థలతో కలిసి ఈ సంవత్సరం కోసం ఓ నినాదాన్ని **జాగో! బదలో!! బోలో!!!** రూపొందించి అక్టోబర్, 2017లో ప్రారంభించారు.

శిశు భద్రతా రక్షణ అనేది మా బాధ్యత.

పాఠశాలలన్నీ అభ్యసనా కేంద్రాలుగా రూపుదిద్దుకొని బాలలకు సంతోషకరమైన, సురక్షితమైన బాల్య దశను అందించాలి.

ఈ ప్రపంచం బాలలతో నిండి ఉంది. దీనికి మించిన పవిత్ర విశ్వాసం మరొకటి లేదు. బాలల హక్కులను గౌరవించడానికి మించిన మరొక ప్రధాన బాధ్యత అంటూ లేదు. వారి భద్రతను సంరక్షించాల్సి ఉంది. భయ రహిత ప్రశాంత వాతావరణంలో వారు పురోగమించాలి.

- కోఫీ అన్నాస్

Abbreviations

CCIs	Child Care Institutions	MLC	Medical Legal Care
CEDAW	The Convention on the Elimination of all forms of Discrimination Against Women	NCPCR	National Commission for Protection of Child Rights
CPCR	Commission for Protection of Child Rights	NFHS	National Family Health Survey
Cr. PC	Criminal Procedure Code	NGO	Non Government Organisation
CRIN	Child Rights Information Network	OP3CRC	Third Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on a communications procedure
CWC	Child Welfare Committee	OPs	Optional Protocols
DCPU	District Child Protection Unit	POCSO	Protection of Children from Sexual Offences Act
DHR	Department of Health Research	PTSD	Post Traumatic Stress Disorder
FIR	First Information Report	SCPCR	State Commission for Protection of Child Rights
ICDS	Integrated Child Development Services Scheme	SJPU	Special Juvenile Police Unit
ICPS	Integrated Child Protection Scheme	UNCRC	United Nations Convention on the Rights of the Child
IO	Investigation Officer	UNICEF	United Nations International Children's Fund
IPC	Indian Penal Code		
JJ Act	Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act		

1992లో UNCRC బాలల హక్కులను ప్రకటించింది. అవి :

జీవించే హక్కు: పిల్లలకు ఉండే ఈ జీవించే హక్కు కిందకు కనీస అవసరాలైన పోషణ, తలదాచుకోవడానికి గూడు, కనీస జీవన స్థాయి, వైద్య సేవల అందుబాటు వంటి అంశాలు వస్తాయి.

అభివృద్ధి హక్కు: ఈ హక్కు కింద పిల్లలు విద్య, ఆటలు, విరామం, సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు, సమాచారం తెలుసుకునే హక్కులు, స్వేచ్ఛగా ఆలోచించే హక్కు, అభీష్టానికి అనుగుణంగా నడుచుకునే హక్కు, మత స్వేచ్ఛ కలిగి ఉంటారు.

రక్షణ హక్కు: ఈ హక్కు పిల్లలను అన్ని రకాల రకాల దుర్వినియోగాలు, నిర్లక్ష్యం, దోపిడీల నుంచి రక్షణ కల్పిస్తుంది. ఈ హక్కు కిందకు శరణార్థులుగా వచ్చిన పిల్లల పట్ల ప్రత్యేక శ్రద్ధ, నేర విచారణ వ్యవస్థలో పిల్లలకు రక్షణ, ఉద్యోగాల్లో

పిల్లలకు భద్రత, దోపిడీ, వేధింపులకు గరైన బాలలకు రక్షణ, పునరావాస కల్పన వస్తాయి.

పాల్గొనే హక్కు: పిల్లలు తమ సొంత జీవితాలను ప్రభావితం చేసే అంశాలపై భావాలను, ఉద్దేశాలను వ్యక్తీకరించే స్వేచ్ఛను ఈ హక్కు ఇస్తుంది. సంఘాలలో చేరడానికి, శాంతియుతంగా సమావేశం కావడానికి ఈ హక్కు వీలు కల్పిస్తుంది. వారి సామర్థ్యాలు పెరిగే కొద్దీ సమాజంలో జరిగే వివిధ కార్యక్రమాలలో పాల్గొనే అవకాశాలు పెరుగుతాయి. దీని ద్వారా వారు బాల్య దశ నుంచి వయోజన దశకు మారతారు.

పరిసరాల విజ్ఞానం - ప్రారంభ పరీక్ష

- 1) సాధారణంగా పిల్లల స్వభావం ఎలా ఉంటుంది? వారిలో ఉండే అంతర్గత శక్తులు ఏవి?
- 2) పిల్లలు బడికి రాకముందు ఎలా నేర్చుకుంటారు?
- 3) పరిసరాల విజ్ఞానం ఎందుకు చదవాలి?
- 4) అభ్యసనా ఫలితాలు అని వేటినంటారు?
- 5) పరిసరాల విజ్ఞానం పాఠ్యాంశాల ప్రారంభంలో చిత్రాలు ఎందుకిచ్చారు వీటి ద్వారా ఏయే నైపుణ్యాలు వృద్ధిచెందుతాయి?

6) మనం పాఠశాలలో మూల్యాంకనం ఎన్ని రకాలుగా చేస్తున్నాము? దేనికి ఎన్ని మార్కులు కేలాయిస్తున్నారు?

7) ప్రాథమిక స్థాయిలో ప్రాజెక్టు పనులవల్ల ఉపయోగం ఏమిటి?

8) ప్రాథమిక స్థాయిలో రెండు ప్రాజెక్టుపనులు తెలుపండి.

9) సామాజిక, సాంస్కృతిక, విమర్శనాత్మక దృక్పథం అంటే ఏమిటి? బోధన సమయంలో దీనిని ఎందుకు దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి?

10) పిల్లలను ఎందుకు ఆడించాలి? మీ పాఠశాలలో ఆడించే ఆటలు ఏవి?

సంతకం

పరిసరాల విజ్ఞానం - అంత్య పరీక్ష

- 1) ఉపాధ్యాయులుగా పిల్లల స్వభావాన్ని తెలుసుకోవాల్సిన అవసరం ఏమిటి?
- 2) నేర్పుకోవడంలో భాష యొక్క పాత్ర ఏమిటి?
- 3) పరిసరాల విజ్ఞానం బోధనోద్దేశ్యాలు ఏవి?
- 4) విషయావగాహన అనే సామర్థ్యానికి 3 అభ్యసన ఫలితాలు రాయండి.
- 5) పరిసరాల విజ్ఞానం బోధనలో పరస్పర భావప్రసరణ పెంపొందించడానికి వేటిని ఉపయోగిస్తారు? కొన్నింటిని తెలపండి.

6) సామాజిక సాంస్కృతిక విమర్శనాత్మక దృక్పథం పెంచడానికి ఎలాంటి ప్రశ్నలు అడుగుతాం? మూడింటిని రాయండి.

7) ప్రాజెక్ట్ పనులు ఎలా నిర్వహించాలి?

8) పరిసరాల విజ్ఞానంలో పిల్లల ప్రగతిని వృధాపరచుటకు చేపట్టాల్సిన చర్యలేవి?

9) పరిసరాల విజ్ఞానంలో కీలక భావనలు / పదజాలం అర్థం చేయించడానికి ఏయే వ్యూహాలు అమలుచేయవచ్చు?

10) పరిసరాల విజ్ఞానంలో పెంపొందించే ప్రక్రియ నైపుణ్యాలు ఏవి?

సంతకం